

LUNDS UNIVERSITET

Ekonomihögskolan
Företagsekonomiska Institutionen

FEKN90
Företagsekonomi - Externredovisning
Examensarbete på Civilekonomprogrammet

VT 2012

Princip- och regelbaserade regelverk

En studie av regelverksproblematiken genom en
utvärdering av svensk normgivning

Författare:

Anna Olsson

Astrid Rosdahl

Handledare:

Kristina Artsberg

Sammanfattning

Uppsatsens titel	Princip- och regelbaserade regelverk – En studie av regelverksproblematiken genom en utvärdering av svensk normgivning
Seminariedatum	2012-05-29
Ämne/kurs	FEKN90, examensarbete inom externredovisning, magisternivå, 30 högskolepoäng (hp).
Författare	Anna Olsson och Astrid Rosdahl
Handledare	Kristina Artsberg
Fem nyckelord	Principbaserat regelverk, regelbaserat regelverk, K1, K2, auktoriserade redovisningskonsulter.
Syfte	Syftet med examensarbetet är att fånga den diskussion som förs om princip- och regelbaserade regelverk, vilken konkretiseras genom en utvärdering av svensk normgivning.
Metod	En tvärsnittsdesign och en kvantitativ forskningsstrategi har använts i uppsatsen, med ett deduktivt förhållningssätt till teorin. För att analysera resultatet har en univariat analysmetod använts.
Teoretiska perspektiv	Uppsatsens teoretiska perspektiv utgörs av en begreppsutredning av principer och regler samt princip- och regelbaserade regelverk. I den teoretiska referensramen presenteras även för- och nackdelar med princip- och regelbaserade regelverk samt teorier om blandade regelverk.
Empiri	Den empiriska undersökningen har genomförts med en webbaserad enkätundersökning. Undersökningen skickades till SRF:s samtliga 3889 auktoriserade redovisningskonsulter, varav 1174 personer besvarade enkäten.
Slutsatser	Analysen visar att regelbaserade regelverk med grundläggande principer torde vara det mest ändamålsenliga regelverket för upprättandet av mindre företags redovisning, samt att K1 och K2 kan kategoriseras på detta vis. Det råder delade meningar om huruvida det fanns ett behov av en ändrad inriktning av normgivningen, men relativt många anser trots det att K1 och K2 är förenklade regelverk. Slutligen framkom att den främsta användaren av regelverken anses vara redovisningskonsulterna.

Abstract

Title	Principles-based and rules-based accounting standards – A study of regulatory issues through an evaluation of Swedish accounting regulation
Seminar date	2012-05-29
Course	FEKN90, Master Thesis in Business Administration, 30 University Credit Points (ECTS).
Authors	Anna Olsson and Astrid Rosdahl
Advisor	Kristina Artsberg
Five key words	Principles-based accounting standards, rules-based accounting standards, K1, K2, authorized accountants.
Purpose	The purpose of this thesis is to capture the discussions on principles-based and rules-based accounting standards, which is substantiated through an evaluation of Swedish accounting regulation.
Methodology	A cross-sectional design and a quantitative research approach were used in the thesis, with a deductive approach to theory. To analyse the results, a univariate analysis method was used.
Theoretical perspectives	The theoretical perspective of this thesis is a conceptual study of principles and rules, as well as principles-based and rules-based accounting standards. The theoretical chapter consists of advantages and disadvantages of principles-based and rules-based accounting standards, and also of theories of mixed accounting regulations.
Empirical foundation	The empirical study was performed through a web-based survey. The survey was sent to all the 3889 authorized accountants of the Association of Swedish Accounting Consultants (SRF), and 1174 responded.
Conclusions	The analysis indicates that the most appropriate accounting regulation for preparing the accounting of small companies is rules-based with fundamental principles, and also that K1 and K2 can be categorized in this way. The opinion is divided on whether there was a need for a reorientation of the standard setting, or not. However, rather many believe that K1 and K2 are simplified accounting regulations. Finally, the primary user of the new accounting regulations is considered to be the accountants.

Förord

Till en början vill vi framföra att det har varit både intressant och givande att genomföra examensarbetet. Genom arbetsprocessen har vi dragit många lärdomar och fått mycket ny kunskap, vilket vi kommer att ha stor nytta av i våra yrkesverksamma liv.

Först och främst vill vi rikta ett stort tack till vår handledare, Kristina Artsberg, som med stort engagemang har hjälpt oss framåt i vår uppsatsprocess. Den kunskap och erfarenhet vi har fått ta del av har varit ovärderlig. Vi vill dessutom passa på att tacka Anna Glenngård som var mycket behjälplig vid utformandet av vår enkät.

Vidare vill vi tacka SRF, och i synnerhet Olle Larsson, som möjliggjorde vår enkätundersökning samt gladeligen ställde upp på frågor och funderingar. Vi vill även tacka alla de personer som tog sig tid att besvara vår enkät, trots att den skickades ut i en hektisk period.

Ett stort tack till Benny Wedberg, Claes Eriksson, Peter Nilsson samt de två auktoriserade redovisningskonsulter som ställde upp på intervjuer till vår förstudie. Den kunskap vi fick genom dessa intervjuer var oerhört viktig för arbetet med vår uppsats.

Sist, men inte minst, vill vi tacka våra familjer och vänner som har stöttat oss i vårt arbete.

Lund, i maj 2012

Anna Olsson

Astrid Rosdahl

Förkortningar

AAA FASC	American Accounting Association Financial Accounting Standards Committee
BFL	Bokföringslag (1999:1078)
EC	European Commission (Europeiska Rådet)
FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer
FASB	Financial Accounting Standards Board
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
SEC	Securities and Exchange Commission
SOU	Statens Offentliga Utredningar
SRF	Sveriges Redovisningskonsulters Förbund
US GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles
ÅRL	Årsredovisningslag (1995:1554)

Förklaringar

AAA FASC	En kommitté inom American Accounting Association som gör utlåtanden om den verksamhet som pågår i främst FASB och IASB, vad gäller arbetet med att utforma redovisningsstandarder.
Europeiska Rådet	Det Europeiska rådet (EC) består av medlemsstaternas stats- eller regeringschefer och rådet tar beslut om politiska prioriteringar samt betydelsefulla initiativ.
FAR	Branschorganisation för revisorer och rådgivare.
FASB	Normgivare som ger ut majoriteten av de regler som utgör de amerikanska redovisningsreglerna US GAAP.
IASB	Normgivare som utarbetar de internationella redovisningsstandarderna IFRS.
Principbaserat regelverk	Består av redovisningsprinciper samt breda och generellt utformade riktlinjer, vilka ger vägledning i redovisningsfrågor. På grund av regelverkets karaktär är det nödvändigt att professionella bedömningar görs av användarna.
Regelbaserat regelverk	Består av detaljerade och precisa regler, vilka beskriver vad användarna ska göra i olika redovisningsfrågor. Ett sådant regelverk innehåller även schablonregler, begränsningar och exempel.
SRF	Branschorganisation för redovisningskonsulter.
Tidigare normer	Begreppet "tidigare" normer, eller regler, används då vi redogör för den normgivning som gäller för företag som idag väljer att inte tillämpa ett K-regelverk.
Nuvarande normer	Begreppet "nuvarande" normer, eller regler, används då vi redogör för den nya normgivningen, det vill säga K-regelverket.
Ämnesområde	Normer kan delas in utefter ämnesområden, exempel på sådana är intäkter, nedskrivningar och varulager. Sveriges tidigare normgivning delades in på det viset.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Abstract	3
Förord.....	4
Förkortningar.....	5
Förklaringar	6
1 Inledning.....	10
1.1 Bakgrund	10
1.2 Problemdiskussion och problemformulering.....	12
1.3 Syfte.....	14
1.4 Positionering.....	14
1.5 Avgränsning	15
1.6 Uppsatsens disposition.....	16
2 Metod	17
2.1 Forsknings sätt.....	17
2.1.1 Tvärsnittsd esign.....	17
2.1.2 Kvantitativ forskningsstrategi.....	17
2.1.3 Deduktiv forskningsansats.....	17
2.2 Population och urval.....	18
2.2.1 Population	18
2.2.2 Urval	18
2.2.3 Generalisering	19
2.3 Tillvägagångssätt	19
2.3.1 Litteraturanvändning och litteratursökning	19
2.3.2 Empiriskt tillvägagångssätt.....	20
2.3.3 Förstudie.....	20
2.4 Trovärdighet	21
2.4.1 Reliabilitet.....	21
2.4.2 Validitet	22
2.4.3 Metodkritik.....	22
2.4.4 Källkritik.....	23
3 Institutionalialia	24
3.1 Bokföringsnämndens K-projekt.....	24
3.1.1 Syftet med projektet	24
3.1.2 De fyra kategorierna.....	24
3.2 Presentation av K1.....	25
3.2.1 Syftet med K1	25
3.2.2 Vilka företag får tillämpa K1?	26
3.3 Presentation av K2.....	26
3.3.1 Syftet med K2	26
3.3.2 Vilka företag får tillämpa K2?	26
3.4 Är K1 och K2 förenklade regelverk?	27
4 Teoretisk referensram.....	29
4.1 Begreppsutredning.....	29

4.2	Definitioner.....	29
4.2.1	Allmän definition	29
4.2.2	Definition enligt juridisk litteratur.....	30
4.2.3	Definition enligt redovisningslitteratur	31
4.3	För- och nackdelar med regelverk.....	33
4.3.1	Fördelar med principbaserade regelverk	33
4.3.2	Nackdelar med principbaserade regelverk	34
4.3.3	Fördelar med regelbaserade regelverk	35
4.3.4	Nackdelar med regelbaserade regelverk.....	36
4.4	Teorier kring huruvida ett blandat regelverk är ändamålsenligt	37
4.4.1	Olika grader av principbaserade regelverk.....	37
4.4.2	Trade-off mellan princip- och regelbaserade regelverk.....	39
4.5	Sammanfattning och analys av teoretisk referensram	40
5	Empiri	42
5.1	Enkätens utformning.....	42
5.2	Enkätutskicket	43
5.3	Metod för analys av empirisk data.....	44
5.4	Bortfallsanalys	45
5.5	Enkätens resultat.....	47
6	Analys och slutsatser	58
6.1	Det mest ändamålsenliga regelverket.....	58
6.2	Kategorisering av K1 och K2	60
6.3	Ändrad inriktning på normgivningen	61
6.4	Främsta användaren av K1 och K2	62
6.5	Innebär K1 och K2 förenklingar	63
6.6	Avslutande reflektioner.....	65
7	Sammanfattning.....	67
7.1	Sammanfattning av resultat samt uppsatsens kunskapsbidrag.....	67
7.2	Förslag till fortsatt forskning	68
	Litteraturförteckning	69
	Bilaga 1 – Positionering	73
	Bilaga 2 – Följebrev	74
	Bilaga 3 – Enkät	75
	Bilaga 4 – Påminnelsebrev 1.....	79
	Bilaga 5 – Påminnelsebrev 2.....	80
	Bilaga 6 – Påminnelse Facebook	81
	Bilaga 7 – Artikel.....	82

Figurförteckning

Figur 3.1 Bokföringsnämndens K-projekt.....	25
Figur 4.1 För- och nackdelar med princip- respektive regelbaserade regelverk.....	33
Figur 5.1 Antal svar på enkäten per dag.....	44
Figur 5.2 Andel kvinnor respektive män.....	47
Figur 5.3 Åldersfördelning.....	47
Figur 5.4 Antal år inom redovisningsbranschen.....	48
Figur 5.5 Tillämpning av regelverken.	48
Figur 5.6 Behov av ny normgivning.	49
Figur 5.7 Främsta användaren av K1.	50
Figur 5.8 Användandet av K1.....	50
Figur 5.9 Främsta användaren av K2.....	51
Figur 5.10 Användandet av K2.....	51
Figur 5.11 Innebär K1 och K2 förenklingar?	52
Figur 5.12 Generell förenkling av konsultens arbete.	52
Figur 5.13 Utformning utefter redovisningspraxis.	53
Figur 5.14 Definition av K1 och K2.....	53
Figur 5.15 Kategorisering av K1 och K2, utan spektrum.	54
Figur 5.16 Kategorisering av K1 och K2, med spektrum.....	54
Figur 5.17 Är bedömningar mest ändamålsenligt?	55
Figur 5.18 Är en flexibel rapportering mest ändamålsenlig?	55
Figur 5.19 Är värderingar mest ändamålsenliga?.....	56
Figur 5.20 Är en mycket rättvisande bild mest ändamålsenlig?	56

Tabellförteckning

Tabell 5.1 Svansfrekvens.....	45
Tabell 5.2 Anledningar till bortfall.....	46
Tabell 5.3 Åldersfördelning	47

1 Inledning

I detta kapitel redogörs för uppsatsens bakgrund. Därefter förs en problemdiskussion som utmynnar i ett antal problemformuleringar, vilka sedan leder fram till uppsatsens syfte. Slutligen presenteras positionering mot tidigare forskning, avgränsning samt den fortsatta dispositionen.

1.1 Bakgrund

Regelförenklingsarbetet

Enligt det Europeiska rådet¹ (2011) är över 20 miljoner företag i Europa små och medelstora företag, vilket motsvarar 99 procent av Europas samtliga företag. Rådet strävar efter att förbättra arbetsmiljön för dessa företag som ett led i att stimulera Europas ekonomi. Rådets mål är enligt en faktapromemoria (2009/10:FPM35) att minska små och medelstora företags administrativa bördor som är hänförliga till EU:s regelverk, vilket ska ske med 25 procent till utgången av 2012. Medlemsstaterna har uppmuntrats av rådet att införa liknande mål på nationell nivå.

Sveriges regering har anammat den europeiska andan och vill skapa en påtaglig förenkling i företagens dagliga verksamhet. Regeringen menar i en skrivelse (2007/08:131) att "det ska vara enkelt, roligt och lönsamt att driva företag" (s. 4). År 2007 påbörjade regeringen regelförenklingsarbetet där ett antal departement och myndigheter fick i uppdrag att ta fram underlag till arbetet, vilket ledde till ett stort antal åtgärder samt förslag. Några exempel på sådana åtgärder och förslag var lönekartläggning och upprättande av jämställdhetsplaner, avskaffandet av revisionsplikten för små företag samt förlängd redovisningsperiod för mervärdesskatt. Enligt regeringens skrivelse (2007/08:131) var regelförenklingsarbetets syfte att "skapa en märkbar förändring i företagets vardag" (s. 1). Målet var således kvalitativt. Dessutom sattes det kvantitativa målet upp att minska företagets administrativa kostnader, som uppstår på grund av statliga regler, med åtminstone 25 procent till hösten 2010. I regeringens skrivelse (2009/10:226) om regelförenklingsarbetet år 2006-2010, kunde det dock konstateras att det kvantitativa målet inte hade uppnåtts år 2010; endast en minskning om 7,3 procent av de administrativa kostnaderna redovisades. Samma skrivelse annonserade att regelförenklingsarbetet med oförminskad kraft således kommer att fortsätta under perioden 2011-2014, med syftet att förenkla vardagen för företagarna. Skrivelsen kungör även att förenklingsarbetet ska breddas, utvecklas och fördjupas. Vidare förlängs det kvantitativa målet, att minska de administrativa kostnaderna med 25 procent, till utgången av 2012. Regeringen menar att det är fördelaktigt då även EU:s mål ska uppnås år 2012.

Enligt skrivelsen (2007/08:131) är regeringens tanke bakom regelförenklingsarbetet att landets företagare ska kunna använda mer tid och resurser åt att utveckla företagen, i stället för att lägga energi på att förstå och följa regelverk. Regeringen anser att om kostnaderna för att följa regelverk minskar kan det leda till ökad sysselsättning samt växande företag. I regeringens skrivelse (2009/10:226) framhålls vidare att det tidigare var de stora företagen som drev Sverige framåt och medförde välfärd, tillväxt och sysselsättning. Idag menar regeringen dock att dessa faktorer i allt

¹ Det Europeiska rådet (EC) består av medlemsstaternas stats- eller regeringschefer och rådet tar beslut om politiska prioriteringar samt betydelsefulla initiativ.

större utsträckning kan tillskrivas de små företagen. Enligt SCB (2011) är majoriteten av Sveriges företag är små eller medelstora, i likhet med Europas. Vidare är ungefär 99,4 procent av det totala antalet företag så kallade mindre företag, med 0-49 anställda. Av de mindre företagen är ungefär 75,6 procent enmansföretag.

Tidigare normgivning

I Sverige kan den tidigare² normgivningen beskrivas som principbaserad eftersom den baserades på IFRS, vilket är ett principbaserat regelverk enligt IASB (2011). Kommittén AAA FASC (2003) menar att regelverk som är principbaserade ofta kräver en högre grad av professionella bedömningar och värderingar än vad dess motsats regelbaserade regelverk gör. Detta innebär att principbaserade regelverk ställer stora krav på företagen när det gäller kompetens om redovisningsfrågor.

I årsredovisningslagen samt bokföringslagen återfinns regler för innehåll och utformning av årsredovisningen respektive årsbokslutet. Thomasson (2008, ss. 8-10) menar dock att det varken är möjligt eller önskvärt att endast genom lagstiftning reglera den externa redovisningens många detaljer. Det beror på att rapporteringen behöver anpassas till det specifika företagets preferenser, vad gäller bland annat storlek och verksamhetsart. Visserligen menar Thomasson att det är möjligt att kompletterande normgivning utvecklas genom praxis, men att det likväl i de flesta fall är nödvändigt med klarläggande utlåtanden från redovisningsexpertis. En sådan redovisningsexpertis inrättades i mitten på 1970-talet, nämligen Bokföringsnämnden (BFN). BFN utfärdar allmänna råd (BFNAR) med vägledningar, samt ansvarar för utvecklandet av god redovisningssed. I slutet på 1980-talet bildades även Redovisningsrådet (RR), med uppdraget att informera om redovisningsfrågor samt utfärda redovisningsrekommendationer. RR:s rekommendationer skulle i så stor utsträckning som möjligt stämma överens med IAS. Enligt det allmänna rådet BFNAR (2000:2) slutade dock RR att uppdatera sina rekommendationer år 2005, vilket berodde på att noterade företag från och med samma år skulle upprätta koncernredovisningen i enlighet med IAS/IFRS. RR har sammanlagt utfärdat 29 rekommendationer. Även Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR) har utfärdat rekommendationer.

BFN:s allmänna råd var enligt BFNAR (2000:2) vanligtvis omarbetningar av RR:s rekommendationer, och råden hade ofta olika regler för mindre och större företag. Det innebar att de mindre företagen inte behövde tillämpa vissa principer och regler som grundades på RR och därmed även IFRS. Den tidigare normgivningen gav företag möjligheten att välja mellan att tillämpa normer från antingen BFN eller RR. Normerna var uppdelade per ämnesområde³ och varje företag hade valfrihet att välja mellan att följa BFN:s eller RR:s normer för varje sådant. Den valda rekommendationen eller rådet skulle dock tillämpas i sin helhet, vilket innebar att det inte var tillåtet att inom ett visst ämnesområde blanda BFN:s och RR:s rekommendationer. Mindre företag kunde således välja mellan att använda BFN:s rekommendationer och RR:s rekommendationer per ämnesområde. Om de valde BFN:s rekommendationer kunde de dessutom antingen tillämpa de regler som fanns för stora eller mindre företag. År 2004 slutade BFN, enligt Thomasson (2008, s. 10), att utfärda lättnadsregler för

² I denna uppsats använder vi begreppet "tidigare" normer, eller regler, då vi redogör för den normgivning som gäller för företag som idag väljer att inte tillämpa ett K-regelverk. Vidare använder vi begreppet "nuvarande" normer, eller regler, då vi redogör för K-regelverket.

³ Exempel på ämnesområden är intäkter, nedskrivningar och varulager.

onoterade bolag. Anledningen var att nämnden istället påbörjade ett arbete med att ta fram ett samlat och förenklat regelverk; K-regelverket. Idag kan företag fortfarande välja att tillämpa den tidigare normgivningen, vilket är möjligt under en övergångsperiod fram till dess att K-regelverket blir tvingande.

K-projektet

I en av BFN:s publikationer (2004) menade nämnden att den tidigare normgivningen för icke-noterade företag inte var ändamålsenlig, samt att grundläggande förändringar därför var nödvändiga. Vidare framförde BFN i publikationen att det var mycket som pekade på att den enda lösningen på de problem som förelåg var att ge den svenska normgivningen en fullständigt ny inriktning, vilket också skedde genom K-projektet. Således ändrade BFN (2008) normgivningen genom att dela upp den i fyra skilda kategorier, med grund i företagets storlek och form. På så vis önskade BFN (2010a) underlätta för användaren, genom att denne enbart skulle behöva använda sig av ett enda regelverk för dess specifika företag.

1.2 Problemdiskussion och problemformulering

Sedan början av 2000-talet, då skandaler som bland annat Enron ägde rum, har en debatt kring principer och regler förts såväl av världens största normgivare, IASB⁴ och FASB⁵, som på nationell nivå. Genom de vetenskapliga artiklar vi har tagit del av vid arbetet med uppsatsens teoretiska referensram har vi fått uppfattningen om att ämnet är mycket kontroversiellt. Från det att Enron-skandalen ägde rum har debatten om regelbaserade regelverks lämplighet varit mycket aktuell. Huruvida ett regelverk baseras på principer eller regler är mycket grundläggande och leder till olika konsekvenser för den som upprättar redovisningen. För att få en större insikt i regelverksproblematiken har vi genomfört en förstudie⁶, i vilken det framkom att det råder delade meningar om vilken typ av regelverk som är mest ändamålsenlig för upprättandet av mindre företags redovisning. Som ett exempel anförde Cederlund, Gabre och Hell (2007) i ett remissvar att "för att systemet ska fungera långsiktigt bör detta vara principbaserat, ett regelbaserat system kan aldrig bli heltäckande utan lämnar ett stort antal obesvarade frågor vilka leder till tvister och processer i såväl små som stora frågor" (s. 2). Vidare menade Danielsson (2007) i ett annat remissvar att ett "regelbaserat [regelverk] leder till många tolkningsproblem och svårigheter till förenklad tillämpning" (s. 2). Däremot har vi i de intervjuer vi genomfört, som en del av förstudien, fått uppfattningen om att även om regelbaserade regelverk skulle kunna innebära vissa kompromisser, så kan denna typ av regelverk ändå vara mest ändamålsenlig för mindre företags redovisning. I en av expertintervjuerna framgick att principbaserade regelverk är bra i de bästa av världar, men att sådana regelverk kan bli alltför svåra om tillräcklig guidning inte tillhandahålls. Med grund i denna motsättning finner vi det intressant att statistiskt undersöka följande fråga:

1. *Vilken typ av regelverk upplevs som mest ändamålsenlig för upprättandet av mindre företags redovisning och vad beror det på?*

⁴ Normgivare som utarbetar de internationella redovisningsstandarderna IFRS.

⁵ Normgivare som ger ut majoriteten av de regler som utgör de amerikanska redovisningsreglerna US GAAP.

⁶ Förstudien bestod av fem intervjuer med såväl redovisningsexperten som auktoriserade redovisningskonsulter, samt analys av remissvar till K2. Se mer under avsnitt 2.3.3.

I enlighet med ovanstående resonemang skulle ett införande av regelbaserade regelverk faktiskt gå emot den debatt som förs, där sådana regelverks lämplighet ifrågasätts. Den diskussionen är dock på en mycket hög nivå och torde således inte kunna appliceras på mindre företag. För att konkretisera diskussionen om vilken typ av regelverk som är mest ändamålsenlig, ska vi titta närmre på de regelverk som nyligen har införts i Sverige; Kategori 1 (K1) och Kategori 2 (K2). De är enligt BFN (2011) regelbaserade regelverk, medan den tidigare normgivningen ansågs vara principbaserad. Om så är fallet skulle Sverige ha gått från att tidigare ha haft en principbaserad normgivning till att nu ha en regelbaserad normgivning för mindre företag. I den förstudie som vi har genomfört framgår dessutom en konsensus mellan både redovisningskonsulter och redovisningsexperter om att K1 och K2 är regelbaserade, om än med grundläggande principer. Då förstudien enbart bestod av fem intervjuer, samt analys av remissvar, anser vi dock att frågan om hur K1 och K2 kan kategoriseras bör undersökas vidare, vilket ska göras för att testa om de indikationer vi har fått stämmer. Utifrån en definition av princip- och regelbaserade regelverk, vilken har deducerats utifrån uppsatsens teoretiska referensram, avser vi undersöka följande fråga:

2. Hur kategoriserar användarna K1 och K2?

Som ett led i EU:s och regeringens förenklingsarbete fick BFN i uppdrag av regeringen att förenkla redovisningsreglerna för mindre företag. BFN ansåg att den tidigare normgivningen ledde till att det både blev kostsamt och komplicerat för företag att sköta sin redovisning, vilket berodde på att normgivningen inte var ändamålsenlig. Lösningen på de problem som normgivningen gav upphov till var enligt BFN att införa K-regelverken; det skulle således bli enklare för de mindre företagen att sköta sin redovisning. Den tidigare normgivningen var, liksom IFRS, principbaserad och indelad efter ämnesområde. I enlighet med de teoretiska diskussioner som förs torde principbaserade regelverk vara mer optimala än regelbaserade regelverk, således är det intressant att undersöka om det fanns någon anledning att frånga den tidigare normgivningen. Genom den förstudie vi har genomfört har vi fått uppfattningen om att det råder delade meningar om huruvida det faktiskt fanns ett behov av en helt ny normgivning. Majoriteten av respondenterna i förstudien ansåg inte att det förelåg något sådant behov. Därför ämnar vi statistiskt undersöka följande fråga:

3. Upplevde användarna att det fanns ett behov av en ändrad inriktning på normgivningen och av vilken anledning i sådana fall?

För att ytterligare konkretisera de diskussioner som förs om princip- och regelbaserade regelverk ska vi titta närmre på vem som använder K1 och K2. Genom vår förstudie har vi funnit att det kan föreligga ett grundläggande problem med BFN:s lösning att införa K-projektet för att förenkla för mindre företag; nämligen att många, eller kanske till och med majoriteten, av mindre företag låter en redovisningskonsult upprätta hela, eller delar av, deras redovisning. I ett remissvar från Sveriges Redovisningskonsulters Förbund, SRF, (2011) framgår att mer än 300 000 företag anlitar en konsult från SRF. Vidare har vi fått indikationer på att de företag som anlitar en redovisningskonsult lämnar de svårare frågorna till denne, nämligen sådana frågor som kräver att konsulten använder redovisningsnormerna. Vi har dessutom fått uppfattningen om att även om vissa företag sköter en del av redovisningsarbetet själva så läser de i stort sett aldrig redovisningsnormerna. Vidare har vi genom förstudien fått indikationer av två redovisningsexperter, som har varit med och upprättat K1 respektive K2, om att BFN under upprättandet av regelverken talade om att förenkla för

”upprättaren” av redovisningen och således inte enbart för de mindre företagen. Dessa experter menade att upprättaren definitivt kan vara redovisningskonsulter. Trots detta ger BFN:s publikationer en tydlig bild av att införandet av K1 och K2 syftar till att förenkla för *just* mindre företag, vilket torde kunna bero på att BFN har fått i uppdrag av regeringen att förenkla för mindre företag. Med grund i detta kan det ifrågasättas om BFN, med den nya normgivningen, verkligen når regeringens tilltänkta målgrupp; mindre företag. Kanske är det istället så att det är redovisningskonsulterna som är de faktiska användarna och därmed de som främst berörs av de nya regelverken? Vi ämnar därför statistiskt undersöka:

4. *Vem anses vara den främsta användaren av K1 och K2 och varför förhåller det sig så?*

För att konkretisera de diskussioner som förs om princip- och regelbaserade regelverk ska vi slutligen titta närmre på om införandet av K1 och K2 har inneburit förenklingar. Vi har i arbetet med den teoretiska referensramen funnit att det finns specifika för- och nackdelar med princip- och regelbaserade regelverk, vilka skulle kunna förklara de positiva och/eller negativa konsekvenser som K1 och K2 har medfört. Som framgår i uppsatsens bakgrund har regeringen skjutit fram målet att förenkla för mindre företag från år 2010 till år 2014, vilket utgör ett problem eftersom det pekar på att BFN:s syfte att förenkla för mindre företag inte har uppnåtts. Vidare indikerar vår förstudie att det råder delade meningar om huruvida en förenkling överhuvudtaget har skett. Flera av de personer vi har intervjuat anser att både K1 och K2 i viss mån är förenklade regelverk. Däremot anför redovisningsexperterna Ingblad och Lundqvist (2007) i ett remissvar till K2 ”att införandet av K2 skulle leda till någon förenkling är knappast troligt och BFN har inte heller visat detta [...] det borde man ha gjort eftersom hela arbetet med K-projektet vilar på ett förenklingsuppdrag” (s. 2). Med grund i denna motsättning anser vi att det är intressant att undersöka om införandet av K1 och K2 har gjort redovisningsarbetet enklare. Vi avser därför statistiskt undersöka:

5. *I vilken utsträckning och på vilket sätt kan K1 och K2 anses ha inneburit förenklingar?*

1.3 Syfte

Syftet med examensarbetet är att fånga den diskussion som förs om princip- och regelbaserade regelverk, vilken konkretiseras genom en utvärdering av svensk normgivning.

1.4 Positionering

På internationell nivå har det gjorts empiriska undersökningar av regelverk såsom US GAAP och IFRS i stora företag. Vi har dock uppmärksammat att det saknas empiriska undersökningar om vilken typ av regelverk som är mest ändamålsenlig vid upprättandet av mindre företags redovisning, varför vi ämnar undersöka denna fråga. På nationell nivå har vi konstaterat att det har skrivits en del kandidat- och magisteruppsatser om regelverken K1 och K2. För att positionera oss mot dessa valde vi att analysera de som vi bedömde låg relativt nära vårt uppsatsämne. Totalt har vi analyserat ett tiotal uppsatser och slutsatserna presenteras nedan, se även bilaga 1.

Vid analysen konstaterade vi att majoriteten av undersökningarna har haft en kvalitativ ansats, närmre bestämt använde endast en uppsats kvantitativ metod. Undersökningarnas respondenter har främst bestått av diverse redovisnings- och revisionsbyråer, men även mindre företag samt enskilda näringsidkare. Vidare har vi lagt märke till att konsulter, och andra rådgivare, inte anser sig vilja råda sina klienter till att använda de nya regelverken. Samtidigt verkar enbart få företag tillämpa K1 och K2, bland annat redovisar en av undersökningarna att endast 2,17 procent om ett urval av 646 företag tillämpade K2 år 2009. Dessutom kan vi även konstatera att det råder delade meningar om huruvida K1 och K2 har inneburit förenklingar eller inte. En del undersökningar har påvisat att regelverken inte medför några större skillnader mot tidigare, samt att den administrativa bördan för företagen inte tyckts minska. Samtidigt har exempelvis en undersökning visat att K1 visserligen innebär förenklingar, men att dessa inte är så pass stora att den enskilda näringsidkaren kan klara sig utan en konsult. Vidare har en annan uppsats visat att svenska aktörer, såsom stora börsnoterade företag, revisorer och myndigheter, anser att principbaserade regelverk med detaljerade standarder är mest ändamålsenliga. För att positionera oss mot tidigare uppsatser ämnar vi genomföra en kvantitativ undersökning med syftet att bidra med ett generaliserbart resultat. Vi positionerar oss även genom att kvantitativt undersöka vilken typ av regelverk som är mest optimal för mindre företags redovisning, huruvida regelverken innebär en förenkling eller inte, samt vem regelverkens främsta användare är.

1.5 Avgränsning

I denna uppsats har vi valt att avgränsa oss till att undersöka de diskussioner som förs om princip- och regelbaserade regelverk, vilka konkretiseras genom en utvärdering av Sveriges normgivning. BFN:s K-projekt består av fyra regelverk; K1 till K4. Vi har valt att utvärdera K1 och K2, eftersom dessa idag är möjliga att tillämpa vid upprättandet av mindre företags redovisning. Då K3 och K4 inte i dagsläget är färdigställda kommer uppsatsen inte att behandla de regelverken.

1.6 Uppsatsens disposition

Kapitel 1 - Inledning

I detta kapitel redogörs för uppsatsens bakgrund. Därefter förs en problemdiskussion som utmynnar i ett antal problemformuleringar, vilka sedan leder fram till uppsatsens syfte. Slutligen presenteras positionering mot tidigare forskning, avgränsning samt den fortsatta dispositionen.

Kapitel 2 - Metod

I detta kapitel redogörs för den metod som har använts i uppsatsen. Först presenteras det forsknings sätt som har använts, varefter en genomgång följer av undersökningens population och urval. Därefter presenteras undersökningens tillvägagångssätt samt en utvärdering av uppsatsens trovärdighet.

Kapitel 3 - Institutionalia

I detta kapitel redogörs för den institutionalia som görs gällande för vår undersökning. Först beskrivs Bokföringsnämndens K-projekt, varefter de två regelverken K1 och K2 presenteras närmre, vilket görs genom beskrivningar av regelverkens syften samt av hur de ska tillämpas.

Kapitel 4 - Teoretisk referensram

I detta kapitel redogörs först för begreppen principer och regler, vilka ligger till grund för resterande delar av den teoretiska referensramen. Därefter presenteras olika definitioner av princip- och regelbaserade regelverk, vilka följs av en beskrivning av för- och nackdelar med de olika regelverken. Slutligen redogörs för teorier om blandade regelverk.

Kapitel 5 - Empiri

I detta kapitel redogörs först för hur enkäten utformades samt för hur utskicket av enkäten gick till. Därefter beskrivs den metod som användes vid analysen av de empiriska data som insamlades genom enkätundersökningen. Slutligen presenteras även en bortfallsanalys samt enkätens resultat.

Kapitel 6 - Analys och slutsatser

I detta kapitel redogörs för den analys som gjorts och de slutsatser som har dragits av det empiriska materialet. I de olika avsnitten besvaras uppsatsens fem problemformuleringar genom analys av enkätens resultat, den teoretiska referensramen samt förstudien. Genom de slutsatser som dras besvaras även uppsatsens syfte.

Kapitel 7 - Sammanfattning

I detta kapitel sammanfattas de viktigaste aspekterna av uppsatsens analys och slutsatser. Dessutom förs en diskussion om den kunskap som uppsatsen kan bidra med. Slutligen presenteras även förslag till fortsatt forskning.

2 Metod

I detta kapitel redogörs för den metod som har använts i uppsatsen. Först presenteras det forskningssätt som har använts, varefter en genomgång följer av undersökningens population och urval. Därefter presenteras undersökningens tillvägagångssätt samt en utvärdering av uppsatsens trovärdighet.

2.1 Forskningssätt

2.1.1 Tvärsnittsdesign

Enligt Bryman och Bell (2005, ss. 46-47) finns det ett flertal olika sätt att bedriva forskning på och de kan benämnas forskningsdesigner. Designerna fungerar som en ram vid insamling av empirisk data. Vidare ska den valda forskningsdesignen vara passande för det syfte och de frågeställningar som forskaren ställer sig. För att på bästa sätt besvara uppsatsens syfte har vi undersökt hur de teoretiska diskussionerna om princip- och regelbaserade regelverk ter sig idag, således har vi valt att använda en tvärsnittsdesign. Anledningen till att dessa diskussioner har konkretiserats genom en utvärdering av K1 och K2 är att dessa regelverk har funnits i några år och således är möjliga att utvärdera.

2.1.2 Kvantitativ forskningsstrategi

Många metodforskare skiljer mellan kvantitativa och kvalitativa forskningsstrategier. Vad gäller insamling samt analys av empirisk data framhåller Jacobsen (2002, ss. 56-57) att den kvantitativa strategin betonar frekvens och bredd, medan den kvalitativa strategin tvärtom betonar nyans och djup. Vi har valt att utföra en bred studie, således har vi antagit en kvantitativ forskningsstrategi. Studien har genomförts med en webbaserad enkätundersökning, där enkäten skickades ut till respondenter via e-post. Med en bred enkätundersökning eftersträvade vi att få ett generaliserbart resultat med hög extern giltighet. Vi ansåg emellertid inte att det skulle ha varit lämpligt att göra en djup studie av ett litet urval respondenter, eftersom vi ämnade finna vad som är representativt för vårt urval och dra generaliserbara slutsatser för hela populationen. Däremot valde vi att komplettera vår enkätundersökning med en kvalitativ förstudie, vilket gjordes för att få en djupare förståelse för de problem som förelåg.

2.1.3 Deduktiv forskningsansats

Det finns enligt Bryman och Bell (2005, ss. 23-25) två uppfattningar om hur förhållandet mellan teori och empiri ser ut; förhållandet kan antingen vara deduktivt eller induktivt. Den deduktiva forskningsansatsen innebär att teori testas empiriskt, medan den induktiva ansatsen innebär att empiriska undersökningar resulterar i teori. Vi har i denna uppsats antagit en deduktiv ansats med utgångspunkt i teorier om princip- och regelbaserade regelverk. I den teoretiska referensramen har vi genom en begreppsutredning bland annat presenterat definitionen av, samt kritik mot, princip- och regelbaserade regelverk. För att undersöka teorin empiriskt har vi konkretiserat den med hjälp av en enkätundersökning som behandlar princip- och regelbaserade regelverk, samt K1 och K2.

2.2 Population och urval

2.2.1 Population

Med hjälp av den förstudie som vi har genomfört har vi fått uppfattningen om att en allt större andel småföretagare anlitar redovisningskonsulter för att sköta redovisningen. Även lite större företag, som dock fortfarande räknas till kategorin mindre företag, anlitar redovisningskonsulter för att sköta redovisningen. Vidare har vi fått indikationer om att företagarna generellt sett inte verkar vara särskilt insatta i K1 och K2, utan att det är redovisningskonsulterna som har bäst kunskap om regelverken. Då vår uppfattning är att många mindre företag anlitar redovisningskonsulter för att sköta redovisningen, används regelverken i stor utsträckning av konsulterna, vilka därmed torde ha stor kunskap om dessa. Av dessa anledningar har vi valt att undersöka just deras åsikter om princip- och regelbaserade regelverk, samt K1 och K2. Vidare anser vi att det är mer lämpligt att undersöka auktoriserade redovisningskonsulters åsikter än icke-auktoriserade redovisningskonsulters, eftersom de förstnämnda torde vara mer professionella. Det baserar vi på att auktoriserade redovisningskonsulter ska uppfylla specifika krav för att erhålla och bibehålla auktorisationen. Anledningen till att vi har valt att inte undersöka revisorers åsikter, trots att även de kan anses vara användare, är att revisorer inte torde ha lika stor kunskap om K1 och K2 som auktoriserade redovisningskonsulter. Det beror på att revisorerna inte nödvändigtvis kommer i kontakt med mindre bolag på grund av revisionsplikts avskaffande. Sammanfattningsvis har vi således valt ställa enkäten till auktoriserade redovisningskonsulter.

I Sverige finns det två branschorganisationer som auktoriserar redovisningskonsulter, nämligen SRF och FAR. SRF (2012) är ett förbund vars medlemmar enbart består av auktoriserade redovisningskonsulter, medan FAR (2012) är ett förbund vars medlemmar består av auktoriserade och godkända revisorer, auktoriserade redovisningskonsulter, skattekonsulter, rådgivare och andra specialister. Det innebär att SRF enbart arbetar för redovisningskonsulters intressen, medan FAR arbetar för många olika yrkesgruppers intressen. SRF (2012) är den äldsta branschorganisationen för auktoriserade redovisningskonsulter och år 2011 hade organisationen ungefär 4000 medlemmar som var auktoriserade redovisningskonsulter. Jämförelsevis hade FAR (2011) år 2011 ungefär 2500 medlemmar som var auktoriserade redovisningskonsulter. Möjligheten finns att vara medlem i båda organisationerna. Sammanfattningsvis består vår population av både SRF:s och FAR:s auktoriserade redovisningskonsulter, vilket innebär att populationen utgörs av ungefär 6500 konsulter.

2.2.2 Urval

Vårt urval bestod av samtliga SRF:s 3889 auktoriserade redovisningskonsulter. Den största anledningen till att vi gjorde det urvalet var att SRF är den ledande branschorganisationen för auktoriserade redovisningskonsulter, samt att de har flest antal medlemmar. Genom kontakt med förbundets studentansvarige fick vi dessutom möjligheten att skicka ut enkäten till organisationens samtliga medlemmar. Det berodde på att SRF tillhandahöll hela deras medlemsregister, vilket medförde att vi på ett enkelt sätt kunde skicka ut enkäten till ett så pass stort urval. Vidare stod SRF bakom oss vid enkätutskicket på så vis att det i följebrevet framgick att undersökningen genomfördes som ett samarbete mellan Lunds Universitet och SRF, se bilaga 2. Dessutom stod SRF som avsändare vid mejlutsnittet, vilket berodde på att både vi och SRF ansåg att undersökningen då skulle upplevas som viktigare för respondenterna.

Anledningen till att vi inte valde att skicka ut enkäten till FAR:s medlemmar var att organisationen inte ville ställa sig bakom vår undersökning. Att inkludera FAR:s medlemmar i urvalet hade därför kunnat medföra en lägre svarsfrekvens. Ytterligare en anledning till att vi inte inkluderade FAR i vårt urval var att det är möjligt att vara medlem i båda organisationerna samtidigt, men det finns inte någon information om vilka som har dubbelt medlemskap. Om FAR hade inkluderats i undersökningen så hade somliga respondenter haft möjlighet att svara på enkäten två gånger, vilket hade kunnat medföra ett snedvridet resultat. För att kunna skicka ut enkäten till deras medlemmar hade vi dessutom manuellt behövt plocka ut ungefär 2500 medlemmar, ur ett register om ungefär 4500 medlemmar, från deras hemsida. Det hade gett oss mycket merarbete samtidigt som det inte hade tillfört något mervärde till vår undersökning. Enligt Bryman och Bell (2005, s. 122) blir precisionen i urvalet bättre ju större stickprovet är, vilket beror på att samplingsfelet minskar. Precisionsökningen är märkbar när stickprovet går upp till 1000 respondenter. Om stickprovet blir större än 1000 respondenter ökar precisionen däremot inte märkbart, vilket innebär att överväganden om ett större stickprov bör sättas i relation till tid- och kostnadsfaktorer. Trots det består vårt urval av samtliga 3889 auktoriserade redovisningskonsulter i SRF, eftersom det inte innebär någon ökad kostnad i form av tid eller pengar för oss.

2.2.3 Generalisering

Bryman och Bell (2005, s. 100) anser att det är viktigt att i kvantitativa undersökningar kunna uttala sig om huruvida resultaten är generaliserbara för hela populationen, det vill säga även för andra individer än för de som ingår i urvalet. För att kunna generalisera är det viktigt att genomföra undersökningen i ett representativt urval. Vi har i denna undersökning gjort ett antagande om att det inte finns någon skillnad mellan de auktoriserade redovisningskonsulterna i FAR och SRF. Att detta antagande görs beror på att båda organisationerna ställer mycket snarlika krav vid deras auktorisation av redovisningskonsulter, vad gäller exempelvis utbildning och erfarenhet. Auktorisationskriterierna går att finna på respektive organisations hemsida. Vidare har inga andra skillnader påträffats då vi har undersökt frågan på organisationernas hemsidor, samt via telefonsamtal med representanter från organisationerna. SRF utgör således ett representativt urval, vilket innebär att undersökningens resultat torde kunna göras gällande för hela populationen. Därmed torde undersökningen ha en hög extern validitet.

2.3 Tillvägagångssätt

2.3.1 Litteraturanvändning och litteratursökning

Bryman och Bell (2005, s. 102) menar att det är mycket viktigt att beskriva en undersöknings tillvägagångssätt, eftersom undersökningen då kan replikeras av andra. Vidare menar författarna att undersökningen på så sätt erhåller en hög validitet. Med anledning av detta beskrivs tillvägagångssättet nedan.

I ett tidigt skede av arbetet med uppsatsen fick vi uppfattningen om att det med införandet av K2 möjligtvis hade skett en övergång från ett principbaserat regelverk till ett regelbaserat regelverk. För att fördjupa vår kunskap undersökte vi vetenskapliga artiklar som behandlade princip- och regelbaserade regelverk. Vi använde oss av databasen Ebscohost, mer specifikt Academic Search Complete samt Business Source Complete, för att finna relevanta artiklar. Vid sökningen använde vi

oss främst av nyckelord såsom principles, rules och accounting, men även synonymer samt olika kombinationer av dessa ord. Vidare använde vi oss endast av vetenskapliga artiklar som genomgått en så kallad peer-review. Majoriteten av de artiklar vi valde har publicerats i tidskrifterna Accounting Horizons eller Abacus. Då vi hade fått en förståelse för den teoretiska referensramen gick vi vidare till att undersöka K2. Det gjorde vi främst genom att ta del av BFN:s publikationer, samt deras allmänna råd och vägledning. Vi tog även del av propositioner, SOU:er, myndigheters och företags remissvar, samt böcker som skrivits om regelverken. Det bör även nämnas att vi i detta tidiga skede inte hade för avsikt att inkludera K1 i vår undersökning.

2.3.2 Empiriskt tillvägagångssätt

Då vi hade fått en djupare förståelse för både den teoretiska och empiriska problematiken var det nödvändigt att fastställa vilken metod vi skulle använda oss av för att undersöka ämnet. Vår ursprungliga idé var att genomföra en fallstudie av ett företag och på så vis ta reda på om införandet av K2 hade förenklats för mindre företag. Vi började således med att kontakta olika redovisningskonsulter via mejl för att finna ett företag som skulle vara villigt att ställa upp på en studie. Via dessa mejlkonversationer fick vi dock uppfattningen om att denna metod inte var ändamålsenlig för vårt syfte. För att bekräfta att vår uppfattning var riktig, och för att finna den mest ändamålsenliga metoden, diskuterade vi frågan med två olika redovisningskonsulter. Båda konsulterna var eniga om att det inte skulle vara ändamålsenligt att genomföra en fallstudie av ett företag, dels på grund av att mindre företag ofta inte har någon större kunskap om regelverk, och dels på grund av att det skulle vara mycket svårt att hitta ett företag som skulle vilja ställa upp i en fallstudie. Under samtalen utvecklades också den metod vi sedan kom att välja, nämligen att genomföra en kvantitativ undersökning av auktoriserade redovisningskonsulter. De konsulter vi talade med menade nämligen att det är redovisningskonsulterna som använder sig mest av regelverken, och således inte mindre företag. Detta var ett faktum som vi även fick bekräftat i tidigare uppsatser, se avsnitt 1.4. För att fastställa om det skulle vara möjligt att genomföra en kvantitativ studie på redovisningskonsulter började vi med att ta reda på hur konsulterna organiserade sig. Det visade sig att det finns två branschorganisationer som auktoriserar redovisningskonsulter; SRF och FAR. Genom kontakt med dessa organisationer fick vi möjlighet att göra ett enkätutskick till samtliga konsulter som var auktoriserade via SRF, vilket är mer utförligt beskrivet i avsnitt 2.2.

2.3.3 Förstudie

Enligt Bryman och Bell (2005, s. 191) är det viktigt att genomföra en förstudie om den huvudsakliga studien är en enkätundersökning, både för att säkerställa att relevanta frågor ställs och för att säkerställa att enkätundersökningen som helhet fungerar bra. Vi valde att göra en förstudie för att testa teorin empiriskt, samt för att få en djupare förståelse för hur teorin kunde konkretiseras. Förstudien medförde dessutom att vi kunde sammanställa en relevant enkät som ställde rätt frågor. Vidare kunde vi med hjälp av förstudien ringa in de problemområden som förelåg och därmed precisera våra problemformuleringar samt uppsatsens syfte.

Förstudien bestod av totalt fem intervjuer. I de två första intervjuerna hade vi ett antal frågor som låg till grund för intervjuerna, samtidigt som vi under deras gång ställde diverse följdfrågor. Enligt Bryman och Bell (2005, s. 363) benämns denna typ av intervjuer semi-strukturerade. Vidare

baserades de tre sista intervjuerna på de frågor som skulle ställas i enkäten och utgjorde således test av frågorna, därmed var de en striktare form av semi-strukturerade intervjuer. Efter varje intervju lade vi till och ändrade vissa av intervjufrågorna. På så sätt kunde vi anpassa frågorna efter våra nya insikter, samt få svar på nya funderingar som uppkom. Tre av intervjuerna var expertintervjuer och genomfördes via telefon. Experterna bestod av Benny Wedberg som är kursansvarig vid SRF, Claes Eriksson som är redovisningsexpert vid SRF samt Peter Nilsson som är Jur. dr. och ansvarig för redovisningsfrågor inom LRF Konsult. I fortsättningen kommer dock experterna att vara anonyma. Vi intervjuade även två auktoriserade redovisningskonsulter, och intervjuerna genomfördes personligen på respektive konsults kontor. Vidare analyserade vi olika myndigheters och företags remissvar till K2. Sammantaget ledde förstudien till att vi fick insikt i hur vi skulle precisera våra enkätfrågor för att kunna besvara uppsatsens problemformuleringar. Förstudien medförde även att vi beslutade att utöka vår undersökning till att inte enbart innefatta K2, utan även K1, vilket berodde på att förstudiens respondenter ofta ville skilja på vad de ansåg om K1 och K2. Vi lade märke till att det eventuellt fanns intressanta skillnader mellan huruvida olika regelverken hade förenklats för redovisningskonsulterna eller inte, något vi ville undersöka vidare.

2.4 Trovärdighet

2.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet handlar enligt Bryman och Bell (2005, ss. 93-94) om frågor som rör undersökningens tillförlitlighet och följdriktighet. För att se om undersökningen är reliabel och kan reproduceras bör, enligt författarna, tre faktorer undersökas; undersökningens stabilitet, interna reliabilitet och interbedömar-reliabilitet. Vad gäller undersökningens stabilitet ska det resultat som framkommer inte fluktuera över tid, vilket innebär att om en grups attityd mäts vid ett tillfälle, och sedan en tid därefter, ska resultaten från de båda undersökningarna inte skilja sig nämnvärt åt. Då vi i vår enkätundersökning har studerat attityder till teorier om princip- och regelbaserade regelverk samt K1 och K2, vilka torde vara relativt statiska, bör dessa inte förändras nämnvärt den närmsta tiden. Vidare har vi strävat efter att ställa tydliga frågor till respondenterna, och de bör således inte kunna tolkas annorlunda om de ställs vid ett senare tillfälle. I denna enkätundersökning har vi ingen möjlighet att kontrollera stabiliteten mer ingående, då vi inte har någon möjlighet att göra om undersökningen vid ett senare tillfälle. Nästa faktor som bör kontrolleras är undersökningens interna reliabilitet, det vill säga huruvida resultat från likadana frågor, som ställs i olika delar av enkäten, stämmer överens med varandra. En hög överensstämmelse medför en hög intern reliabilitet. I den förstudie som har genomförts har respondenterna gett samma svar på frågor som är lite annorlunda ställda, men som är tänkta att ge samma svar. Dessutom gav både förstudien och enkätundersökningen samma svar i många frågor. Således torde detta innebära att vår undersökning har en hög intern reliabilitet. Den sista faktorn som bör kontrolleras för att säkerställa en hög reliabilitet är interbedömar-reliabiliteten. Denna faktor behandlar i vilken utsträckning resultatet snedvrids av de personer som utför enkätundersökningen på grund av möjligheten att göra subjektiva analyser. För att säkerställa en hög reliabilitet, kom vi i förväg överens om hur varje svar skulle analyseras, vilket innebar att svaren analyserades på ett samstämmigt sätt. Dessutom gjordes analyserna av oss båda samtidigt, vilket omöjliggjorde skilda tolkningar.

Vidare menar Trost (2001, s. 60) att enkäten i stor utsträckning måste vara standardiserad för att en hög reliabilitet ska kunna uppnås. För att enkäten ska anses vara standardiserad ska den vara identisk för alla respondenter. Vidare är det enligt honom önskvärt att enkäten är standardiserad för att riktiga uttalanden ska kunna göras om hur respondenterna har svarat. En hög grad av standardisering medför dessutom att möjligheterna till jämförelser blir stora. Då vår enkät är identisk för alla respondenter är den i hög grad standardiserad, vilket torde medföra en hög reliabilitet. Slutligen anför Trost (2001, s. 61) att reliabiliteten blir lägre om enkäten innehåller svåra ord, negationer och liknande som kan medföra att frågorna missuppfattas av somliga respondenter, varför vi har undvikit sådana formuleringar. Vidare gäller att om svarsfrekvensen på enkäten blir låg medför det även att reliabiliteten till undersökningen blir låg.

2.4.2 Validitet

För att en undersökning ska vara valid är grundförutsättningen, enligt Bryman och Bell (2005, s. 99), att den är reliabel. Författarna beskriver validitet som ett mått på huruvida de frågor som ställs för att mäta ett visst begrepp verkligen mäter det avsedda begreppet. För att säkerställa vår undersöknings validitet har enkätfrågorna konstruerats för att ge svar på uppsatsens problemformuleringar och syfte. Enkätens validitet har bedömts genom att vi har gjort ett flertal intervjuer som en del av vår förstudie. I vissa av intervjuerna använde vi samma frågor som i enkäten och på så vis har vi fått insikt i vilka frågor som på bästa sätt besvarar våra problemformuleringar. Utefter vad som framgick av intervjuerna ändrade vi enkätfrågorna och svarsalternativen tills vi var fullständigt nöjda med de frågor vi ställde. Enkätfrågorna torde således besvara våra problemformuleringar samt vårt syfte.

För att fastställa om vår enkätstudie faktiskt har mätt det som den avsåg, så har vi även säkerställt vårt val av respondenter. Då vi hade för avsikt att undersöka just auktoriserade redovisningskonsulters åsikter valde vi att enbart skicka ut enkäten till dessa; således torde validiteten vara hög. Då vi erhöll samtliga medlemmars namn och mejladresser samma dag som enkäten skickades ut torde listan innefatta alla de konsulter som var auktoriserade genom SRF vid tiden för enkätutskicket.

Vidare menar Trost (2001, ss. 60-61) att om frågorna i enkäten ställs så att många respondenter tenderar att missuppfatta dem blir såväl validiteten som reliabiliteten låg. För att försäkra oss om att frågorna och påståendena i vår enkät var tydligt ställda och inte kunde missuppfattas, har vi låtit flera redovisningskonsulter och studiekamrater granska dem samt ge synpunkter. I enkäten har vi dessutom använt ett så enkelt språkbruk som möjligt, och i två av frågorna ger vi även respondenterna förklaringar av de begrepp som skulle kunna uppfattas som svåra. Att vi har gjort så noggranna kontroller av frågorna säkerställer att enkäten har en hög validitet och att resultaten ger svar på uppsatsens problem och syfte.

2.4.3 Metodkritik

Alla metoder innehåller svagheter och självklart bör viss kritik mot enkätundersökningar uppmärksammas. Självfallet har vi gjort allt för att i möjligaste mån undvika de fallgropar som finns. Genom diskussioner som framförs av Bryman och Bell (2005, ss. 163-165) kan olika typer av kritik utrönas, bland annat mot själva enkäten, svarsfrekvensen och urvalet. Först och främst är

möjligheterna små för respondenten att få hjälp med att tyda frågorna eller att ställa kompletterande frågor till enkätskaparen. Likaledes finns det inte heller någon möjlighet för enkätskaparen att ställa följdfrågor för att få mer djupgående svar eller mer information. Vidare bör enkäten inte innehålla alltför många frågor, eller för många frågor som respondenterna anser är oviktiga, eftersom detta kan leda till att respondenterna tröttnar på att svara. Det är inte heller så att alla typer av frågor passar att ha i en enkätstudie, vilket kan begränsa vilka frågor som kan ställas. I en enkät bör frågor av mer komplicerad art därför undvikas. Ett annat problem med enkäter är att det kan vara svårt att säkerställa vem som svarar på enkäten, exempelvis är det möjligt att en annan person än den avsedda svarar på enkäten, om flera personer har tillgång till samma mejlkonto.

Enligt Bryman och Bell (2005, ss. 131, 165-167) kan även kritik riktas mot det urval som görs vid exempelvis en enkätundersökning. Till att börja med finns det en risk för urvals- eller samplingsfel, vilket innebär att det urval som har gjorts kanske inte är fullständigt representativt för populationen. Vidare finns det en risk för urvalsrelaterade fel, vilka har med den externa validiteten och generaliseringen av resultaten att göra. Sådana fel kan exempelvis handla om att urvalet inte är tillräckligt omfattande. Dessutom finns det en risk för datainsamlingsfel, som exempelvis uppkommer på grund av oklara formuleringar i enkäten samt felaktigheter vid utskicket av denna. Slutligen finns det även risk för fel vid bearbetningen av data, vilket innebär att de data som har samlats in kan komma att bearbetas på ett felaktigt sätt. Slutligen framför författarna ytterligare en kritik som kan riktas mot enkätundersökningar, nämligen att de ofta medför ett stort bortfall. Bortfall behandlas mer utförligt i avsnitt 5.4.

2.4.4 Källkritik

Enligt definitionen i Nationalencyklopedin används källkritik för att "genom kritisk prövning försöka fastställa om en källas informativa innehåll är sant eller falskt, brukbart eller oanvändbart för den fråga man söker svar på, dvs. om källan är trovärdig" (NE, 2012a). För att säkerställa att de källor vi har använt är trovärdiga, har vi i största möjliga utsträckning använt oss av primärkällor. Källorna till den teoretiska referensramen har hämtats från olika vetenskapliga artiklar. När vi valde källor till den teoretiska referensramen gjorde vi en avvägning av vilka teorier som vi ville presentera, dels genom att beakta vem som var författare och dels genom att beakta vilka tidningar som hade publicerat materialet. Då kända tidningar med stor vetenskaplig tyngd, såsom *Accounting Horizons* och *Abacus*, torde medföra en högre trovärdighet för vår teoretiska referensram, har vi främst använt oss av artiklar från dessa tidningar. Vid valet av källor till vår institutionalia har vi främst använt oss av lagförslag och publikationer från regeringen samt BFN, då dessa källor är primärkällor. Vi har enbart i enstaka fall använt oss av sekundärkällor till vår teoretiska referensram och institutionalia, vilket beror på att sådana källor har lägre trovärdighet i en akademisk uppsats. I de fall vi har använt oss av sådana källor beror det på att det har varit svårt och/eller tidskrävande att få tillgång till den primära källan.

3 Institutionalia

I detta kapitel redogörs för den institutionalia som görs gällande för vår undersökning. Först beskrivs Bokföringsnämndens K-projekt, varefter de två regelverken K1 och K2 presenteras närmre, vilket görs genom beskrivningar av regelverkens syften samt av hur de ska tillämpas.

3.1 Bokföringsnämndens K-projekt

3.1.1 Syftet med projektet

År 2004 tog BFN (2004) beslutet att ändra inriktningen på sitt normgivningsarbete. Då normgivningen för icke-noterade bolag enligt BFN inte var ändamålsenlig, menade nämnden att det fanns ett behov av en ändrad inriktning på denna. Dessutom ansåg BFN att grundläggande förändringar behövde göras på grund av den internationella utvecklingen. BFN (2011) menade även att regelverket hade blivit för omfattande för de mindre företagen och att den information som icke-noterade bolag lämnade hade blivit svårtolkad. Alltsedan BFN (2008) beslutade om en ändrad inriktning på normgivningsarbetet har nämnden arbetat med vad de benämner K-projektet, i vilket de utarbetar fyra kategorier av samlade regelverk: Kategori 1-4 (K1-K4).

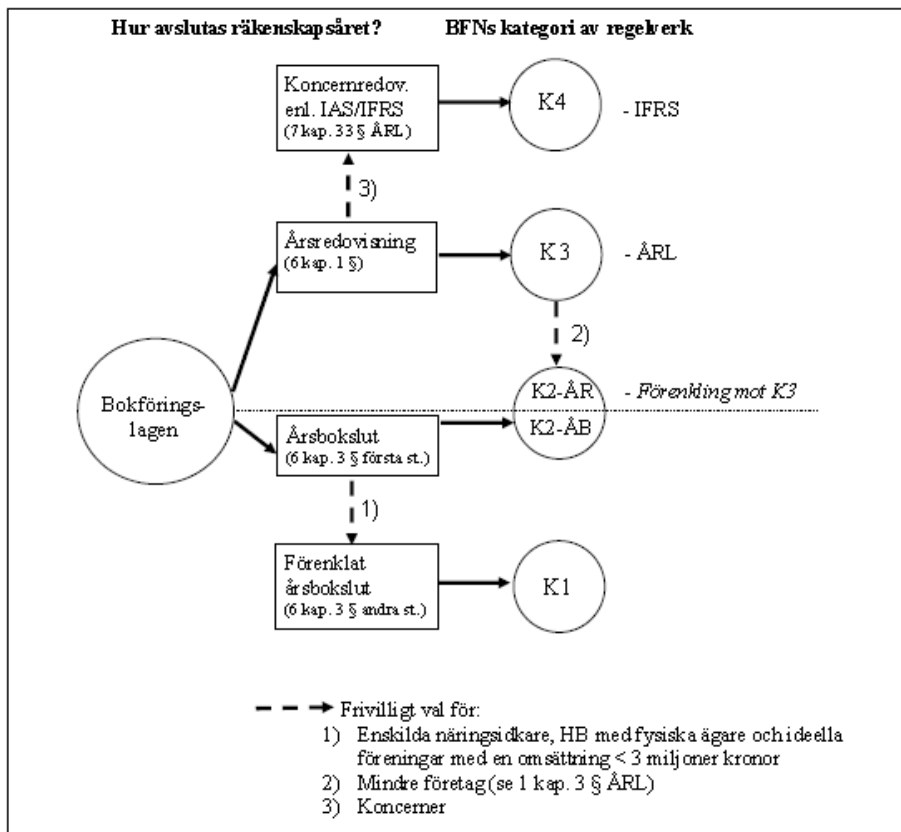
Vid tidpunkten då BFN (2010a) fattade beslutet om att ändra inriktningen på Sveriges normgivning ansåg nämnden att det bara fanns två alternativ; att fortsätta ge ut allmänna råd och uppdatera allt som var inaktuellt, eller att ge ut nya samlade regelverk. De kom till slutsatsen att det första alternativet varken var någon bra eller realistisk lösning, varför K-projektet påbörjades. Syftet med projektet var enligt BFN "att skapa tydliga strukturer inom redovisningsnormgivningen genom att samla reglerna så att företaget får ett enda dokument med regler i stället för ett (eller flera) per sakområde [...] det kommer att göra det lättare för användare att hitta och tolka relevanta regler" (s. 1). BFN ansåg således att nya regelverk behövde tas fram, eftersom den tidigare normgivningen försvårade för företagen. På liknande vis framför även Broberg (2007, s. 10) att "många har ansett att de nuvarande redovisningsreglerna har varit svåra att överblicka och för små företag i många fall onödigt komplicerade" (s. 10). Vidare framför hon dessutom att "reglerna har av företagarna uppfattats som svåra och förutsatt en stor kunskap och ett väl utvecklat administrativt system" (s. 10).

3.1.2 De fyra kategorierna

Som nämnts ovan arbetar BFN (2008) med att färdigställa fyra kategorier av regelverk. Vilken av dessa kategorier ett företag tillhör beror på företagets storlek samt form. I dagsläget har BFN (2011) upprättat allmänna råd för enskilda näringsidkare, ideella föreningar och registrerade trossamfund i K1, samt aktiebolag och ekonomiska föreningar i K2. Dock har BFN (2012a) ännu inte gett ut något allmänt råd med tillhörande vägledning för handelsbolag. Handelsbolag får inte heller använda de allmänna råd som har framtagits för andra bolagsformer. Enligt BFN (2009a) kommer de olika allmänna råden, som ska finnas inom varje kategori, i huvudsak att ha gemensamma värderingsregler, och reglerna kommer i stort sett att vara identiska. Eventuella skillnader mellan de allmänna råden kommer att bero på de särregler som finns för de olika företagsformerna. Vidare

kompletteras de allmänna råden enligt BFN (2012b) av vägledning, vilken består av bland annat citerade lagtexter, kommentarer, tydliggörande exempel samt det allmänna rådet.

Enligt BFN (2009a) ligger de regler som finns i bokföringslagen, om hur ett företag ska avsluta sitt räkenskapsår, till grund för hur normgivningen i K-projektet har utformats. Enligt reglerna i bokföringslagen har företag en skyldighet, eller i vissa fall en möjlighet, att avsluta räkenskapsåret med (1) ett förenklat årsbokslut, (2) ett årsbokslut, (3) en årsredovisning, eller (4) en årsredovisning enligt IAS/IFRS. Det är bokföringslagens krav, eller valmöjligheter, för hur ett räkenskapsår ska avslutas som bestämmer vilket av de fyra K-regelverken ett företag ska, eller får, tillämpa. BFN (2011) definierar K1 och K2 som regelbaserade regelverk. Vidare definierar BFN (2010b) K2 som ett mer regelbaserat än K3, vilket de anser vara ett mer principbaserat regelverk. Enligt BFN (2008) består K4 till störst del av de internationella normerna IFRS, vilka enligt IASB (2011) är principbaserade. I figur 3.1 visas hur Sveriges normgivning enligt BFN (2009a) kommer att vara uppbyggd med det nya K-projektet.

Figur 3.1 Bokföringsnämndens K-projekt.

3.2 Presentation av K1

3.2.1 Syftet med K1

I BFN:s årsredovisning (2009b) framgår att nämnden hade för avsikt att reglerna i K1 ska vara enkla. Av denna anledning består regelverket av ett antal förenklingsregler såsom schablonregler, mallar och begränsningar. Vidare är BFN:s avsikt att reglerna ska vara skrivna med ett enkelt, tydligt och

modernt språkbruk. Det är även viktigt för BFN att de allmänna råden i K1 är överskådliga och lättillgängliga, varför regelverket innehåller många tabeller och listor.

3.2.2 Vilka företag får tillämpa K1?

Det första allmänna rådet, med tillhörande vägledning, som togs fram inom K1 var BFNAR 2006:1, *Enskilda näringsidkare som upprättar förenklat årsbokslut*, vilket kunde tillämpas från och med den 1 januari 2007. Enligt BFN (2009b) var målet med projektet att "åstadkomma avsevärda förenklningar för företagen bl.a. genom att samordna redovisnings- och beskattningsreglerna och genom att samordna processen från löpande bokföring till deklaration" (s. 6). Enligt BFN (2012a) har det allmänna rådet utformats i enlighet med de förändrade skatteregler som trädde i kraft år 2007. För att underlätta för de enskilda näringsidkare som upprättar förenklat årsbokslut har BFN, i samarbete med Skatteverket, dessutom tagit fram en broschyr som beskriver hur ett sådant ska upprättas. Vidare har BFN utarbetat det allmänna rådet BFNAR 2010:1, *Ideella föreningar och registrerade trossamfund som upprättar förenklat årsbokslut*, med tillhörande vägledning, vilket kunde användas från och med den 1 januari 2011.

Enligt de regler som idag finns i bokföringslagen ska alla företag avsluta sitt räkenskapsår genom att upprätta antingen förenklat årsbokslut, årsbokslut, årsredovisning eller koncernredovisning. I bokföringslagen görs gällande att "företag i vilket den årliga nettoomsättningen normalt uppgår till högst tre miljoner kronor och som inte är skyldigt att upprätta årsredovisning enligt 1 § får upprätta årsbokslutet i förenklad form enligt 6 §." (BFL 6 kap. 3 § 2 st.). Enligt de allmänna råden för K1-bolag måste samtliga företag, ideella föreningar och trossamfund som väljer att upprätta ett förenklat årsbokslut tillämpa ett K1-regelverk. Slutligen ska enligt BFNAR 2006:1 p. 1.5, samt BFNAR 2010:1 p. 1.4, vägledning sökas i de principer som råden ger uttryck för i de fall en fråga inte regleras i rådet.

3.3 Presentation av K2

3.3.1 Syftet med K2

I en rapport från BFN (2004) som behandlar den ändrade inriktningen på normgivningsarbetet, framgår att syftet med K2 är att tillhandahålla ett mer kortfattat och lättillämpat regelverk, som dessutom ska vara heltäckande. Syftet förtydligas ytterligare i en remiss från BFN (2010b), som behandlar K-projektet, i vilken det framgår att målet med K2 är "att reglerna ska vara enkla, tydliga och heltäckande" (s. 1). Det framgår även att BFN:s avsikt är att underlätta för de mindre företagen samt att minska deras administrativa börda, vilket ska ske genom ett samlat och förenklat regelverk som kräver färre bedömningar samt innebär färre valmöjligheter för företagen.

3.3.2 Vilka företag får tillämpa K2?

Hittills har BFN (2012a) utfärdat två allmänna råd med tillhörande vägledning inom K2; BFNAR 2008:1 samt BFNAR 2009:1. Det är idag frivilligt att använda dessa två allmänna råd, men från och med den 1 januari 2014 måste aktiebolag och ekonomiska föreningar tillämpa ett K-regelverk. Reglerna i BFNAR 2008:1, *Årsredovisning i mindre aktiebolag*, kunde tillämpas för första gången vid upprättandet av årsredovisning per den 31 december 2008. Reglerna i BFNAR 2009:1, *Årsredovisning i mindre ekonomiska föreningar*, kunde tillämpas för första gången vid upprättandet av

årsredovisning per den 31 december 2009. Enligt de allmänna råden får K2 endast tillämpas av aktiebolag eller ekonomiska föreningar som enligt årsredovisningslagen klassificeras som "mindre företag". Mindre företag definieras enligt 1 kap. 3 § punkt 5 årsredovisningslagen som "företag som inte är större företag", och företag som uppfyller fler än ett av följande villkor definieras som större företag enligt årsredovisningslagen:

- "a) medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50,*
- b) företagets redovisade balansomslutning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 40 miljoner kronor,*
- c) företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 80 miljoner kronor". (ÅRL 1 kap. 3 § p. 4)*

Således får företag som inte uppfyller fler än ett av ovanstående kriterier (a-c) använda K2. Dock anger BFAR 2008:1 och 2009:1 att publika aktiebolag inte får tillämpa det allmänna rådet. Ytterligare inskränkningar som görs i de allmänna råden är att aktiebolag och ekonomiska föreningar som enligt årsredovisningslagen klassificeras som moderföretag i en större koncern inte får tillämpa de allmänna råden. Vidare framhåller BFN (2004) att ett företag som primärt klassificeras som ett K2-bolag kan välja att tillämpa ett mer avancerat regelverk. Företaget måste dock i sådana fall tillämpa samtliga regler i den mer avancerade kategorin.

De allmänna råden för både aktiebolag och ekonomiska föreningar anger att K2 ska tillämpas när företag upprättar sin årsredovisning, samt att det ska tillämpas "i sin helhet och utan avvikelse, trots det som anges i 2 kap. 3 § andra stycket årsredovisningslagen" (punkt 1.4). I de fall en fråga inte regleras av de allmänna råden ska vägledning enligt punkt 1.6 sökas på följande sätt, i inbördes ordning: (1) i regler i det allmänna rådet som behandlar liknande frågor och (2) i grundläggande principer som återfinns i årsredovisningslagen, eller i de grundläggande principer som presenteras i det allmänna rådet.

3.4 Är K1 och K2 förenklade regelverk?

Förenklningar enligt BFN

BFN (2009b) menar att införandet av K1 och K2 innebär en förenkling i jämförelse med de tidigare normerna. I en rapport framför BFN (2012b) några, enligt dem själva, förenklade regler; att K2 är ett samlat regelverk, att K2 innehåller enkla schablonregler med klara gränser, att regelverket innehåller få valmöjligheter, att det krävs färre tilläggsupplysningar av företagarna samt att reglerna i K2 ligger nära skattelagstiftningen. Ett exempel på en schablonregel är förenklingsregeln i BFAR 2008:1, som behandlar periodiseringsprincipen. I förenklingsregeln framgår det att ett företag inte behöver "periodisera inkomster och utgifter som var för sig understiger 5 000 kronor, trots det som anges i 2 kap. 4 § första stycket 4 årsredovisningslagen" (punkt 2.4). Här kan vi alltså se att det finns en fastställd summa som bestämmer hur periodiseringar ska göras. Ett annat exempel på en liknande schablonregel är att företag kan välja att skriva av maskiner och inventarier över fem år istället för att fastställa nyttjandeperioden för varje enskilt objekt, se BFAR 2008:1 p. 20.23. Vidare menar BFN (2012b) att det faktum att det krävs färre tilläggsupplysningar likaledes innebär en förenkling för

mindre företag. Slutligen återfinns snarlika regler i de allmänna råden för K1, vilket således torde innebära att även K1 anses vara ett förenklat regelverk enligt BFN.

Förenklingar enligt Månsson och Ohlson

Enligt revisorerna Månsson och Ohlson (2008, ss. 29-30) är många av de skillnader som finns mellan de tidigare normerna och K2 inte av särskilt stor betydelse i praktiken. De menar att det inte finns särskilt många exempel på att K2 medför några praktiska väsentliga lättnader för användarna, i jämförelse med hur de tidigare normerna användes. En påtaglig skillnad de har funnit är dock att K2 i många situationer enbart tillåter ett redovisningsalternativ, i sådana situationer där de tidigare reglerna hade flera olika valmöjligheter. De menar dock att det alternativ som K2 idag tillåter, vanligen är det alternativ som mindre företag även tidigare använde. Detta innebär, enligt Månsson och Ohlson, att övergången till K2 inte medför några större förändringar vad gäller presentation och värdering i årsredovisningen. Vidare menar Månsson och Ohlson att de flesta skillnaderna mellan K2 och tidigare regelverk utgörs av att antalet valmöjligheter har reducerats, vilket har gjorts för att förenkla redovisningen. De framför även att K2 tillåter ett antal lättnader eller alternativ som inte tilläts av de tidigare normerna. Slutligen menar revisorerna att K2 medför en förenkling på så vis att den redovisningsansvarige inte själv behöver ta beslut om vad som är väsentligt. De menar dock att gränserna är satta lågt, vilket kan innebära att K2 faktiskt medför mer skärpta regler eftersom alla belopp som hamnar över den specificerade gränsen är väsentliga. I tidigare regelverk hade däremot mindre företag möjlighet att använda betydligt högre väsentlighetsgränser än vad som tilläts i K2.

4 Teoretisk referensram

I detta kapitel redogörs först för begreppen principer och regler, vilka ligger till grund för resterande delar av den teoretiska referensramen. Därefter presenteras olika definitioner av princip- och regelbaserade regelverk, vilka följs av en beskrivning av för- och nackdelar med de olika regelverken. Slutligen redogörs för teorier om blandade regelverk.

4.1 Begreppsutredning

Genom den begreppsutredning som genomförs i detta kapitel ämnar vi frilägga den teoretiska kunskapen som finns om principer och regler, och därmed också om princip- och regelbaserade regelverk. Vidare ämnar vi både utreda och systematisera de begrepp som är centrala för vår uppsats, och belysa vilken innebörd begreppen har samt vilka konsekvenser de medför. De diskussioner som förs om princip- och regelbaserade regelverk, vilka utgör en del av begreppsutredningen, benämns teori.

4.2 Definitioner

För att skapa en grundläggande förståelse för de två centrala begreppen *regler* och *principer*, kommer en begreppsutredning att göras, i vilken ordens allmänna betydelse först presenteras. Begreppen kommer därefter att definieras enligt den juridiska litteraturen, eftersom en sådan definition bidrar till en mer grundläggande förståelse för begreppen i redovisningslitteraturen. Slutligen kommer begreppen *principbaserat regelverk* och *regelbaserat regelverk* att definieras enligt redovisningslitteraturen, för att bidra till den fortsatta förståelsen av teorin samt för att möjliggöra vår slutliga analys.

4.2.1 Allmän definition

Enligt Nationalencyklopedin har följande definitioner av begreppen *princip* och *regel* fastställts:

”Princip: grundläggande sats eller regel

(a) som ofta utgör norm för handlande eller dylikt, alternativt

(b) om yttersta grundval eller förutsättning för något.” (NE, 2012b)

”Regel: sätt för (viss typ av) skeende att utspelas, som mer eller mindre oförändrat upprepas

(a) vilket gör skeendet i fråga möjligt att förutsäga; vanligen i form av en formulerad princip eller dylikt, alternativt

(b) ofta utvidgat om fastlagd bestämmelse för hur en viss handling skall utföras.” (NE, 2012c)

I enlighet med dessa definitioner ses principer mer som en typ av ”ram” eller ”grund”, snarare än som en klar anvisning för hur något ska utföras. I definitionen har vi uppmärksammat att en princip definieras som ”grundläggande sats eller regel”, vilket är intressant när tanken med jämförelsen just är att skilja på dessa två begrepp. Vidare ses en princip enligt den allmänna definitionen mer som en grundläggande sats för hur något ska utföras, medan regler däremot ses mer som en tydlig

bestämmelse för hur något ska göras. En regel torde således på ett tydligare sätt ange hur en handling ska utföras, vilket då medför att den med enkelhet kan upprepas på ungefär samma vis. Även i definitionen av ordet regel har vi uppmärksammat att ordet princip finns nämnt; en regel uttrycks enligt definitionen "vanligen i form av en formulerad *princip*". Således definieras principer som en typ av regler, och regler som en typ av principer. Det är tydligt att dessa två ord har ett nära samband med varandra och att det inte är helt enkelt att skilja dem åt.

4.2.2 Definition enligt juridisk litteratur

Det som i vanligt språkbruk kallas för regler utgör, enligt författaren Strömholm (1996, ss. 185-186), gällande rätt. För att definiera regelbegreppet använder Strömholm fem påståenden om regler, som han ser som sannolika ur ett rättsperspektiv. Först och främst görs gällande att reglerna *existerar*. Vidare uppfattas reglerna som *bindande*, främst för rättstillämparen men även för de vars beteende ska bedömas och regleras. Reglerna är dessutom *generella*, vilket innebär att de utgör en anvisning om hur rättsliga tvister generellt ska bedömas. En regel utgör således inte en särskild order om hur något ska lösas i en specifik situation. Vidare ingår reglerna i system och denna *systemtillhörighet* medför att en grov indelning av reglerna kan göras. Slutligen behöver reglerna varken vara *uttryckta* i lagform eller i skriftlig form.

I den moderna rättsteorin har det enligt Strömholm (1996, ss. 134-243) diskuterats huruvida rättssystemet enbart består av regler eller normer, eller om det finns andra kategorier av direktiv, med ett mindre precist och mer allmänt innehåll, som istället består av principer eller riktlinjer. Denna debatt har enligt Strömholm i stor utsträckning påverkats av de båda rättsteoretikerna Hart och Dworkin. För att förklara deras påverkan bör det klarläggas att Strömholm, i enlighet med ett av de fem påståendena om regler som beskrevs ovan, har gjort en grovindelning av regler som han har valt att benämna "sakregler" och "hanteringsregler". Enligt Strömholm definierar Hart regler på så vis att dessa innefattar både det som motsvarar vad Strömholm kallar för sakregler samt det han kallar för hanteringsregler. Sakreglerna beskrivs av Strömholm som relativt konkreta, medan hanteringsreglerna tvärtom har ett mer obestämt innehåll, är sedvanemässiga och dessutom ofta är oskrivna. Vidare är formuleringarna av sakreglerna inte slutliga, utan revideras ständigt. Enligt Strömholm kritiserar Harts breda definition av regelbegreppet däremot av Dworkin, som menar att begreppet blir för uttunnat om definitionen innefattar båda dessa kategorier av regler. Slutligen menar Strömholm att Dworkin istället för att enbart använda begreppet regler introducerar begreppet principer, vilket enligt Dworkin innefattar hela skalan av hanteringsreglerna.

Enligt Dworkin (1967) kan skillnaden mellan regler och principer ses som en logisk skillnad. Vad som menas med detta är att regler och principer skiljer sig åt vad gäller den rättsliga skyldigheten, eftersom de anvisningar de ger har helt olika karaktär. Reglerna är således enligt Dworkin antingen tillämpbara eller inte, vilket innebär att en regel måste användas om förutsättningarna för regeln är uppfyllda, annars kan den inte användas alls. Principer däremot anger snarare en grund som argumenterar för en viss riktning gällande de beslut som ska tas, men den nödvändiggör inte ett speciellt beslut. En annan skillnad är enligt Dworkin att principer innefattar en dimension av "vikt", vilket inte regler gör. Det innebär att om flera olika principer krockar med varandra måste den som ska lösa konflikten ta hänsyn till principernas relativa "vikter" vid bedömningen om vilken som är viktigast. En princip kan således väga tyngre, och därmed vara viktigare, än en annan när en konflikt

ska lösas. Regler har inte denna dimension; bara en regel kan gälla i varje enskilt fall. Det går enligt Dworkin inte alltid att avgöra om en standard utgörs av en regel eller en princip, utan skillnaden är i stort sett bara en fråga om form. Ibland kan det till och med vara så att regler och principer nästan spelar samma roll.

För att föra resonemanget om regler och principer vidare har Sundby, enligt Strömholm (1996), bidragit till diskussionen genom att beskriva skillnaden på följande vis:

”Regler är sådana direktiv som (på ett exakt sätt) bestämmer lösningen på normativa problem genom att ange en uppsättning av tillräckliga villkor för avgörandets innehåll; riktlinjer däremot bestämmer inte på detta sätt det normativa problemets lösning utan pekar endast på omständigheter som det åligger rättstillämparen att beakta inför det slutliga avgörandet.” (s. 243)

Denna åtskillnad mellan regler och principer kan enligt Strömholm (1996, ss. 243-245) således beskrivas som att det är fel att avvika från en regel när de förhållanden som regeln avser existerar, medan principer kan avvika från om det finns goda skäl för det. Avslutningsvis menar Strömholm att en annan åtskillnad mellan regler och principer har gjorts av Alexy i den moderna doktrinen. Alexy anser, enligt Strömholm, att regler antingen följs eller inte följs, medan principer däremot kan följas i större eller mindre utsträckning.

4.2.3 Definition enligt redovisningslitteratur

Enligt Wüstemann och Wüstemann (2010) definieras principer och regler på ungefär samma sätt i redovisningslitteraturen som i den juridiska litteraturen. Det innebär att begreppen definieras och åtskiljs med hänsyn till den nivå av bedömningar som krävs när de ska användas samt med hänsyn till deras precision. Därtill menar författarna att de flesta forskare är överens om att regler är mycket detaljerade och kräver att specifika redovisningsmetoder används, medan principer istället ses som breda riktlinjer vilka kräver bedömningar av de som använder sig av principerna.

För att göra distinktionen mellan princip- och regelbaserade regelverk något tydligare kan dessa två regelverk, enligt kommittén AAA FASC⁷ (2003), ses som två ändpunkter på en skala. På en sådan skala utgörs regelbaserade regelverk av stränga och stela standarder, medan principbaserade regelverk består av mer generella definitioner. Ett exempel på en regel är enligt kommittén följande: ”den årliga avskrivningen för samtliga anläggningstillgångar ska vara 10 procent av tillgångens anskaffningsvärde tills dess att tillgången är fullt avskriven” (s. 74). Vidare är ett exempel på en princip, som följaktligen ligger i andra änden av skalan, följande: ”avskrivningen för rapportperioden bör återspegla nedgången av tillgångens ekonomiska värde under perioden” (s. 74). Regeln beskriver här på ett mycket klart och tydligt sätt hur avskrivningen ska ske. Nackdelen är dock att inga avsteg från regeln kan göras för att anpassa avskrivningen till speciella omständigheter. Principen är däremot mer öppet utformad och kräver att bedömningar görs för avskrivningen, således kan avskrivningen utformas efter varje anläggningstillgångs individuella omständigheter.

⁷ En kommitté inom American Accounting Association som gör utlåtanden om den verksamhet som pågår i främst FASB och IASB, vad gäller arbetet med att utforma redovisningsstandarder.

Definition av principbaserade regelverk

IASB:s ordförande Tweedie (2007) anser att principer är generella och att principbaserade regelverk därför kräver professionella bedömningar. Han anser dessutom att principer är mindre explicit utformade än regler. Vidare menar han att användarnas professionella omdöme är en grund för principbaserade regelverk. Även Walker (2007), Schipper (2003), Bennett, Bradbury och Prangnell (2006) samt kommittén AAA FASC (2003) menar att principbaserade regelverk kräver att användarna gör professionella bedömningar. Således har vi uppmärksammat att det finns en stor konsensus i att professionella bedömningar har en central betydelse när principbaserade regelverk definieras.

Tweedie (2007) menar vidare att användarna ska gå tillbaka till kärnprinciperna i föreställningsramen om de är osäkra på hur de ska hantera ett särskilt problem. På liknande vis menar Barth (2006) att principer kan ses som en länk mellan föreställningsramen och standarderna. I Nobes (2005) definition av principbaserade regelverk inkluderas begrepp som exempelvis försiktighet och rättvisande bild; begrepp som även återfinns i exempelvis IFRS föreställningsram. När Nobes definierar principbegreppet reflekterar han även över att användningen av begreppen "principer" och "regler" verkar vara konsekventa mellan honom själv, Alexander (1999), Nelson (2003) och Schipper (2003).

Enligt Alexander och Jermakowicz (2006) samt Nelson (2003) ska principbaserade regelverk vägleda användarna i de redovisningsbeslut som ska tas, snarare än att explicit förklara hur redovisningen ska ske. På likande vis anser Dickey och Scanlon (2006) att standarderna i principbaserade regelverk består av mer generella redovisningsprinciper än i regelbaserade regelverk. De menar dessutom att de breda principer som ett sådant regelverk består av tillåter företag att göra olika bedömningar av redovisningen inom ramen för dessa principer. Vidare menar Phillips, Drake och Luehlfing (2010) att principbaserade regelverk medför både flexibilitet och ansvar för ledningen att rapportera på ett sätt så att företagets verkliga värde blir återspeglad. Vad gäller flexibiliteten i principbaserade regelverk menar dock Barth (2006) att dessa inte är ämnade att ge mer flexibilitet än regelbaserade regelverk. Principer ska enligt henne istället medföra att det blir svårare att kringgå den bakomliggande tanken med standarden. Enligt Barth utgör principerna därmed krav och inte riktlinjer. Vi uppfattar det således som att principer ska följas i samma utsträckning som regler, men att principerna ska säkerställa att den bakomliggande tanken med regelverket inte frångås. Hon menar alltså att även om principer innebär flexibilitet genom att ett företag kan anpassa redovisningen till det enskilda bolaget så måste en princip följas, precis som en regel, för att syftet med normgivningen inte ska frångås.

Definition av regelbaserade regelverk

Enligt Walker (2007) och Tweedie (2007) beskriver regelbaserade regelverk vad användarna ska göra i olika situationer. Alexander och Jermakowicz (2006) menar att detta har medfört att regelbaserade regelverk kan upplevas som "kokböcker" av användarna. På liknande vis anser Schipper (2003) att regelbaserade regelverk ger upphov till ett avprickningssystem samt en mentalitet som genomsyras av att reglerna måste följas.

Nelson (2003) definierar regler brett och menar att regelbaserade regelverk bland annat innehåller precisa och detaljerade kriterier, tydliga tröskelvärden, exempel, begränsningar, undantag och

riktlinjer. Även Nobes (2005) erkänner denna definition. Dessutom menar Agoglia, Douppnik och Tsakumis (2011) att regelbaserade regelverk ofta tillhandahåller mycket detaljerade riktlinjer med klart definierade regler. Vi anser således att det finns en konsensus i hur regler definieras av olika teoretiker; generellt kan sägas att regler präglas av en hög grad av tydlighet, så att de som använder regelverken lätt kan följa dessa. Att regelbaserade regelverk av somliga kallas för kokböcker pekar på avsikten att de ska fungera som lättföljda manualer.

4.3 För- och nackdelar med regelverk

I detta avsnitt presenteras för- och nackdelar med princip- och regelbaserade regelverk. De olika för- och nackdelarna sammanfattas i figur 4.1.

Figur 4.1 För- och nackdelar med princip- respektive regelbaserade regelverk

4.3.1 Fördelar med principbaserade regelverk

Det underliggande syftet med den finansiella rapporteringen återspeglas, enligt kommittén AAA FASC (2003), i principbaserade regelverk. Även Wüstemann och Wüstemann (2010) menar att det med sådana regelverk knappt är möjligt att kringgå dess avsedda syfte. Vidare menar Schipper (2003) att syftet med standarderna måste beaktas för att de ska kunna tillämpas, eftersom ett principbaserat regelverk innehåller färre riktlinjer än ett regelbaserat regelverk. På samma sätt framhåller Agoglia et al. (2011) att eftersom principbaserade regelverk innehåller färre riktlinjer ökar behovet av

professionella bedömningar och dessa bedömningar måste i sin tur vara konsekventa med regelverkets syfte. Att grundtanken med principbaserade regelverk är att det grundläggande syftet inte ska kunna frångås är enligt oss mycket positivt, eftersom företagen då kan anpassa redovisningen efter de omständigheter som föreligger i det enskilda fallet. Således torde den finansiella rapporteringen ge en mer rättvisande bild åt företagets intressenter.

Vidare framför Phillips et al. (2010) att principbaserade regelverk medför att rapporteringen av finansiella aktiviteter och transaktioner blir mer flexibel. Dessutom pekar författarna på att principbaserade regelverk även medför en större flexibilitet för företag att nå sina mål, bland annat eftersom de har en större möjlighet till att jämna ut sina intäkter. Även Wüstemann och Wüstemann (2010) menar att en positiv aspekt med principer är att de anses kunna ta hänsyn till särskilda omständigheter i enskilda fall, eftersom principer både är flexibla och kräver professionella bedömningar. De menar vidare att det är företagsledningen, och därmed inte normgivaren, som har bäst kunskap om den ekonomiska verkligheten och hur den ska redovisas, vilket utgör en orsak till att många anser att principbaserade regelverk ger mer relevant information än regelbaserade regelverk. Att redovisningen blir mer flexibel och att bedömningar måste göras hänger ihop med att principbaserade regelverk inte innehåller lika mycket riktlinjer som regelbaserade regelverk.

Slutligen menar Agoglia et al. (2011) att den vedertagna lösningen på problem som kan orsakas av ett regelbaserat regelverk är att ersätta det med ett principbaserat regelverk, som bara innehåller få riktlinjer vad gäller tolkningar. Vidare framför författarna att både FASB och SEC tror att principbaserade regelverk medför att de finansiella rapporterna både blir mer informativa och meningsfulla än vad regelbaserade regelverk hade medfört. Således finns det mycket som talar för principbaserade regelverk.

4.3.2 Nackdelar med principbaserade regelverk

Enligt både kommittén AAA FASC (2003) samt Wüstemann och Wüstemann (2010) kräver principbaserade regelverk att professionella bedömningar görs när standarderna används. Vidare menar Wüstemann och Wüstemann att eftersom generella koncept appliceras på unika fall, kommer användarnas professionella bedömningar att variera från fall till fall. Detta innebär i sin tur att det för vissa redovisningsproblem kan finnas flera olika redovisningsmetoder som användarna kan välja mellan, förutsatt att de alla är förenliga med föreställningsramen. Enligt Wüstemann och Wüstemann garanterar således inte principbaserade regelverk att redovisningsstandarderna används på ett konsekvent sätt. Vidare framför kommittén AAA FASC (2003) att principbaserade regelverk troligtvis leder till resultat som inte möjliggör jämförelser mellan företag, att de medför resultat som inte är konsekventa över tid samt att de är kostsamma att implementera. Dessutom framför Wüstemann och Wüstemann (2010) att principbaserade regelverks flexibilitet, gällande val av redovisningsmetoder, medför ökade kostnader. Kostnaderna kan dock minskas om antalet tillgängliga redovisningsval minskas.

Brist på lämpliga och tydliga principer kan enligt Nobes (2005) ge upphov till ett behov av regler, samt medföra att självvalda redovisningsmetoder uppkommer. Detta kan i sin tur resultera i en bristande jämförbarhet. Något som också kan leda till att jämförbarheten mellan företag minskar är enligt Agoglia et al. (2011) att principbaserade regelverk kräver högre tillförlitlighet till bedömningar.

Vidare ställer Alexander och Jermakowicz (2006) sig negativa till att enbart ha principer i ett regelverk, eftersom de anser att principer inte ger tillräckliga riktlinjer för att standarderna ska bli operativt tillförlitliga. Regelverk som bara består av principer ger enligt dem inte tillräcklig struktur som ram för de bedömningar som ska göras, vilket kan medföra minskad jämförbarhet mellan företag. Även Nelson (2003) menar på ett likartat sätt att ett regelverk med alltför många principer resulterar i inkonsekvent tolkade standarder. Slutligen har principer även enligt Wüstemann och Wüstemann (2010) en inneboende vaghet, vilket medför att de uppfattas skapa osäkerhet och vara svåra att genomdriva. De åsikter som Wüstemann och Wüstemann har, som presenteras i detta stycke samt i stycket ovan, anser vi kan ses som tämligen kontroversiella. Detta beror på att tanken med principbaserade regelverk är att de ska leda till finansiella rapporter av hög kvalitet, vilket framgår i avsnitt 4.3.1. Det finns alltså enligt författarna en risk med principer, nämligen att bedömningarna kan skilja sig åt från fall till fall beroende på vilka personer som gör bedömningarna och i vilka situationer bedömningarna görs. Det innebär således att standarder inte garanterar konsekvent användning enbart för att det finns underliggande principer, samt ett underliggande syfte i regelverket. Precis som att flexibilitet och möjlighet till bedömningar kan ses som en stor fördel med principbaserade regelverk, kan de alltså samtidigt innebära en betydande nackdel.

4.3.3 Fördelar med regelbaserade regelverk

De regler som existerar idag har, enligt kommittén AAA FASC (2003), uppkommit som svar på efterfrågan av riktlinjer från företag. Det har således funnits en vilja att införa regler i regelverken. Vidare anser kommittén att ett regelbaserat regelverk i stort sett kan garantera både jämförbarhet och överrensstämmelse mellan företag samt över tid. Likaledes anser Phillips et al. (2010) och Wüstemann och Wüstemann (2010) att regelbaserade regelverk i stort sett alltid säkerställer att företag rapporterar en viss transaktion eller aktivitet på samma vis, vilket leder till högre jämförbarhet mellan företag. Vidare menar Schipper (2003) att fördelar med detaljerade riktlinjer kan vara både ökad jämförbarhet och minskade skillnader i professionellt omdöme. Dessutom menar Nelson (2003) att en stor andel regler medför en ökad precision i redovisningsstandarderna och att det finns två sätt för att öka en standards precision; att införa precisa och tydliga tröskelvärden samt att införa fler regler. I denna diskussion framför Nobes (2005) att han är enig med både Schipper och Nelson om att regler kan öka jämförbarheten och tydligheten. Wüstemann och Wüstemann (2010) vidareutvecklar diskussionen genom att framföra att det för skapandet av bland annat jämförbarhet och genomförbarhet är av stor vikt att ha specifika och internt konsekventa krav på redovisningen. Det beror enligt författarna på att sådana krav inskränker ledningens möjligheter att göra bedömningar, på så vis att det enbart finns en möjlig redovisningsmetod som kan användas. Vi ser alltså att det finns en stor överensstämmighet mellan teoretikerna om att regelbaserade regelverk medför ökad jämförbarhet, mer enhetlig användning av standarderna, ökad precision och tydlighet. På omvänt sätt ses frånvaron av dessa parametrar som nackdelar med de principbaserade regelverken.

En annan fördel som Schipper (2003) har funnit är möjligheten till ökad kontrollerbarhet för tillsynsmyndigheter och revisorer, på grund av att de detaljerade reglerna medför en samstämmig reglering samt bas för antaganden. Hon har även funnit att detaljerade riktlinjer leder till färre problem med tillsynsorgan, exempelvis vad gäller tvister om redovisningsmetoder. På liknande sätt menar Benston et al. (2006) att regler medför en lägre risk för felaktig redovisning och kostsamma

stämningar, samt att företagen kan hänvisa till regelverket om de hamnar i rättegång. Det torde enligt oss innebära att en fördel med regelbaserade regelverk är att risken torde bli mindre för meningsskiljaktigheter mellan olika parter, vilket beror på att användarna måste följa reglerna samtidigt som endast få bedömningar möjliggörs.

4.3.4 Nackdelar med regelbaserade regelverk

En negativ aspekt med regelbaserade regelverk är enligt Phillips et al. (2010) att regler gör det svårt för sådana företag som arbetar under lite ovanligare omständigheter att på ett bra sätt rapportera den sanna ekonomiska förmögenheten i företaget. På samma sätt menar Schipper (2003) att olika händelser tvingas att genomgå samma redovisningsmässiga åtgärder om riktlinjerna i regelverken är alltför stränga. Även Wüstemann och Wüstemann (2010) menar att regelbaserade regelverk i vissa fall på ett negativt sätt kan påverka relevansen i den finansiella informationen. Slutligen menar Alexander och Jermakowicz (2006) att detaljerade regler varken kan vara tillräckligt kompletta eller relevanta för att på ett tillfredsställande sätt förklara vad de som arbetar med redovisning ska göra. Detta är enligt oss exempel på nackdelar som inskränkt flexibilitet kan medföra. Regelverk med många regler kan göra det enklare för företag att sköta sin redovisning. Dock kan ett sådant regelverk medföra att den sanna ekonomiska substansen inte synliggörs i tillräckligt hög grad för intressenterna, vilket är mycket viktigt för ett företags finansiella rapportering. Dessutom har vi uppmärksammat att principbaserade regelverk tvärtom leder till finansiella rapporter med en mer rättvisande bild.

I en rapport från SEC (2003) kan utläsas att en av de största nackdelarna med regelbaserade regelverk är att reglerna kan missbrukas, så att enbart orden i standarderna följs och att andan i regelverken inte längre efterlevs. Även Alexander och Jermakowicz (2006) samt Agoglia et al. (2011) menar att detaljerade regler leder till att lagens ord, snarare än dess anda, följs. Vidare menar Alexander och Jermakowicz att detaljerade regler snarare döljer än belyser underliggande principer. Dessutom menar Benston et al. (2006) att ju fler regler som finns i en standard, desto större torde risken vara att dessa går emot principerna.

En nackdel som framförs av kommittén AAA FASC (2003) samt Penno (2008) är att det finns studier som visar att detaljerade regelbaserade standarder inte kan möta de utmaningar som finns i den snabbt föränderliga och komplexa finansiella omgivningen. De menar vidare att reglerna inte kan återspegla den underliggande ekonomin i företagen, som skiljer sig både mellan företag och över tid, vilket medför att reglerna brister i relevans. Således har vi uppmärksammat att en nackdel med regelbaserade regelverk kan vara att reglerna är alltför statiska, vilket är ett problem som inte återfinns i principbaserade regelverk eftersom dessa tillåter en mer flexibel redovisning. Vi ser alltså att det finns ett stort problem med regelbaserade regelverk eftersom reglerna förblir desamma när omgivningen ändras, vilket beror på att normgivningsprocessen är långsammare.

Nelson (2003) menar att många regler medför en ökad precision i kommunikationen, men han menar också att problemen med att ha ett stort antal regler är att det kan göra standarderna mer komplexa, vilket kan resultera i kommunikationsproblem. Vidare framför han att regelverkens användare ofta anser att ett stort antal regler leder till att standarderna överbelastas. Denna överbelastning medför att användarna får svårt att tillgodogöra sig den komplexa information som normgivarna försöker

förmedla. Slutligen menar Nelson att om en standard innehåller för många regler kan den bli så komplex att risken finns att vissa delar av den antingen används på fel sätt eller helt förbises. Vidare framförs i en rapport från SEC (2003) att en annan väsentlig nackdel är att regelbaserade regelverk kan innehålla undantag från de grundläggande principerna, något som kan resultera i inkonsekvent redovisning. Även detta ses av oss som en nackdel, vilken uppkommer på grund av att regler inte är flexibla. Då användarna inte får göra egna bedömningar behöver det finnas regler om i stort sett allt, vilket kan göra att regelverken blir mycket komplexa.

Om en standard är grundad på en dålig princip, eller om det inte finns någon grundläggande princip, kan det leda till att godtyckliga och alltför detaljerade regler uppkommer, enligt Nobes (2005). Han menar vidare att om en lämpligare princip används kan detta minska behovet av att ha sådana detaljerade regler i ett regelverk. Således kan en reduktion av antalet regler medföra fördelar såsom ökad jämförbarhet och tydlighet.

4.4 Teorier kring huruvida ett blandat regelverk är ändamålsenligt

Vi har definierat principbaserade samt regelbaserade regelverk utifrån både redovisningslitteraturen och den juridiska litteraturen. Likaledes har teorier kring för- och nackdelar med dessa regelverk presenteras. I följande avsnitt kommer vi att utvidga den teoretiska referensramen genom att återge teorier kring blandade regelverk, hur en optimal standard bör se ut samt teorier som ifrågasätter de vedertagna definitionerna. Vi kommer även skildra teorier kring huruvida det finns en trade-off mellan princip- och regelbaserade regelverk.

4.4.1 Olika grader av principbaserade regelverk

Regelverk är ofta blandande

Alexander (1999) har studerat regelverk och enligt honom kan de delas in i tre kategorier, nämligen kategori A, B och C. Nobes (2005) använder sig av Alexanders kategorier men översätter dem till enklare begrepp, vilka vi kommer att använda i detta avsnitt; typ A står för ett principbaserat regelverk, typ C står för ett regelbaserat regelverk och typ B står för en högre typ av principer som återfinns i föreställningsramar, exempelvis försiktighetsprincipen. Alexander (1999) menar att många jurisdiktioner innehåller åtminstone två av de tre kategorierna av regelverk. Han menar dessutom att det finns en klar risk för konflikt mellan dem. Vidare anser Alexander att ett renodlat principbaserat regelverk inte ensamt kan användas, eftersom det inte skulle vara operationellt effektivt. Han anser dessutom att relationen mellan princip- och regelbaserade regelverk både blir allt mer betydelsefull och problematisk när redovisningsstandarder blir fler och allt viktigare. Däremot anser han inte att det skulle vara omöjligt att kombinera två typer av regelverk; principbaserade regelverk kan således kompletteras med detaljerade regler, medan regelbaserade regelverk kan kompletteras av principer. Dock gäller att den ena typen av regelverk måste vara överordnad den andra. Alexander anser vidare att även om det är möjligt att regelbaserade regelverk har en dominerande ställning i förhållande till principbaserade regelverk, så är det förhållandet inte ändamålsenligt i en dynamisk ekonomi. Det menar han beror på att val eller ändringar i ett regelbaserat regelverk inte kan göras utan en mer principbaserad grund.

Regelverk bör baseras på principer, men inte enbart innehålla principer

I en artikel publicerad i Abacus argumenterar Wüstemann och Wüstemann (2010) för att regelverk bör baseras på principer, men dock inte enbart på principer. De menar att om en standard är totalt principbaserad, vilket efterfrågas av många i redovisningslitteraturen, omöjliggörs en konsekvent användning av principer. Det beror på att företagsledningen då kommer att utöva professionellt omdöme på ett inkonsekvent vis vid identiska händelser. Författarna anser vidare att det bör finnas ett antal principer på vad de kallar "hög nivå", ur vilka konkreta redovisningsregler kan utformas. Vidare anser de att på grund av den samstämmighet mellan regler som då skulle uppstå, skulle företags flexibilitet vid användningen av standarder komma att bli mer begränsad.

Wüstemann och Wüstemann (2010) undersöker även skillnader mellan princip- och regelbaserade standarder, och kommer fram till att oavsett om det finns en internt konsekvent hantering av redovisningsfrågor eller inte, så är det inte ensamt tillräckligt för att säkerställa en enhetlig tillämpning av redovisningsstandarder. Det beror på att principer i sin ensamhet inte ger tillräckligt med struktur för att begränsa ett företags omdöme, när det tillämpar principer vid specifika transaktioner och händelser. Således bör principbaserade regelverk kompletteras med regler.

Ett optimalt regelverk är varken fullständigt princip- eller regelbaserat

År 2002 publicerade FASB (2002) ett förslag i vilket de diskuterar huruvida ett principbaserat synsätt vid upprättande av standarder förbättrar kvaliteten och transparensen vid finansiell redovisning och rapportering i USA. Förslaget ratar standarder som endast baseras på principer, eftersom sådana skulle kunna leda till situationer där det professionella omdömet resulterar i inkonsekventa tolkningar av liknande transaktioner och händelser. Vidare uttrycker FASB oro över att standarder som endast baseras på principer leder till att jämförbarhet mellan företag, och över tid, blir problematisk. I en artikel av Benston et al. (2006) analyseras bland annat FASB:s förslag från 2002. Författarna menar att jämförbarhet kan anses vara särskilt viktigt i en internationell miljö, eftersom det finns en risk att lokala redovisningskonsulter och lagstiftare kommer till skilda slutsatser vid tolkning av omstridda redovisningsproblem.

I en rapport av SEC (2003) uttrycker kommissionen att FASB bör tillämpa så kallade "objectives-oriented" standarder snarare än standarder som endast baseras på principer. Det beror på att kommissionen menar att sådana standarder är ett optimalt mellanting av principer och regler. Vidare menar Benston et al. (2006), liksom SEC, att en optimal standard befinner sig någonstans i ett kontinuum mellan en fullständigt principbaserad standard och en fullständigt regelbaserad standard. Dessutom anser författarna att både FASB och IASB strävar efter att hitta det optimala förhållningssättet till standarder; FASB gör det genom att inkludera fler principer i deras standarder, medan IASB gör det genom att ständigt addera mer guidning i deras standarder.

I grunden finns det enbart principbaserade regelverk

I motsats till tidigare teorier om distinktionen mellan princip- och regelbaserade regelverk finns det även forskare och professorer som anser att det i grunden endast finns principbaserade regelverk; Schipper är en av dem. Schipper (2003), medlem i FASB, publicerade en artikel i *Accounting Horizons* som en kommentar till debatten kring huruvida FASB bör använda principbaserade standarder eller inte. I artikeln argumenterar Schipper för att US GAAP är principbaserat, men hon erkänner dock att US GAAP innehåller element som gör att regelverket anses vara regelbaserat av somliga.

Anledningen till att hon menar att US GAAP är principbaserat är att hon anser regelverket vara baserat på ett antal principer som härstammar från US GAAP:s föreställningsram. I den mån US GAAP syftar till att ge jämförbara, relevanta och tillförlitliga finansiella rapporter är regelverket enligt henne således principbaserat. Schipper ifrågasätter således den allmänna bilden av att amerikanska redovisningsregler är regelbaserade. Hon anser att US GAAP i grunden är principbaserat, och menar att det enbart existerar principbaserade regelverk som innehåller mer eller mindre guidning, regler och exemplifieringar.

Att skilja på principer och regler är inte meningsfullt

I en studie av princip- och regelbaserade standarder menar Bennett et al. (2006) att det inte är meningsfullt att göra någon åtskillnad mellan sådana. Författarna menar även att det finns en vedertagen uppfattning om att standarderna i US GAAP är regelbaserade samt att standarder i IFRS är principbaserade. I studien görs en jämförande analys av innehållet i och karaktären av en regelbaserad standard samt två principbaserade standarder, med syftet att identifiera grunden till distinktionen mellan dem. I studien undersöks bland annat antalet regler och antalet referenser till principer, som finns i varje standard. Av undersökningen finner författarna bland annat att den regelbaserade standarden innehåller färre antal regler än de två principbaserade, vilket är mycket anmärkningsvärt. Författarna finner även att den regelbaserade standarden stöds av fler hänvisningar till redovisningsprinciper än de två principbaserade, vilket därmed går emot den vedertagna uppfattningen om sådana regelverk. Bennett et al. menar att anledningen till att det finns färre regler i den regelbaserade standarden möjligtvis kan vara att den är mer konservativ än de andra. Vidare framför författarna som kritik att skillnaden mellan standarderna kan ha mer att göra med den specifika standardens tillämpningsområde, än huruvida de är princip- eller regelbaserade. Undersökningen visar även att den regelbaserade standarden kräver mindre användning av professionellt omdöme än de två principbaserade, vilket är i linje med den vedertagna uppfattningen om regelbaserade regelverk.

Bennett et al. (2006) menar att samtliga standarder som undersöktes innehöll regler och baserades på principer, och med grund i denna upptäckt menar de att termerna princip- och regelbaserat inte är meningsfulla beskrivningar av dessa standarder. Vidare resonerar de kring att en fullständigt principbaserad standard inte kan existera, eftersom anledningen till att en standard överhuvudtaget existerar är på grund av att det finns ett behov av regler. Behovet av regler uppstår antingen för att tydliggöra föreställningsramen eller för att förhindra ett möjligt missbruk av redovisningen. Vidare anser de att anledningen till att amerikanska standarder i allmänhet anses vara regelbaserade är på grund av deras utformning. Slutligen kommer författarna fram till att det inte finns någon faktiskt skillnad mellan tillämpningen av princip- och regelbaserade standarder.

4.4.2 Trade-off mellan princip- och regelbaserade regelverk

Nelson (2003) menar i en artikel publicerad i Accounting Horizons att det finns en trade-off mellan princip- och regelbaserade regelverk. Han anser att normgivare i normgivningsprocessen bör betänka konsekvenserna av att inkludera för få regler, eller att inkludera för många regler. För få regler skulle skapa en standard som kommunicerar vagt och därmed tolkas inkonsekvent, medan för många regler skulle skapa en standard som blir så komplex att delar av den, eller hela, appliceras inkorrekt. En slutsats i Nelsons artikel är att en nyckel till korrekt och riktig redovisning är att hitta den rätta

balansen genom att tillhandahålla tillräckligt många regler för att kommunicera tydligt, men inte så många regler att användarna blir överväldigade.

Även Wüstemann och Wüstemann (2010) diskuterar trade-off problematiken och huruvida de fördelar som en principbaserad redovisning innebär, såsom ökad relevans, väger tyngre än förlusten av en mer konsekvent redovisning som regelbaserade standarder innebär. Således menar de att det finns en trade-off mellan princip- och regelbaserade regelverk, så till vida att den å ena sidan innebär relevans och å andra sidan innebär jämförbarhet, genomförbarhet och objektivitet. Wüstemann och Wüstemann ser en koppling mellan detta resonemang och ett resonemang som förs i en rapport av kommittén AAA FASC. Kommittén (2003) beskriver denna trade-off genom följande exempel: en regel gör gällande att den årliga avskrivningen för anläggningstillgångar ska vara 10 procent av anskaffningsvärdet tills det att tillgången är helt avskriven. En sådan regel skulle troligen leda till jämförbarhet och konsekvens mellan företag och tid, men saknar samtidigt relevans på grund av dess oförmåga att spegla den "riktiga" nedgången i tillgångens ekonomiska värde. Å andra sidan gör en princip gällande att avskrivningar för rapportperioden bör återspegla nedgången i det ekonomiska värdet för tillgången under perioden. En sådan princip skulle troligen leda till mer relevant information än regeln kan, men skulle samtidigt troligen leda till en minskad jämförbarhet mellan företag och tid.

4.5 Sammanfattning och analys av teoretisk referensram

Det finns många likheter mellan definitionen av principer och regler enligt den juridiska litteraturen och redovisningslitteraturen. Vad vi dock har uppmärksammat är att definitionerna i redovisningslitteraturen har påverkats av olika regelverks karaktäristika, framför allt US GAAP och IFRS. Genomgående finns en känsla av att det regelbaserade US GAAP ses som tungrott och ineffektivt, vilket ger regelbaserade regelverk något av en dålig stämpel. Å andra sidan upplevs det principbaserade IFRS som positivt, vilket sätter principbaserade regelverk i bättre dager. Genomgående förmedlas i redovisningslitteraturen en känsla av att regler i stor utsträckning bör ersättas av principer, vilket torde bero på att många teoretiker är skeptiskt inställda till US GAAP och tvärtom positivt inställda till IFRS. Vad man dock bör ha i åtanke är att debatten i den teoretiska litteraturen främst har fokus på en mycket hög och övergripande internationell nivå och dessutom även på mycket stora företag. Det torde därmed vara stor skillnad att jämföra regelverk som US GAAP eller IFRS med Sveriges nationella redovisningsnormer.

Även om regelverk som traditionellt uppfattas som regelbaserade, såsom US GAAP, kan vara svåröverskådliga, komplexa och brista i relevans, finns det likaledes många fördelar med dem. Bland annat leder de till enhetlig och förutsägbar användning, ökad jämförbarhet mellan företag och över tid, ökad precision och tydlighet, samt minskade krav på att bedömningar görs av användarna. Sådana regelverk kan fungera som "kokböcker" eller "avprickningssystem" och torde således vara enkla att följa. Detta är faktorer som vi tror kan vara positiva för mindre företag, i synnerhet om regelverkets användare varken har särskilt stort intresse, kunskap eller tid att lära sig redovisningsregler. Vidare kan det tänkas att principbaserade regelverk är svårare att hantera för mindre företag eftersom de kräver mycket bedömningar.

Som tidigare nämnts är det inte helt enkelt att skilja på regler och principer. Inte ens definitionen är självklar, vilket vi kunde se redan i den allmänna definitionen av begreppen; regler definieras med hjälp av begreppet principer, och principer definieras med hjälp av begreppet regler. Det kan möjligtvis vara på grund av den svåra distinktionen av begreppen som många av teoretikerna inom området ställer sig negativa till uppfattningen att ett regelverk antingen är enbart princip- eller regelbaserat. Alexander (1999) menar att principbaserade regelverk inte ensamt kan användas utan att de behöver kompletteras av regler. Principerna ska dock ligga som grund för regelverket. På samma sätt anser Wüstemann och Wüstemann (2010) att det är omöjligt att enbart ha principer eftersom dessa kräver professionellt omdöme av användarna, vilket inte kommer att utövas på ett konsekvent sätt. Ur principerna uppkommer därför redovisningsregler, vilka ger den struktur som är nödvändig. Det optimala kan således tänkas vara att ha en blandning av principer och regler, något som många av teoretikerna är överens om.

Vidare bidrar Schipper (2003) till denna diskussion genom att komma till slutsatsen att enbart principbaserade regelverk existerar, men att dessa består av mer eller mindre guidning, regler och exempel. Hon menar således att regelverk i grunden är principbaserade, vilket Bennett et al. (2006) delar uppfattning om. De senare menar att det inte ens är meningsfullt att beskriva regelverk som det ena eller det andra. Dessutom menar de att fullständigt principbaserade standarder inte existerar eftersom standarder faktiskt uppkommer på grund av ett behov av regler. Avslutningsvis är det tydligt att många teoretiker är rörande överens om att regelverk inte är antingen fullständigt principbaserade eller regelbaserade, utan något däremellan. Vad detta innebär för Sveriges nya redovisningsnormer, och huruvida dessa kan kategoriseras som princip- eller regelbaserade, kommer att behandlas i kapitel 6.

5 Empiri

I detta kapitel redogörs först för hur enkäten utformades samt för hur utskicket av enkäten gick till. Därefter beskrivs den metod som användes vid analysen av de empiriska data som insamlades genom enkätundersökningen. Slutligen presenteras även en bortfallsanalys samt enkätens resultat.

5.1 Enkätens utformning

Med hjälp av teorin samt förstudien utformade vi den enkät som skulle skickas ut till SRF:s medlemmar, och enkäten bestod av totalt 16 frågor, se bilaga 3. De fyra första enkätfrågorna utgjordes av korta frågor om respondenternas personliga egenskaper. De efterföljande frågorna, 5 till 11, var en del av utvärderingen av K1 och K2, och utarbetades utefter den information vi fick från förstudien samt uppsatsens institutionalia. Frågorna 12 till 16 hade en stark teoretisk förankring, men utgjorde även en del av utvärderingen av K1 och K2. Frågorna utarbetades främst utefter den teoretiska referensramen men även utefter förstudien.

Frågorna formulerades och enkäten designades i enlighet med Brymans och Bells (2005, ss. 163-165, 191) rekommendationer. Till att börja med valde vi att enbart använda slutna svarsalternativ då författarna menar att folk vanligen drar sig för att svara på enkäter som innehåller många öppna frågor. I de frågor där respondenterna skulle ange i vilken grad de instämde med respektive påstående användes en femgradig likertskala, även detta i enlighet med Brymans och Bells rekommendationer. I resterande frågor utformades svarsalternativen utefter den teoretiska referensramen, förstudien eller institutionalian, alternativt utefter samtliga eller några av dessa. För att minimera risker gällande enkätens utformning skrevs frågorna på ett så tydligt och enkelt sätt som möjligt, exempelvis undvek vi alltför långa frågor, ledande frågor samt frågor som innehöll negationer. Innan enkäten skickades ut testades dessutom frågorna samt svarsalternativen på ett flertal personer, för att säkerställa att de var tydliga och korrekta.

Vidare utformades enkäten med fokus på att minska bortfallet så mycket som möjligt, då detta enligt Bryman och Bell (2005, s. 165) är ett vedertaget problem vid enkätundersökningar. En åtgärd som vidtogs var att vi utformade följebrevet på ett kort och koncist vis. I följebrevet beskrevs bland annat undersökningens syfte, vem undersökningen avsåg samt att svaren behandlades konfidentiellt, se bilaga 2. För att ytterligare minska risken för bortfall tillhandahöll vi även våra privata telefonnummer samt en mejladress, på så sätt kunde respondenterna kontakta oss vid eventuella frågor. I enlighet med Dillmans Total Design Method, som presenteras av Bryman och Bell, utformade vi även följebrevet så att det såg ut som att detta var riktat personligen till varje respondent. Dessutom undertecknade vi mejlet med våra namn. Vidare stod SRF som avsändare till mejlet vid enkätutskicket, och i följebrevet stod det dessutom skrivet att enkäten skickades ut som ett samarbete mellan Lunds Universitet och SRF. Således vidtogs dessa åtgärder eftersom både vi och SRF antog att svarsfrekvensen därigenom skulle bli högre. Genom den kontakt vi hade med SRF fick vi även veta att konsulterna vanligen är mycket intresserade av undersökningar som skickas till dem via SRF, varför detta också torde medföra en högre svarsfrekvens. För att minimera bortfallet tog vi dessutom del av de resultat som Cobanoglu och Cobanoglu (2003) presenterade i en studie av

webbaserade enkätundersökningar, i vilken det framhölls att användandet av incitament generellt leder till högre svarsfrekvens. I enlighet med denna studie valde vi att lotta ut två biobiljetter bland de respondenter som deltog i enkätundersökningen. Då enkäten skickades ut i en period när konsulterna hade hög arbetsbelastning, på grund av bokslut, deklarationer och liknande, bedömde vi att risken trots alla åtgärder var stor för ett högt bortfall. Slutligen undvek vi internt bortfall genom att aktivera en inställning i enkäten som gjorde att det inte var möjligt för respondenterna att lämna frågor obesvarade. Således har samtliga respondenter besvarat alla frågor.

I enlighet med Brymans och Bells (2005, s. 165) rekommendationer valde vi även att hålla enkäten relativt kort. Vidare skrev vi för varje fråga tydliga instruktioner för hur de skulle besvaras, och dessutom utformade vi enkäten med en enkel och lättläst layout. När respondenten besvarade enkäten kom varje fråga upp på en ”ny” sida, vilket gjorde att allt fokus låg på just den fråga som skulle besvaras. Då respondenterna besvarade enkäten kunde de hela tiden se hur många frågor som kvarstod att besvara, således torde risken för att respondenterna skulle avbryta svarandet minska. Vi valde även att placera de enkätfrågor som kunde tänkas vara mer intressanta för respondenterna i början av enkäten, och placerade därmed medvetet de teoretiska, och något mer komplexa, frågorna i slutet av enkäten.

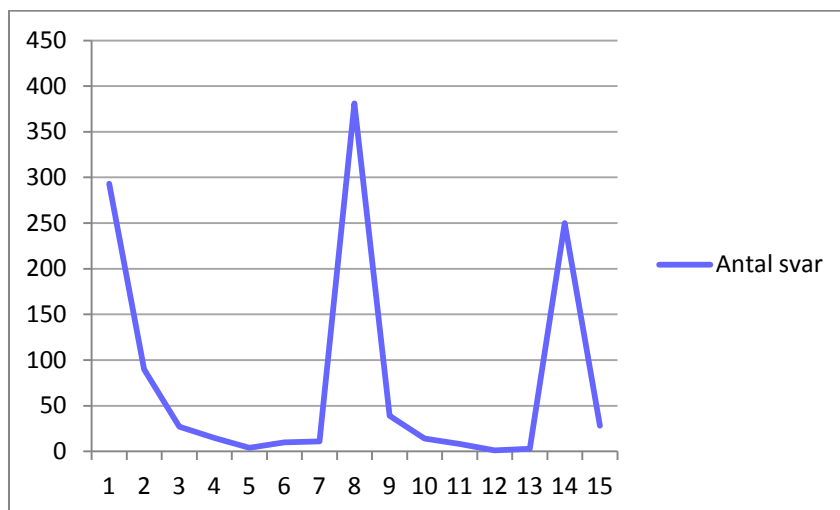
5.2 Enkätutskicket

Cobanoglu och Cobanoglu (2003) menar att anledningen till att enkätutskick idag görs via internet är att det utgör ett snabbt, billigt och effektivt alternativ till traditionella postenkäter. Då kommunikation via internet är vedertaget och mycket utbrett i Sverige ansåg vi att en webbaserad enkät skulle medföra en högre svarsfrekvens än vad traditionella postenkäter hade gjort, dessutom skulle det vara mer effektivt. Även Bryman och Bell (2005) anser att webbaserade enkäter är fördelaktiga då de både kan designas och sammanställas på ett professionellt och effektivt sätt.

Enkätutskicket genomfördes med hjälp av programmet Textalk Websurvey (2012). Anledningen till att vi valde Textalk Websurvey för att genomföra utskicket var att Lunds Universitet har ett avtal med detta företag, vilket möjliggjorde att utskicket kunde göras utan kostnad till samtliga 3889 auktoriserade redovisningskonsulter. Ytterligare anledningar var att programmet erbjöd bra funktioner för att skapa en optimal enkät, snygga gränssnitt och många verktyg för att slutligen kunna sammanställa samt analysera svaren. Programmet bearbetade och sammanställde data automatiskt, vilket enligt Cobanoglu och Cobanoglu (2003) effektiviserar datainsamlingen samt minskar risken för manuella databearbetningsfel. Innan enkäten och dess följebrev skickades ut till respondenterna granskades och godkändes de av både SRF och vår handledare.

Enkäten skickades ut tisdagen den 10:e april, det vill säga första arbetsdagen efter påskledigheten. Enkäten kunde besvaras under totalt 15 dagar och vi skickade ut två påminnelser, vilket skedde den 17:e samt 23:e april, se bilaga 4 samt 5. Den 20:e april skapade vi ett eget Facebook-konto för undersökningen, och med detta konto som avsändare skrev vi en lättsam påminnelse på SRF:s Facebooksida, se bilaga 6. Då utskick av webbenkäter är ett relativt nytt fenomen fanns det inte så mycket vetenskapliga teorier om hur enkätutskicket faktiskt borde gå till. Cobanoglu och Cobanoglu (2003) har dock undersökt saken, varför vi slutligen valde att följa deras råd att skicka ut påminnelser

med ungefär fem arbetsdagers mellanrum. Vidare är det enligt Eljertsson (2005, s. 26) optimalt att skicka ut två påminnelser, då fler påminnelser än så vanligen ger en mycket liten effekt. Av denna anledning valde vi att skicka ut just två påminnelser. Som framgår av figur 5.1 ökade svarsfrekvensen markant på grund av de två påminnelser som skickades ut dag 8 samt dag 14.

Figur 5.1 Antal svar på enkäten per dag.

5.3 Metod för analys av empirisk data

Redan när enkäten utformades hade vi en tanke för hur analysen skulle utföras. På så sätt säkerställde vi att enkäten gav svar på uppsatsens problemformuleringar och syfte, samt att samtliga frågor i enkäten bidrog till detta. Dessutom hade vi en klar tanke om exakt vilka enkätfrågor som skulle svara på de olika problemformuleringarna. För att kunna genomföra analysen systematiserade och kategoriserade vi enkätens frågor innan den skickades ut till respondenterna. Kategoriseringen såg ut som följer: problemformulering ett skulle besvaras med hjälp av enkätfrågorna 13 till 16, problemformulering två skulle besvaras med hjälp av enkätfråga 12, problemformulering tre skulle besvaras med hjälp av enkätfråga 5, problemformulering fyra skulle besvaras med hjälp av enkätfrågorna 6 till 9 och problemformulering fem skulle besvaras med hjälp av enkätfrågorna 10 samt 11. Vidare skulle frågorna 1 och 2 användas till att göra en bortfallsanalys. Frågorna 3 och 4 skulle användas till att göra en djupare analys av enkäten, genom att dessa skulle korstabuleras med resterande frågor i enkäten. Således var tanken att vi skulle kombinera olika enkätfrågor för att kunna besvara problemformuleringarna och i slutändan uppsatsens syfte.

Enligt Bryman och Bell (2005, ss. 249-259) finns det olika metoder för att analysera de svar som framkommer i kvantitativa undersökningar. Den analysmetod som ska användas bör väljas utifrån vilken typ av variabler som undersökningen genererar. Då respondenternas svar på vår enkäts frågor inte kan rangordnas, är svaren så kallade nominalvariabler. På grund av att nominalvariabler inte kan rangordnas så bör en univariat analys användas, för att på så sätt analysera varje variabel för sig. Nominala variabler kan med fördel presenteras i stapeldiagram och cirkeldiagram, varför vi valde att presentera enkätens resultat i stapeldiagram. Vi valde även att använda en univariat analysmetod, där varje svar analyserades utan att rangordnas.

När enkäten var avslutad bearbetades och sammanställdes all data i programmet Textalk Websurvey. I programmet kunde vi skapa olika rapporter utefter vad vi ville titta närmre på och analysera, och dessa kunde innehålla såväl ren data som tabeller och diagram. Det var också med hjälp av programmet som vi kunde korstabulera de olika frågorna med varandra. Diverse funktioner och tillval möjliggjorde en effektiv analys. Då analysen till största del genomfördes med hjälp av rapporter i Textalk Websurvey torde risken för felaktigheter vid analysen av data vara relativt låg, eftersom programmet bland annat gjorde diverse beräkningar av materialet.

5.4 Bortfallsanalys

Enligt Trost (2001, s. 118) bör en bortfallsanalys utföras i de fall svarsfrekvensen är låg. Frågan är då var gränsen går för en låg svarsfrekvens och därmed ett högt bortfall? Enligt Bryman och Bell (2005, ss. 165-167) blir bortfallet ofta stort vid enkätundersökningar. Författarna menar att bortfall på över 50 procent inte är acceptabelt. De framhåller dock att många vetenskapliga undersökningar har ett högre bortfall än 50 procent, samt att det inte utgör ett hinder mot att de kan bli publicerade i välrenommerade tidskrifter. Vidare framhåller författarna att det är viktigt att förstå att en låg svarsfrekvens medför vissa begränsningar. I en publikation av Marcussen (2001) framgår det dessutom att den genomsnittliga svarsfrekvensen för 18 webbaserade enkätundersökningar var 29 procent. Det torde peka på att det är mycket svårt att nå en svarsfrekvens på över 50 procent.

Vårt urval bestod sammanlagt av 3889 auktoriserade redovisningskonsulter och totalt besvarade 1174 konsulter enkäten. Då 45 respondenter inte fick enkäten, på grund av att deras mejladresser var felaktiga, och 7 respondenter inte kunde besvara enkäten, på grund av frånvaro under tiden då enkäten var möjlig att besvara, valde vi att korrigera bort dessa från urvalet. Svarsfrekvensen uppgick efter denna korrigering till 30,6 procent, se tabell 5.1. Som diskuterades i metodkapitlet skickades enkäten ut under en period då konsulterna hade hög arbetsbelastning, vilket säkerligen påverkade svarsfrekvensen. Trots detta besvarade 1174 personer enkäten.

Tabell 5.1 Svarsfrekvens

Svarsfrekvens	Antal
Totalt utskickade	3889
Antal svar	1174
Totalt bortfall	2715
Svarsfrekvens	30,2 %
Korrigerig av urval	
- Felaktig mejladress	- 45
- Långtidsfrånvarande	- 7
Summa korrigerat urval	3837
Korrigerad svarsfrekvens	30,6 %

Det torde finnas många olika anledningar till varför vissa personer valde att inte besvara vår enkät, men det stora flertalet har vi ingen vetskap om. Några av anledningarna är dock kända, se tabell 5.2. Som ovan nämnt visade det sig att 45 av de mejladresser vi erhöll från SRF var felaktiga, således kunde inte undersökningen skickas ut till dessa respondenter. Vi gick manuellt igenom mejladresserna för att finna eventuella felaktigheter och därigenom kunde vi minska antalet felaktiga adresser något, således fick vi ner antalet felaktiga adresser till 45. Vidare var 7 personer i vårt urval långtidsfrånvarande och kunde således inte besvara enkäten, vilket exempelvis berodde på att de var sjukskrivna eller föräldralediga. Dessutom kontaktade fyra personer oss via mejl för att meddela att de inte ville besvara enkäten av olika anledningar, exempelvis meddelade en person att denne inom en snar framtid skulle gå i pension och därför inte ville besvara enkäten. Ytterligare fyra personer mejlade oss och berättade att de inte hade tid att besvara vår enkät. Som tidigare nämnt var detta något vi väntade oss då konsulterna var under hög arbetsbelastning. Ett exempel på ett sådant mejl var ”Jag är ledsen att behöva meddela att vi avböjer att medverka denna gång. Tidsmässigt är det illa valt tillfälle för oss.”

Vidare var det tre personer som kontaktade oss för att meddela att de inte hade tillräckliga kunskaper om regelverken för att besvara enkäten. För att undvika bortfall av denna typ valde vi att lägga till följande meddelande i det andra påminnelsebrevet ”Observera att du kan svara även om du inte har så stor insikt i regelverken”. Slutligen ringde en person och meddelade oss att denne var äldre än 69 år och därmed inte kunde besvara vår enkät. Fråga 3 i enkäten efterfrågade nämligen respondentens ålder, och den övre gränsen var satt till 69 år. Vid enkätens utformning ansåg vi att denna gräns var lämplig, eftersom vi på Pensionsmyndighetens hemsida (2012) hade fått information om att varje arbetstagare har rätt att arbeta fram till 67 års ålder. I efterhand insåg vi dock att svarsalternativet inte borde ha haft en övre åldersgräns.

Tabell 5.2 Anledningar till bortfall

Anledningar bortfall	Antal
Felaktig mejladress	45
Långtidsfrånvarande	7
Vill ej svara	4
Hinner ej svara	4
Ej tillräcklig kunskap	3
Ej möjligt att svara	1
Okänd anledning	2651
Summa bortfall	2715

För att få reda på om vi kunde dra några generaliserbara slutsatser utifrån vårt resultat, gjorde vi en jämförelse mellan de respondenter som besvarade enkäten, och det totala urvalet. Bryman och Bell (2005, s. 164) menar att om det finns skillnader mellan de respondenter som svarade, och samtliga respondenter i urvalet, finns risken att de avgivna svaren inte är representativa för urvalet. Om så är fallet bör en reservation göras för i vilken grad resultatet är generaliserbart för det totala urvalet. Vårt totala urval bestod av 61,4 procent kvinnor och 38,6 procent män, och av de som besvarade enkäten var 58,6 procent kvinnor och 41,4 procent män. Då det enbart skiljer några få procentenheter mellan de som besvarade enkäten och det totala urvalet, torde respondenterna i det

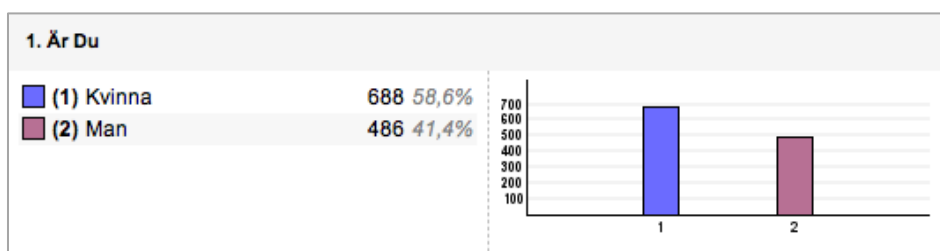
avseendet vara representativa för det totala urvalet. Vidare jämförde vi även åldersfördelningen mellan de som besvarade enkäten och det totala urvalet. Som påvisas i tabell 5.3 är grupperingen av åldrarna inte exakt densamma i vår enkätundersökning som i den information SRF tillhöll om urvalet. Grupperingen är dock mycket snarlik. Som kan utläsas ur tabell 5.3 torde de som besvarade enkäten även i detta avseende vara representativa för det totala urvalet. Utifrån de två faktorer som vi analyserat är slutsatsen således att de som besvarade vår enkät torde vara representativa för det totala urvalet. Med grund i de analyserade faktorerna torde generaliserbara slutsatser kunna dras, men då andra faktorer skulle kunna skilja sig åt mellan de som besvarade enkäten och det totala urvalet, reserverar vi oss trots allt för huruvida generaliserbara slutsatser kan dras.

Tabell 5.3 Åldersfördelning

Åldersgrupp urval	0-30	31-40	41-50	51-60	61-70	70+
Andel	3,0%	18,2%	33,8%	29,4%	14,7%	0,9%
Åldersgrupp svarande	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	-
Andel	2,5%	16,4%	30,9%	31,8%	18,4%	-

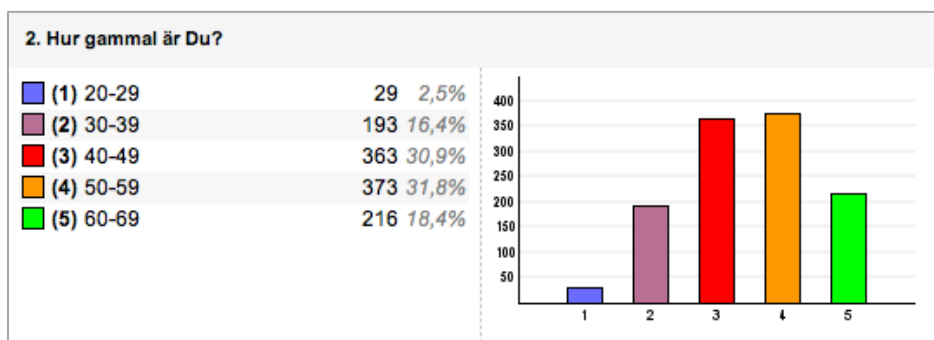
5.5 Enkätens resultat

I detta avsnitt presenteras enkätens resultat i den ordning frågorna ställdes i enkäten. Resultatet sammanställdes med hjälp av programmet Textalk Websurvey. Analys och slutsatser av resultatet presenteras i kapitel 6.

Figur 5.2 Andel kvinnor respektive män.

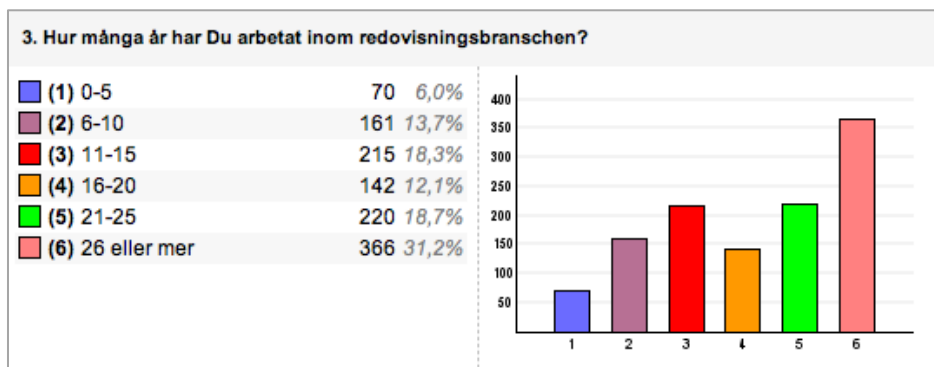
I figur 5.2 utläses att andelen kvinnor som besvarade enkäten var 58,6 % medan andelen män var 41,4 %.

Figur 5.3 Åldersfördelning.

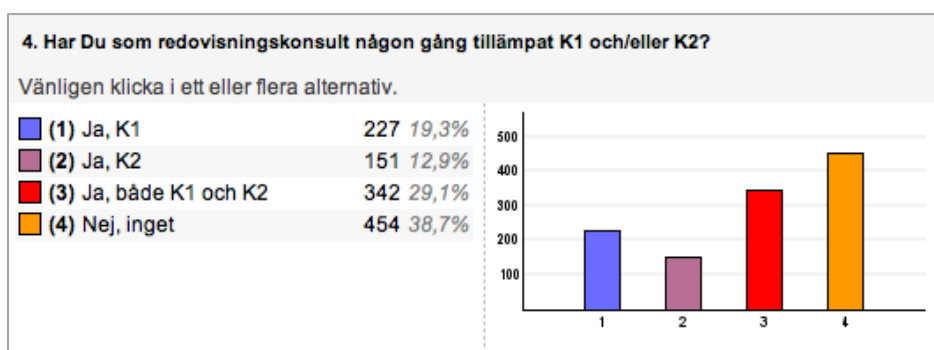
I figur 5.3 utläses att 2,5 % av de auktoriserade redovisningskonsulterna var 20 till 29 år gamla, 16,4 % är 30 till 39 år, 30,9 % är 40 till 49 år, 31,8 % är 50 till 59 år och 18,4 % var 60 till 69 år. Således var

majoriteten av de som besvarade enkäten mellan 40 och 60 år gamla, medan enbart ett fåtal var under 30 år.

Figur 5.4 Antal år inom redovisningsbranschen.

I figur 5.4 kan utläsas att 6 % har arbetat inom redovisningsbranschen i 0 till 5 år, 13,7 % har arbetat i 6 till 10 år, 18,3 % har arbetat i 11 till 15 år, 12,1 % har arbetat i 16 till 20 år, 18,7 % har arbetat i 21 till 25 år samt att 31,2 % har arbetat 26 år eller längre. Ungefär hälften av respondenterna har således arbetat i 21 år eller mer. Vidare har vi genomfört en analys för att finna eventuella skillnader i hur respondenterna svarade på enkätens frågor beroende på hur länge de har arbetat i redovisningsbranschen. För att kunna göra denna analys delade vi först in respondenterna i följande grupper: 0 till 10 år, 11 till 20 år och 21 år eller mer, för att sedan korstabulera dessa grupper med resterande enkätfrågor. På samtliga frågor där respondenterna hade möjlighet att välja alternativet "vet ej/ingen åsikt" kan vi se att ju längre tid redovisningskonsulterna har arbetat inom branschen desto mindre andel svarade "vet ej/ingen åsikt". Vi skulle således kunna dra slutsatsen att detta beror på att respondenterna är säkrare på vad de tycker ju längre tid de har arbetat inom branschen.

Figur 5.5 Tillämpning av regelverken.

I figur 5.5 kan utläsas att 19,3 % enbart har tillämpat K1, 12,9 % enbart har tillämpat K2, 29,1 % har tillämpat både K1 och K2 samt att 38,7 % aldrig har tillämpat varken K1 eller K2. Således har över 60 % någon gång tillämpat något av, eller båda, regelverken. För att få en uppfattning om huruvida det finns någon skillnad mellan de som har tillämpat något av regelverken, och de som inte har gjort det, har vi korstabulerat fråga 4 med resterande frågor i enkäten. Vid analysen av korstabuleringen framkom en tydlig trend, nämligen att de som aldrig har använt något av regelverken i mycket större utsträckning svarade "vet ej/ingen åsikt". Trots att de som svarade att de aldrig har tillämpat varken K1 eller K2 enbart utgjorde 38,7 % av de som besvarade enkäten, representerar de i de flesta

frågorna över 50 % av de som svarade "vet ej/ingen åsikt". Det innebär således att dessa respondenter i högre grad valde det alternativet framför andra. Förklaringen torde vara att de helt enkelt aldrig har använt varken K1 eller K2, och därmed är mer osäkra på frågor som gäller regelverken.

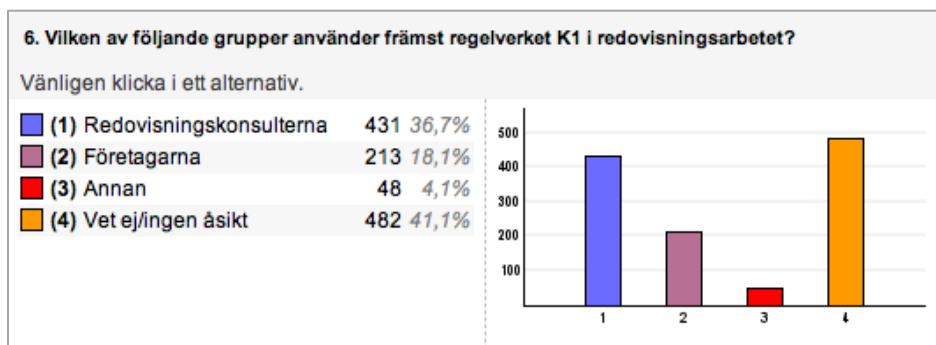
5. Här följer ett antal påståenden om den normgivning som gäller fram till dess att K-regelverket blir tvingande, denna benämns "nuvarande normgivning".

Vänligen klicka i det alternativ för varje påstående som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Vet ej/ingen åsikt	Instämmer inte	Instämmer inte alls
(1) Innan K-projektet kom på tal tyckte jag att det behövdes en helt ny normgivning.	90 7,7%	330 28,1%	320 27,3%	273 23,3%	161 13,7%
(2) Jag tycker att det är förvirrande att den nuvarande normgivningen innehåller rekommendationer och råd från olika organisationer, såsom BFN, RR och FAR.	342 29,1%	527 44,9%	118 10,1%	140 11,9%	47 4,0%
(3) Jag tycker att den nuvarande normgivningens uppbyggnad per ämnesområde är dålig.	92 7,8%	391 33,3%	383 32,6%	263 22,4%	45 3,8%
(4) Jag tycker att reglerna i den nuvarande normgivningen är alltför komplicerade.	121 10,3%	452 38,5%	203 17,3%	337 28,7%	61 5,2%

Figur 5.6 Behov av ny normgivning.

I figur 5.6 presenteras enkätfråga 5, vilken består av fyra påståenden. Det första påståendet undersöker om respondenterna i det stora hela anser att det behövdes en ny normgivning, medan resterande påståenden behandlar möjliga anledningar till varför så skulle kunna vara fallet. Först och främst visar vår undersökning att det rådde delade meningar om huruvida en helt ny normgivning behövdes eller inte; ungefär lika många respondenter, 35,8 %, ansåg att det behövdes en ny normgivning som ansåg att det inte behövdes, 37 %. För att få information om vad som kunde tänkas ligga bakom respondenternas åsikter om huruvida en ny normgivning behövdes eller inte, föreföll det intressant att även analysera respondenternas åsikter om den tidigare normgivningen. Genom vår undersökning visade det sig att en majoritet om 74 % av respondenterna ansåg att den tidigare normgivningen, som innehöll rekommendationer och råd från flera olika organisationer, var förvirrande. Vad gäller normgivningens uppbyggnad per ämnesområde tyckte fler respondenter att denna uppdelning var dålig än som tyckte att den var bra, 41,1 % jämfört med 26,2 %. Slutligen ansåg nästintill en majoritet av respondenterna, 48,8 %, att reglerna i den tidigare normgivningen var alltför komplicerade. Sammantaget visar således enkätfrågans resultat att många respondenter ansåg att den tidigare normgivningen var förvirrande, att uppbyggnaden per ämnesområde var dålig samt att reglerna var alltför komplicerade. Däremot framkom det inget entydigt svar på huruvida en helt ny normgivning faktiskt behövdes, varför de nyss nämnda faktorerna trots allt inte kan förklara detta till fullo.

Figur 5.7 Främsta användaren av K1.

I figur 5.7 kan det utläsas att 36,7 % ansåg att redovisningskonsulterna är de främsta användarna av regelverket K1 medan 18,1 % ansåg att företagarna är de främsta användarna. Alltså visade det sig att fler respondenter ansåg att redovisningskonsulter är de främsta användarna av K1 än som ansåg att företagarna är det. Det bör dock uppmärksammas att det var en relativt stor andel som ansåg att företagarna är de främsta användarna.

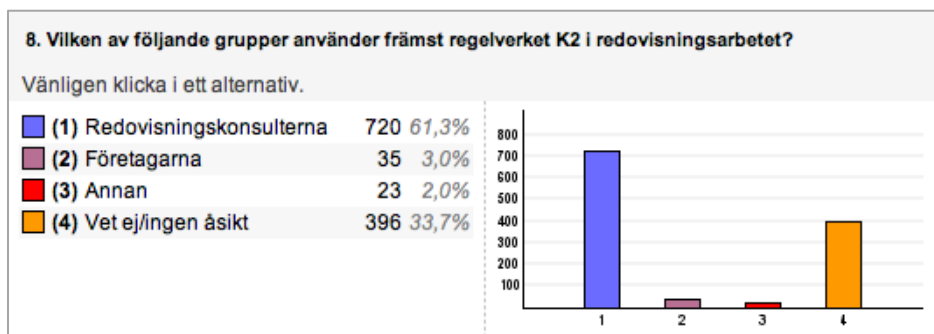
7. Här följer ett antal påståenden om användandet av regelverket K1.

Vänligen klicka i det alternativ för varje påstående som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Vet ej/ingen åsikt	Instämmer inte	Instämmer inte alls
(1) Mina klienter använder manualer och enklare broschyrer istället för regelverket.	171 14,6%	253 21,6%	440 37,5%	187 15,9%	123 10,5%
(2) Mina klienter rådfrågar mig som konsult vid redovisningsproblem istället för att läsa i regelverket.	742 63,2%	278 23,7%	124 10,6%	15 1,3%	15 1,3%
(3) Mindre företag rådfrågar en revisor vid redovisningsproblem istället för att läsa i regelverket.	446 38,0%	356 30,3%	223 19,0%	98 8,3%	51 4,3%

Figur 5.8 Användandet av K1.

I figur 5.8 presenteras enkätfråga 7, vilken består av tre olika påståenden. Påståendena behandlar anledningar till varför respondenterna valde en viss grupp som användare. Först och främst visade det sig att det var något fler respondenter, 36,2 %, som ansåg att deras klienter använder manualer och enklare broschyrer istället för K1, än som inte ansåg det, 26,4 %. Vidare upplevde en klar majoritet om 86,9 % av respondenterna att deras klienter rådfrågar dem vid redovisningsproblem istället för att använda regelverket. Vidare ansåg en majoritet om 68,3 % att mindre företag rådfrågar en revisor vid redovisningsproblem istället för att använda regelverket. Sammantaget pekar dessa resultat på att redovisningskonsulterna upplever att deras klienter inte använder regelverket i särskilt stor utsträckning, istället konsulterar de en redovisningskonsult eller eventuellt en revisor. Således kan redovisningskonsulterna anses vara de främsta användarna av K1.

Figur 5.9 Främsta användaren av K2.

I figur 5.9 kan utläsas att 61,3 % ansåg att redovisningskonsulterna är de främsta användarna av K2, samt att 3 % ansåg att företagarna är de främsta användarna. Således ansåg majoriteten att det är redovisningskonsulterna som främst använder regelverket och i stort sett ingen ansåg att det är företagarna.

9. Här följer ett antal påståenden om användandet av regelverket K2.

Vänligen klicka i det alternativ för varje påstående som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Vet ej/ingen åsikt	Instämmer inte	Instämmer inte alls
(1) Mina klienter använder manualer och enklare broschyrer istället för regelverket.	177 15,1%	253 21,6%	426 36,3%	185 15,8%	133 11,3%
(2) Mina klienter rådfrågar mig som konsult vid redovisningsproblem istället för att läsa i regelverket.	711 60,6%	286 24,4%	148 12,6%	19 1,6%	10 0,9%
(3) Mindre företag rådfrågar en revisor vid redovisningsproblem istället för att läsa i regelverket.	418 35,6%	356 30,3%	253 21,6%	96 8,2%	51 4,3%

Figur 5.10 Användandet av K2.

I figur 5.10 presenteras enkätfråga 9, vilken består av tre olika påståenden. Påståendena behandlar anledningar till varför respondenterna valde en viss grupp som användare. Förklaringen till varför majoriteten av respondenterna ansåg att redovisningskonsulter är de främsta användarna av K2 är densamma som för K1, och resultatet på frågan blev mycket snarlikt. Först och främst visade det sig att 36,7 % ansåg att deras klienter använder manualer och enklare broschyrer istället för K2. Vidare upplevde en klar majoritet om 85 % av respondenterna att deras klienter rådfrågar dem vid redovisningsproblem istället för att använda regelverket. Slutligen ansåg en majoritet om 65,9 % att mindre företag rådfrågar en revisor vid redovisningsproblem istället för att använda regelverket. Således kan redovisningskonsulterna även för K2 anses vara de främsta användarna.

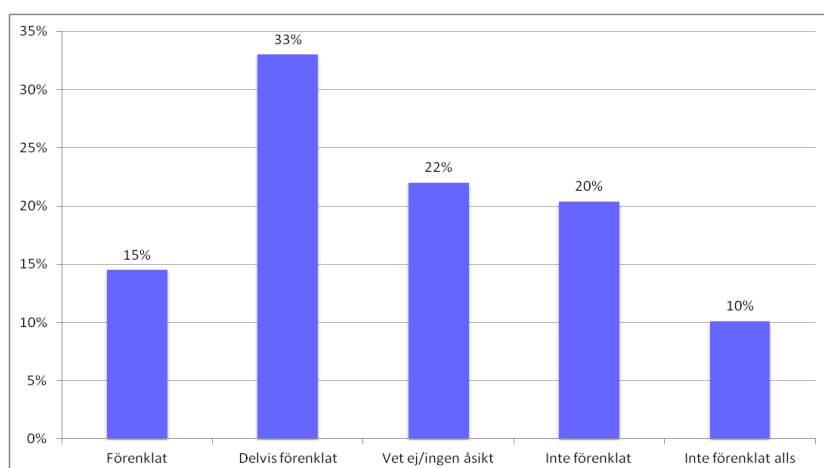
10. Här följer ett antal påståenden om huruvida K1 och K2 innebär förenklingar för Dig som redovisningskonsult.

Vänligen klicka i det alternativ för varje påstående som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

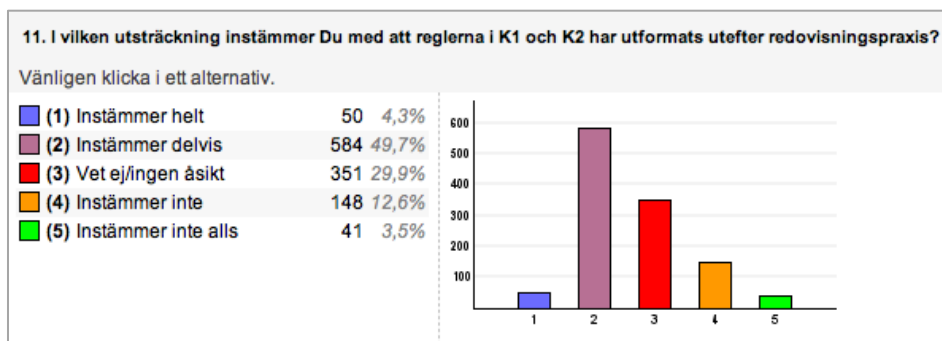
	Instämmer helt	Instämmer delvis	Vet ej/ingen åsikt	Instämmer inte	Instämmer inte alls
(1) Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 innehåller mallar.	221 18,8%	531 45,2%	235 20,0%	123 10,5%	64 5,5%
(2) Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 enbart medför få valmöjligheter.	163 13,9%	481 41,0%	205 17,5%	238 20,3%	87 7,4%
(3) Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 innehåller schablonregler.	193 16,4%	521 44,4%	203 17,3%	188 16,0%	69 5,9%
(4) Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 kräver att få bedömningar görs.	175 14,9%	487 41,5%	227 19,3%	214 18,2%	71 6,0%
(5) Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 är samlade regelverk.	290 24,7%	510 43,4%	229 19,5%	92 7,8%	53 4,5%
(6) Jag anser att K1 och K2 generellt förenklar mitt arbete som redovisningskonsult.	171 14,6%	387 33,0%	258 22,0%	240 20,4%	118 10,1%

Figur 5.11 Innebär K1 och K2 förenklingar?

I figur 5.11 presenteras enkätfråga 10, vilken består av sex olika påståenden. De fem första påståendena behandlar anledningar till varför en förenkling eventuellt har skett, medan det sista påståendet undersöker om respondenterna i det stora hela anser att regelverken har förenklats för dem. Vad gäller huruvida redovisningskonsulterna ansåg att K1 och K2 generellt förenklar deras arbete blev resultatet relativt blandat, se figur 5.12. Närmre hälften av respondenterna, 47,6 %, ansåg att regelverken på något sätt har förenklats deras arbete, medan 30,5 % inte ansåg det. En majoritet av respondenterna ansåg att deras arbete har förenklats genom att regelverken innehåller mallar, schablonregler och är så kallade samlade regelverk. Vidare ansåg drygt hälften av respondenterna att det faktum att regelverken medför få valmöjligheter, och enbart kräver få bedömningar, innebär förenklingar i deras arbete. Vid en korstabulering av påstående 1 till 5 och enkätfråga 3, framgick att ju fler år respondenterna har arbetat desto mindre benägna är de att hålla med om att K1 och K2 förenklar deras arbete. Korstabuleringen av påstående 6 visade att de som har arbetat längst tid i branschen i större utsträckning inte ansåg att regelverken generellt förenklar deras arbete som konsulter.

Figur 5.12 Generell förenkling av konsultens arbete.

Figur 5.13 Utformning utefter redovisningspraxis.

I figur 5.13 presenteras enkätfråga 11, vilken behandlar respondenternas åsikter om huruvida K1 och K2 är utformade utefter redovisningspraxis. Först och främst visade det sig att drygt hälften, 54 %, av respondenterna ansåg att regelverken är utformade utefter redovisningspraxis. Det innebär att K1 och K2 av många ansågs vara anpassningar till hur redovisningsarbetet tidigare utfördes. Vidare var det endast en liten andel om 16,1 % som inte ansåg att regelverken är anpassningar till praxis.

12. Hur tycker Du att K1 och K2 kan definieras?

Vänligen läs definitionerna av ett principbaserat och regelbaserat regelverk, och klicka därefter i det alternativ som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

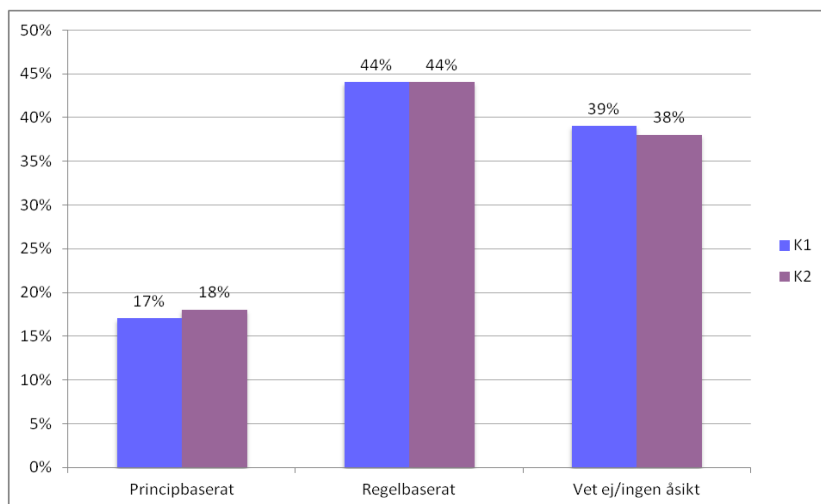
Ett principbaserat regelverk består av redovisningsprinciper samt breda och generellt utformade riktlinjer som ger vägledning i redovisningsfrågor. På grund av regelverkets karaktär krävs det att professionella bedömningar görs av användarna.

Ett regelbaserat regelverk består av detaljerade och precisa regler som beskriver vad användarna ska göra i olika redovisningsfrågor. Ett sådant regelverk innehåller även schablonregler, begränsningar och exempel.

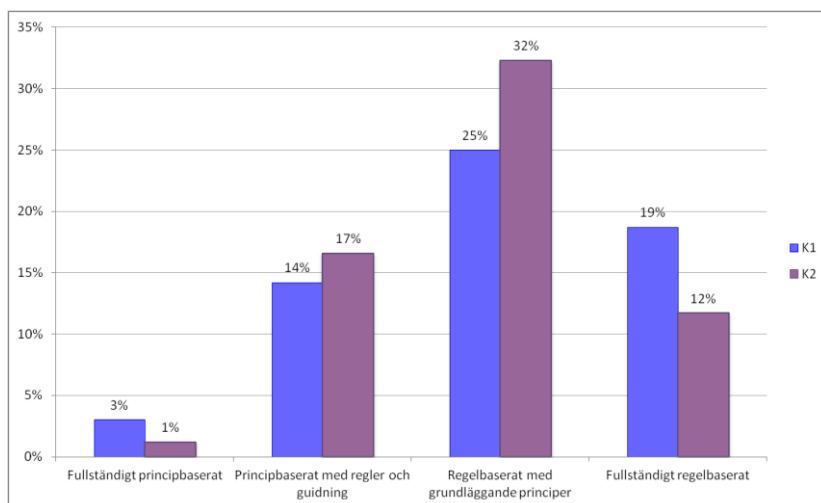
	Fullständigt principbaserat	Principbaserat med regler och guidning	Vet ej/ingen åsikt	Regelbaserat med grundläggande principer	Fullständigt regelbaserat
(1) K1	35 3,0%	167 14,2%	459 39,1%	294 25,0%	219 18,7%
(2) K2	14 1,2%	195 16,6%	448 38,2%	380 32,4%	137 11,7%

Figur 5.14 Definition av K1 och K2.

I figur 5.14 presenteras enkätfråga 12, vilken undersöker hur K1 och K2 kan definieras. Först och främst visade det sig att det var fler respondenter som ansåg att både K1 och K2 är regelbaserade, 43,7 % respektive 44,1 %, än som ansåg att de är principbaserade, 17,2 % respektive 17,8 %, se figur 5.14 och figur 5.15. Vidare var det fler som ansåg att både K1 och K2 är regelbaserade med grundläggande principer, än som ansåg att de är fullständigt regelbaserade, se figur 5.16.

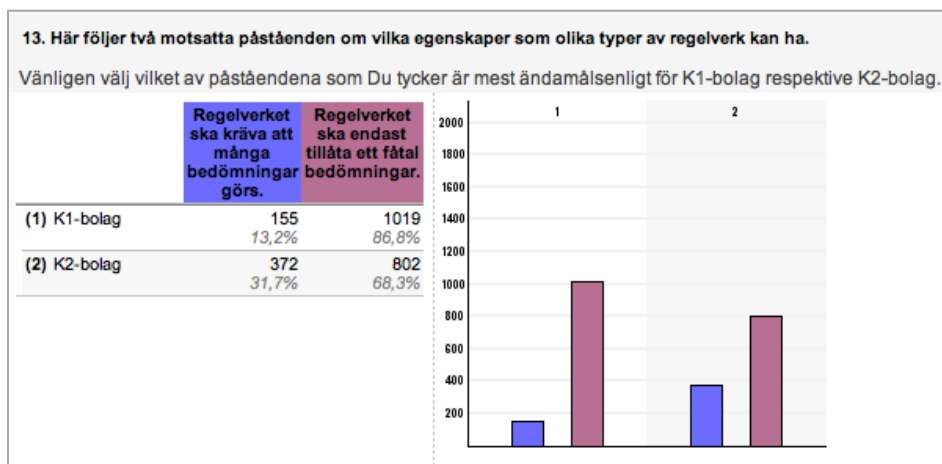
Figur 5.15 Kategorisering av K1 och K2, utan spektrum.

Figur 5.16 Kategorisering av K1 och K2, med spektrum.

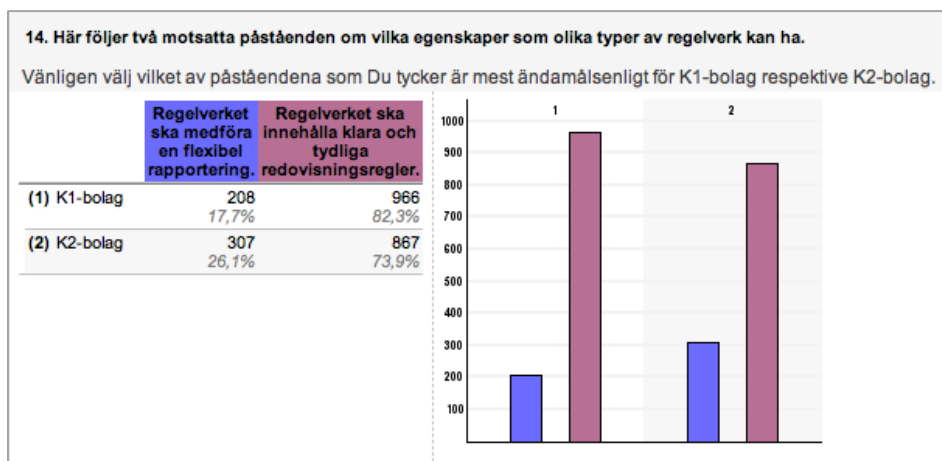
Vid en jämförelse mellan vad respondenterna ansåg om K1, respektive K2, kan vi se att en ungefär lika stor andel av respondenterna kategoriserade båda regelverken som regelbaserade. Vid en närmre titt ser vi att av de som kategoriserade regelverken som regelbaserade ansåg flest att båda regelverken är regelbaserade med grundläggande principer. Vidare ansåg en större andel av dessa respondenter att K1 är fullständigt regelbaserat, än som ansåg att K2 bör kategoriseras på detta vis. Slutligen var det relativt sett fler som kategoriserade K2 som principbaserat med regler och guidning, än som kategoriserade K1 på detta vis. Således kategoriserades både K1 och K2 som regelbaserade, men respondenterna ansåg dock att K2 i större utsträckning innehåller grundläggande principer än K1. Då många respondenter svarade att de inte visste eller inte hade någon åsikt i denna fråga valde vi att även analysera svaren genom att totalt bortse från dessa respondenter. Analysen gav resultatet att ungefär 70 %⁸ av respondenterna ansåg att båda K1 och K2 är regelbaserade i någon grad, det vill säga en övervägande majoritet. Det bör tilläggas att det var en del respondenter som faktiskt ville kategorisera regelverken som principbaserade. Dock var det enbart ett fåtal respondenter som ansåg att regelverken är fullständigt principbaserade.

⁸ K1: Urval utan "vet ej/ingen åsikt": 1174-459=715. Ny andel regelbaserat: (294+219)/715=71,7 %.
K2: Urval utan "vet ej/ingen åsikt": 1174-448=726. Ny andel regelbaserat: (380+137)/726=71,2 %.

Figur 5.17 Är bedömningar mest ändamålsenligt?

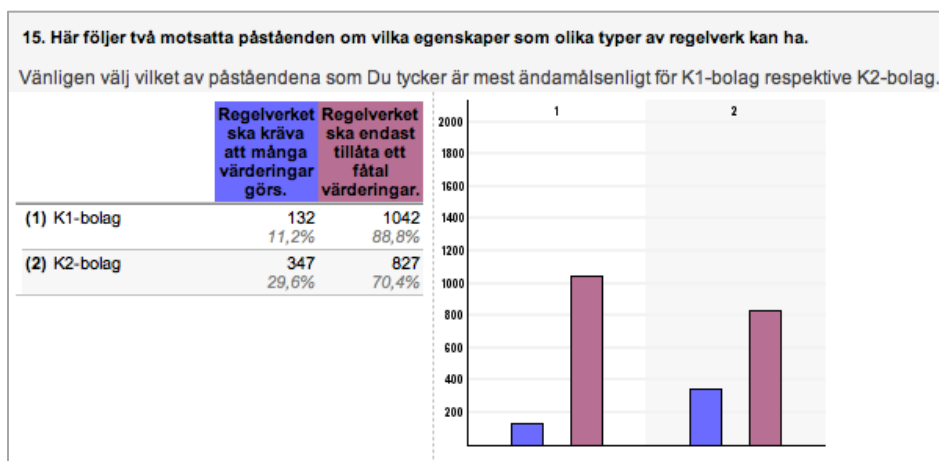
I figur 5.17 presenteras enkätfråga 13, vilken består av två motsatta påståenden. I frågan valde respondenterna mellan det principbaserade påståendet: "regelverket ska kräva att många bedömningar görs" och det regelbaserade påståendet: "regelverket ska endast tillåta ett fåtal bedömningar". En klar majoritet, om 86,8 %, ansåg att det regelbaserade påståendet är mest ändamålsenligt för K1-bolag. Även vad gäller K2-bolag ansåg en majoritet, om 68,3 %, av respondenterna att det regelbaserade påståendet är mest ändamålsenligt. Alltså ansåg respondenterna att det är mer ändamålsenligt att enbart ett fåtal bedömningar tillåts vid upprättandet av mindre företags redovisning än att den som upprättar redovisningen ska tillåtas göra många bedömningar. Vid en jämförelse mellan vad respondenterna ansåg om K1- och K2-bolag kunde vi utläsa att det relativt sett var fler som var positiva till det regelbaserade påståendet för K1-bolag.

Figur 5.18 Är en flexibel rapportering mest ändamålsenlig?

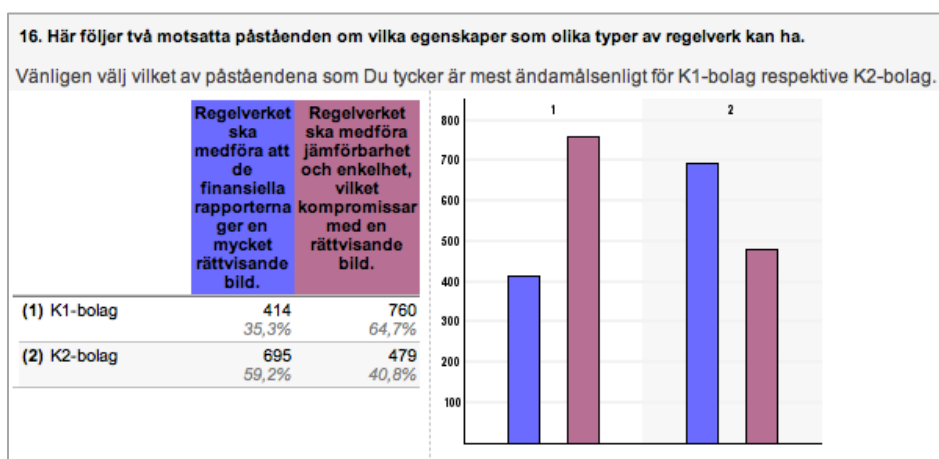
I figur 5.18 presenteras enkätfråga 14, vilken gav ett liknande resultat som föregående enkätfråga. Respondenterna valde mellan det principbaserade påståendet: "regelverket ska medföra en flexibel rapportering" och det regelbaserade påståendet: "regelverket ska innehålla klara och tydliga redovisningsregler". En övervägande majoritet, om 82,3 %, ansåg att det regelbaserade påståendet är det mest ändamålsenliga för K1-bolag. Även vad gäller K2-bolag ansåg en majoritet, om 73,9 %, att det regelbaserade påståendet är det mest ändamålsenliga. Alltså ansåg respondenterna att det är

bättre att ha klara och tydliga redovisningsregler än en flexibel rapportering vid upprättandet av mindre företags redovisning. Vid en jämförelse mellan vad respondenterna ansåg kunde vi även här utläsa att det relativt sett var fler som var positiva till det regelbaserade påståendet för K1-bolag än för K2-bolag, skillnaden var dock inte lika stor som i fråga 13.

Figur 5.19 Är värderingar mest ändamålsenliga?

I figur 5.19 presenteras enkätfråga 15 och även denna fråga gav ett snarlikt resultat som de två tidigare. Här sattes det principbaserade påståendet: ”regelverket ska kräva många värderingar” mot det regelbaserade påståendet: ”regelverket ska endast tillåta ett fåtal värderingar”. Vad gäller både K1- och K2-bolag ansåg en klart övervägande majoritet, om 88,8 % respektive 70,4 %, att det regelbaserade påståendet är mest ändamålsenligt. Alltså ansåg respondenterna att det är mer ändamålsenligt att regelverk endast tillåter ett fåtal värderingar än att många värderingar måste göras. Relativt sett ansåg en större majoritet att det regelbaserade påståendet är mer ändamålsenligt för K1-bolag än för K2-bolag, i likhet med de två ovanstående frågorna.

Figur 5.20 Är en mycket rättvisande bild mest ändamålsenlig?

I figur 5.20 presenteras enkätfråga 16, vars resultat frångår det mönster som kan urskiljas ur de tre tidigare frågorna. I denna fråga sattes det principbaserade påståendet: ”regelverket ska medföra att de finansiella rapporterna ger en mycket rättvisande bild” mot det regelbaserade påståendet: ”regelverket ska medföra jämförbarhet och enkelhet, vilket kompromissar med en rättvisande bild”. Vad gäller K1-bolag kan det utläsas att en majoritet om 64,7 % ansåg att det regelbaserade

påståendet är det mest ändamålsenliga, men det bör understrykas att det inte var en lika övervägande majoritet som i de övriga frågorna. Vad gäller K2-bolagen var förhållandet dock det motsatta; här ansåg 59,2 % av respondenterna att det principbaserade påståendet är det mest ändamålsenliga. Här kan vi alltså se en skillnad i vad respondenterna tycker är mest ändamålsenligt för regelverk som används till företag av olika storlek; för regelverk som ska användas för att upprätta de minsta företagens redovisning anses det vara viktigare med enkelhet, medan det anses vara viktigare med en rättvisande bild för de något större företagen.

6 Analys och slutsatser

I detta kapitel redogörs för den analys som gjorts och de slutsatser som har dragits av det empiriska materialet. I de olika avsnitten besvaras uppsatsens fem problemformuleringar genom analys av enkätens resultat, den teoretiska referensramen samt förstudien. Genom de slutsatser som dras besvaras även uppsatsens syfte.

6.1 Det mest ändamålsenliga regelverket

Problemformulering 1: Vilken typ av regelverk upplevs som mest ändamålsenlig för upprättandet av mindre företags redovisning och vad beror det på?

Analysen av enkätfrågorna 13 till 16 visar att en klar majoritet av respondenterna ansåg att de egenskaper som ett regelbaserat regelverk innehar är mest ändamålsenliga för regelverk som används för att upprätta redovisningen till både K1- och K2-bolag. Det var dock relativt många som ansåg att det är mer ändamålsenligt att K1-bolags regelverk medför en mycket rättvisande bild, än att det medför jämförbarhet och enkelhet. För K2-bolag ansåg dock majoriteten av respondenterna att det är viktigare att regelverket medför en rättvisande bild, än att det medför hög jämförbarhet och enkelhet, vilket innebär att de i detta fall föredrog den principbaserade egenskapen. Således är det enbart i det avseendet som respondenterna ansåg att den principbaserade egenskapen är bättre för K2-bolag, i övriga fall ansåg de att den regelbaserade egenskapen är mest ändamålsenlig. Slutsatsen av de resultat som enkäten visade är således att regelbaserade regelverks egenskaper anses vara mer tilltalande för mindre företags redovisning än principbaserade regelverks egenskaper, men även att när företag blir större blir de principbaserade egenskaperna viktigare.

Även de intervjuer som genomfördes i förstudien pekade på att det mest ändamålsenliga vid upprättandet av mindre företags redovisning är regelbaserade regelverk. En av de experter som intervjuades menade att det är enklare med regelbaserade regelverk för mindre företag, vilket bland annat beror på att användaren då inte behöver göra bedömningar. En av redovisningskonsulterna höll med om att det blir enklare, men påpekade samtidigt att det blir tråkigt för konsulten när inte lika många bedömningar tillåts. Vidare menade en annan expert att i de bästa av världar är principer bra, men att principbaserade regelverk kan bli alltför svåra om guidningen inte är tillräcklig. Slutligen menade denne även att det är svårt att göra fel med K2 eftersom regelverket innehåller tydliga regler, vilket torde vara mer ändamålsenligt för mindre företag. I ett remissvar till K2 menade dock Cederlund et al. (2007, s. 2) att regelverket bör vara principbaserat om det ska vara gångbart på lång sikt och att ett regelbaserat regelverk därmed inte är lämpligt. Vidare anförde Danielsson (2007) i ett annat remissvar att:

”Valet att göra K2 regelbaserat leder till många tolkningsproblem och svårigheter till förenklad tillämpning. Det torde stå utom all tvekan att ett inledande avsnitt som innehåller grundläggande principer och definitioner är en förutsättning för att uppnå ambitionen av ett från användarnas sida sett förenklat och samlat regelverk.” (s. 2)

Vi kan därmed se att det finns en diskussion om huruvida regelverk bör baseras på principer eller regler, och vi ser att det råder delade meningar i frågan om vad som är mest ändamålsenligt. Kanske är det så som Danielsson antyder, nämligen att en kombination av principer och regler är svaret? Att det inte är en enkel fråga visar även enkätens resultat, speciellt med tanke på att en av frågorna gav ett motstridigt resultat i förhållande till resterande frågor.

Vi ser här att det finns en tydlig koppling till den trade-off som finns mellan egenskaper i princip- respektive regelbaserade regelverk, vilken presenterades i den teoretiska referensramen. Regelverk har enligt teorin olika för- och nackdelar, vilket innebär att det i valet av vilket regelverk som är mest optimalt måste göras en avvägning mellan vilka fördelar som är viktigast och vilka nackdelar som bör undvikas. Först och främst bör betonas att vad som är fördelar, respektive nackdelar, för de olika regelverken är tämligen subjektivt och beror bland annat på vem som är användaren. Som kan utläsas i figur 4.1, se avsnitt 4.3, utgör exempelvis få eller inga bedömningar en fördel för regelbaserade regelverk, medan en fördel för principbaserade regelverk tvärtom är möjligheten att göra många bedömningar. Samtidigt bör även hänsyn tas till att en fördel med den ena typen av regelverk ofta innebär en nackdel med den andra typen av regelverk, exempelvis medför regelbaserade regelverk tydliga regler, medan principbaserade regelverk kan medföra otillräckliga riktlinjer. Denna komplexa trade-off utsattes enkätens respondenter för i valet mellan de två påståendena som ställdes i varje fråga, men trots detta svåra val blev svaret entydigt. Svaret visade att det är bättre att endast ett fåtal bedömningar och värderingar görs än att användaren måste göra många bedömningar, samtidigt som det är bättre med klara och tydliga redovisningsregler än en flexibel rapportering. I frågan om huruvida regelverket bör medföra jämförbarhet och enkelhet, eller en rättvisande bild, var åsikterna dock inte riktigt lika tydliga, vilket åskådliggör problematiken i att välja vad som är mest ändamålsenligt. Sammantaget torde resultatet ändå innebära att det finns vissa egenskaper som kan anses vara bättre för en viss typ av företag, något som vi funnit att de teoretiska diskussionerna inte behandlar. Utefter de för- och nackdelar som beskrivs i vår teoretiska referensram, kunde vi dock se att det fanns ett tydligt mönster i hur respondenterna svarade för de olika typerna av företag. Det visade sig nämligen att regelbaserade regelverks egenskaper torde vara mer ändamålsenliga för mindre bolag och att ju mindre bolagen är, desto mer ändamålsenliga torde dessa regelverk vara.

För att besvara den första problemformuleringen har vi med hjälp av enkäten, förstudien samt den teoretiska referensramen kommit fram till att det mest ändamålsenliga regelverket för både K1- och K2-bolag anses vara ett regelbaserat sådant, om än åt det något mer principbaserade hållet för K2-bolag. Resultatet blev entydigt trots att det finns en komplex trade-off mellan regelverkens olika egenskaper. De viktigaste egenskaperna för mindre företags regelverk anses således vara att de endast tillåter ett fåtal bedömningar och värderingar, innehåller klara och tydliga redovisningsregler samt medför jämförbarhet och enkelhet.

6.2 Kategorisering av K1 och K2

Problemformulering 2: Hur kategoriserar användarna K1 och K2?

Analysen av enkätfråga 12 visar att mer än dubbelt så många respondenter ansåg att både K1 och K2 är regelbaserade, än som ansåg att de är principbaserade. Av de respondenter som kategoriserade regelverken som regelbaserade ansåg flest att båda regelverken är regelbaserade med grundläggande principer. Vidare kan vi se att det finns en stark koppling till uppsatsens teoretiska referensram, i vilken en mängd olika teoretikers åsikter beskrivs. Till att börja med anser Wüstemann och Wüstemann att regelverk bör vara principbaserade men samtidigt innehålla konkreta redovisningsregler, vilket beror på att fullständigt principbaserade regelverk inte ger tillräcklig struktur. Dock uttrycker Benston et al. att regelverk befinner sig någonstans på ett spektrum som går från att regelverk är fullständigt principbaserade till fullständigt regelbaserade. Ett optimalt regelverk befinner sig någonstans i detta spektrum, vilket innebär att det varken är fullständigt principbaserat eller fullständigt regelbaserat. Schipper drar detta resonemang till sin spets genom att mena att det inte finns regelbaserade regelverk; istället anser hon att alla regelverk är principbaserade men innehåller fler eller färre regler. Slutligen anser Bennett et al. att det inte är meningsfullt att beskriva regelverk som antingen princip- eller regelbaserade, vilket beror på att fullständigt principbaserade regelverk inte existerar eftersom regelverk faktiskt uppstår på grund av ett behov av regler. Det resonemanget ligger även i linje med vad Dworkin anser, eftersom han menar att skillnaden mellan principer och regler i stort sett bara är en fråga om form, samt att det eventuellt inte finns någon skillnad mellan begreppen. Av enkätens resultat kan vi utläsa att det rådde något delade meningar om hur regelverken kan kategoriseras; hela det spektrum som Benston et al. talade om syns i enkätsvaren. Det fanns således respondenter som ansåg att regelverken är allt från fullständigt principbaserade till fullständigt regelbaserade, men majoriteten ansåg dock att regelverken är något däremellan, precis som teorin antyder. Med hjälp av teorin kan vi även kritisera det faktum att så pass många respondenter kategoriserade K1 och K2 som antingen fullständigt princip- eller regelbaserade, vilket beror på att många teoretiker menar att regelverk inte kan vara varken eller. Som framgår av problemdiskussionen fanns det i de intervjuer vi genomförde i förstudien en stark konsensus om att K1 och K2 är regelbaserade med grundläggande principer, vilket även är i linje med vad teorin och enkätens resultat påvisar. En av de experter vi intervjuade uttryckte att ett regelverk aldrig kan vara renodlat princip- eller regelbaserat, och menade då att både K1 och K2 är regelbaserade, men grundar sig på principer. Experten menade emellertid att K1 är mer regelbaserat än K2.

De omfattande teoretiska diskussionerna tyder på att regelverk är svåra att definiera som antingen princip- eller regelbaserade, och att det rimligen torde vara så att regelverk kategoriseras som ett mellanting av dessa två extremer. Då något sällan är svart eller vitt, utan snarare någonstans däremellan, bör regelverk inte heller kunna vara fullständigt princip- eller regelbaserade. På så vis ifrågasätter vi det faktum att regelverk ofta beskrivs som antingen fullständigt princip- eller regelbaserade, och menar istället att diskussionen bör behandla ett spektrum där regelverk beskrivs som "blandade". Att K1 och K2 varken är fullständigt princip- eller regelbaserade torde därför vara en rimlig slutsats, vilket stöds såväl av gällande teori, som av den förstudie och den breda enkätundersökning som gjorts. Detta faktum är något som bör kunna lugna de som anser att det var

fel att BFN införde regelbaserade regelverk för upprättandet av mindre företags redovisning, eftersom regelverken enligt vår undersökning faktiskt grundar sig på principer. Sett till detta faktum ligger införandet av K1 och K2 faktiskt i linje med de internationella röster som menar att principbaserade regelverk är det mest ändamålsenliga. Då de nya regelverken torde kunna ses som blandade skulle vi kunna argumentera för att BFN har lyckats kombinera det bästa av två världar, nämligen regelbaserade regelverk med grundläggande principer. En annan vinkel på analysen, som visar att K1 och K2 kan anses vara blandade, är att regelverken i vissa delar kan anses vara principbaserade, medan de i andra delar kan anses vara regelbaserade. Således skulle det kunna vara så att regelverkens användare upplever att vissa delar består av regler, medan andra delar består av principer. Därmed skulle regelverken fortfarande anses vara blandade, men på ett annat vis än vad vi tidigare diskuterat.

För att besvara den andra problemformuleringen har vi med hjälp av enkäten, uppsatsens teoretiska referensram samt förstudien kommit fram till att det är problematiskt, och kanske även felaktigt, att kategorisera regelverk som antingen fullständigt princip- eller regelbaserade. Slutsatsen av den analys som gjorts är att både K1 och K2 torde kunna kategoriseras som regelbaserade med grundläggande principer, samt att K2 i högre grad än K1 baseras på principer.

6.3 Ändrad inriktning på normgivningen

Problemformulering 3: Upplevde användarna att det fanns ett behov av en ändrad inriktning på normgivningen och av vilken anledning i sådana fall?

Analysen av enkätfråga 5 visar att den tidigare normgivningen ansågs vara förvirrande, att uppbyggnaden per ämnesområde ansågs vara dålig samt att reglerna ansågs vara alltför komplicerade. Samtidigt framkom dock inget entydigt svar på att det fanns ett behov av en helt ny normgivning. Det kan emellertid finnas andra anledningar till varför respondenterna i det stora hela inte var helt övertygade om att en helt ny normgivning behövdes. Trots att flertalet respondenter inte ansåg att den tidigare normgivningen var bra, vad gäller de faktorer vi frågat om, så visar resultatet ändå inte att det fanns ett klart och tydligt behov av en helt ny normgivning. Kanske hade det således varit tillräckligt att endast förbättra och uppdatera den tidigare normgivningen?

Vidare visade även den förstudie vi genomförde att det rådde delade meningar om huruvida det faktiskt fanns ett behov av en helt ny normgivning; majoriteten av respondenterna ansåg inte detta. De redovisningskonsulter vi intervjuade var överens om att det inte behövdes en helt ny normgivning. En av redovisningskonsulterna menade att det inte behövdes någon förenkling, vilket enligt denne berodde på att många av de frågor som har förenklats med de nya regelverken inte ens används vid upprättandet av mindre företags redovisning. Däremot beskrev en av de experter vi intervjuade att de tidigare normerna var omoderna, och menade att de behövde en uppfräschning. Dessutom menade experten att K-projektet var nödvändigt, samt att det är enklare att ha samlade regelverk. En annan expert uttryckte däremot att denne var nöjd med det tidigare regelverket, men att det alltid finns ett behov av att utveckla normgivningen. Experten ansåg dock inte att det behövdes ett helt nytt K-projekt. Således var majoriteten av de vi intervjuade negativa till att ett helt nytt K-projekt infördes.

För att besvara uppsatsens tredje problemformulering har vi med hjälp av enkäten och förstudien kommit fram till att det råder delade meningar om huruvida det fanns ett behov av en fullständigt ändrad inriktning på den tidigare normgivningen. Å ena sidan var respondenterna visserligen inte helt nöjda med de tidigare normerna, men å andra sidan gavs inget entydigt svar på att en ny normgivning faktiskt behövde införas.

6.4 Främsta användaren av K1 och K2

Problemformulering 4: Vem anses vara den främsta användaren av K1 och K2 och varför förhåller det sig så?

Analysen av enkätfrågorna 6 till 9 visar att redovisningskonsulter anses vara de främsta användarna av mindre företags regelverk. Förklaringen till varför flest respondenter ansåg att redovisningskonsulter är de främsta användarna av K1 och K2 kan dels ligga i hur företagarna själva använder regelverken, dels i hur deras förhållande till konsulter och revisorer ser ut. Sammantaget pekar undersökningen på att respondenterna upplever att deras klienter inte använder regelverken i särskilt stor utsträckning. Även förstudien pekade på att redovisningskonsulter kan anses vara de främsta användarna av regelverken; det var nämligen enbart en av experterna som ansåg att företagarna var de främsta användarna. En annan expert menade att såväl företagare, som redovisningskonsulter och revisorer kan anses vara användare. Vidare menade en av experterna att de allra minsta företagen sköter redovisningen själva, men menade samtidigt att redovisningskonsulter definitivt kommer att använda regelverken, vilket beror på att de helt enkelt tvingas till det på grund av deras yrke. Dessutom var de båda konsulterna i förstudien eniga om att de främsta användarna av regelverken är redovisningskonsulter. Den ena förklarade det med att det finns en trend i samhället som går mot att allt fler köper tjänster, både inom redovisningsbranschen och mer generellt i samhället. Den andra menade att få företagare själva sköter all redovisning, exempelvis kanske de sköter den löpande bokföringen men rådfrågar konsulten vid problem. Sammantaget kan vi konstatera att förstudien visade att både företagarna, redovisningskonsulterna samt revisorerna är användare av regelverken. Samtidigt visade förstudien att redovisningskonsulterna använder sig av regelverken mest, varför de kan anses vara de främsta användarna.

Som framgår av uppsatsens bakgrund så var regeringens, och därmed BFN:s, syfte med införandet av regelverken att skapa en påtaglig förenkling i företagens dagliga verksamhet. Då analysen visar att de som främst använder regelverk torde vara redovisningskonsulter, så kan vi ifrågasätta att BFN menar att de med hjälp av K1 och K2 ska förenkla för just företagarna. Det torde också kunna ses som en anledning till varför målet med att förenkla för företagarna inte hade uppnåtts år 2010, vilket BFN och regeringen hade för avsikt. Visserligen har det i de expertintervjuer som genomförts som en del av förstudien framkommit att BFN möjligen hade för avsikt att underlätta för "upprättaren" av redovisningen, vilken skulle kunna utgöras av redovisningskonsulter och inte enbart företagare. Då BFN:s uttalanden och publikationer visar att avsikten är att förenkla för företagarna, medan vår undersökning visar att regelverken främst används av redovisningskonsulter, så kan det ifrågasättas varför regeringen talar om BFN:s K-projekt som en del av regelförenklaringsarbetet. Det framstår inte heller som särskilt märkligt att regeringen och BFN:s mål inte uppnås, om regelverken inte i särskilt

stor utsträckning används av företagen själva. Härmed ifrågasätter vi inte själva införandet av K1 och K2, utan enbart att det skulle vara en del av regeringens regelförenklingsarbete för mindre företag. Ytterligare en dimension av att den främsta användaren torde vara redovisningskonsulter är att det kan ifrågasättas om professionen verkligen behöver ett förenklat regelverk, eftersom auktoriserade redovisningskonsulter är utbildade och har mångårig erfarenhet. Frågan är alltså om principbaserade regelverk trots allt inte är bättre eftersom användaren är utbildad och professionell, således torde det inte ligga något värde i att förenkla deras arbete. Förstudien visade till och med att förenklingen kan komma att upplevas som tråkig för konsulterna, på så vis att deras arbete inte blir lika stimulerande som tidigare. Samtidigt kompliceras deras arbete genom att de nu behöver ha kunskap om fyra olika regelverk istället för ett, som tidigare. I slutändan visar dock vår undersökning att redovisningskonsulterna faktiskt ansåg att K1 och K2 innebär förenklingar av deras arbete, samt att regelbaserade regelverk är mest ändamålsenligt, vilket borde indikera att BFN trots allt tog rätt beslut då de valde att införa regelbaserade regelverk med grundläggande principer.

För att besvara den fjärde problemformuleringen har vi med hjälp av enkätfrågorna 6 till 9, samt förstudien, kommit fram till att den främsta användaren av K1 och K2 kan anses vara redovisningskonsulterna. Sanningen är dock lite mer nyanserad än så; vad gäller K1 är det trots allt en del som anser att företagen främst använder regelverket. För K2 är resultatet dock mycket mer entydigt, eftersom det visar att en stor majoritet anser att redovisningskonsulter är de främsta användarna av regelverket.

6.5 Innebär K1 och K2 förenklingar

Problemformulering 5: I vilken utsträckning och på vilket sätt kan K1 och K2 anses ha inneburit förenklingar?

Analysen av enkätfrågorna 10 och 11 visar att över hälften av respondenterna ansåg att K1 och K2 är utformade utefter redovisningspraxis, och även förstudien gav ett liknande resultat. En av redovisningskonsulterna hade en tydlig åsikt om att både K1 och K2 är anpassningar till hur konsulter tidigare arbetade, medan den andre var mer osäker på det. Vidare menade en av experterna att K1 i många avseenden är nytt och således inte en anpassning, men att K2 däremot till viss del är anpassat till praxis. Att K2 är anpassat till praxis kan, enligt experten, innebära att användaren inte upplever att någon förenkling har skett. Vidare menade experten att det ofta talas om att regelverken medför förenklingar, men att det kanske är bättre att tala om förändringar. Det beror på att om regelverken enbart är anpassningar till praxis så har införandet av dem inte förenklat, utan snarare förändrat. Vidare menade samma expert att huruvida en förenkling har skett eller inte är upp till användaren att avgöra, eftersom det torde bero på hur denne upplevde den tidigare normgivningen. En av de andra experterna menade, till skillnad från den förre, att K1 är en anpassning till praxis, samt att den enskilde företagaren därmed inte kommer att märka någon större skillnad i sitt redovisningsarbete. En lite mer avvikande åsikt framfördes dock av en annan expert, nämligen att varken K1 eller K2 är anpassningar till praxis. Denne menade att det snarare är så att redovisningsarbetet får rätta sig efter de regler som finns i regelverken, och därmed blir användarna tvungna att lära sig de nya regelverken. Vidare anförde experten att då K1 och K2 är nya är det oundvikligt med en

upplärningsfas, varför regelverken kan upplevas som svårare till en början. Först i ett senare skede torde de, enligt experten, upplevas som förenklade.

Vidare visade enkätundersökningen dessutom att majoriteten av respondenterna ansåg att regelverken över lag har förenklat deras arbete som konsulter, även om en del inte alls anser det. Även förstudien visar på nyanserade åsikter om huruvida K1 och K2 innebär förenklingar. Samtliga experter som intervjuades menade att det initialt kan bli svårt att följa de nya regelverken, vilket de menade kan bero på att konsulterna har stor kunskap om den tidigare normgivningen, och nu måste lära sig fyra nya regelverk. En av de redovisningskonsulter som vi intervjuade anförde dock att de nya regelverken på sikt bör göra arbetet enklare för konsulterna. Därtill menade en av experterna att de samlade regelverken innebär förenklingar på så vis att det är givet för användarna vilket regelverk som ska användas, exempelvis får näringsidkare inte längre använda avancerade regler. Denne menade även att det faktum att färre val behöver göras med de nya regelverken, samt att dessa innehåller mallar, medför förenklingar för användaren. En annan expert menade dessutom att bokföringsarbetet nu kan göras snabbare eftersom färre bedömningar behöver göras. Dock ifrågasatte en annan expert om regelverk verkligen blir enklare ifall antalet bedömningar, samt antalet valmöjligheter, minskas. Denne menade att detta var vad BFN själv ansåg vid utformandet av K1 samt K2, vilket således var anledningen till att nämnden valde att minska antalet bedömningar och valmöjligheter i regelverken. Samtidigt framhöll experten dock att bara för att BFN är av denna åsikt så behöver det ju inte innebära att användarna delar denna åsikt. Slutligen uttryckte de båda redovisningskonsulterna, på olika sätt, att de nya regelverken är förenklade; den ena menade att K1 är förenklat eftersom det innehåller enkla och tydliga regler, medan den andra menade att K2 är förenklat eftersom det är tydligt samt enkelt att följa.

Vidare har vi i arbetet med den teoretiska referensramen funnit att det finns specifika för- och nackdelar med princip- och regelbaserade regelverk, vilka skulle kunna förklara varför resultatet visar att K1 och K2 till viss del har medfört förenklingar, men även varför somliga inte tycker att det har blivit enklare. I enkäten bad vi respondenterna svara på om det är en förenkling att regelverken innehåller mallar och schablonregler, att de medför valmöjligheter och bedömningar, samt att de är "samlade". Detta var faktorer som vi med hjälp av institutionalian och förstudien förstod att regelverken innebar, samtidigt som vi med hjälp av den teoretiska referensramen förstod att dessa var typiska för regelbaserade regelverk. Då majoriteten av respondenterna faktiskt ansåg att faktorerna förenklar deras arbete torde vi kunna dra slutsatsen att de även tycker att de egenskaper som regelbaserade regelverk innebär är bra. Därmed torde regelbaserade regelverk medföra fördelar och förenklingar vid upprättandet av mindre företags redovisning. Självfallet finns det dock många andra faktorer som kan spela in i huruvida regelverken upplevs som förenklade eller inte, varför vi enbart analyserar utifrån de faktorer vi har frågat om. Att en del respondenter inte ansåg att dessa faktorer innebar förenklingar torde kunna bero på att de anser att faktorerna utgör nackdelar, se figur 4.1. Då nackdelarna med regelbaserade regelverk motverkas och undviks med principbaserade regelverk, torde dessa respondenter istället anse att principbaserade regelverk är bättre än regelbaserade regelverk.

Vidare kan det dock diskuteras om K1 och K2 verkligen har medfört en enklare redovisning. Visserligen visar analysen att regelverken kan anses ha inneburit förenklingar i redovisningskonsulternas dagliga arbete, medan den samtidigt visar att många anser att regelverken

endast är anpassningar till praxis. Detta förhållande kan tyckas vara motsägelsefullt, vilket beror på att om regelverken endast är anpassningar så borde resultatet inte ha blivit att konsulterna tycker att det är enklare än tidigare. Således kan det ifrågasättas om K1 och K2 verkligen innebär förenklingar och inte bara förändringar. Även om införandet av K1 och K2 bara skulle innebära en förändring, så behöver det dock inte vara negativt. Som ett exempel uttryckte en av konsulterna i förstudien att införandet av regelverken har medfört att det nu är lagligt att redovisa som man tidigare gjorde, vilket i förlängningen även innebar att denne kunde sova gott om nätterna.

För att besvara den femte problemformuleringen har vi med hjälp av enkäten, förstudien samt den teoretiska referensramen kommit fram till att de flesta anser att K1 och K2 är anpassningar till redovisningspraxis. Samtidigt råder det delade meningar om huruvida regelverken i det stora hela innebär förenklingar för konsulterna; det är dock fler som anser att förenklingar skett, än som inte anser detta. Det kan dock ifrågasättas om det verkligen är förenklingar som har skett och inte bara förändringar, eftersom många anser att regelverken är anpassningar till redovisningspraxis.

6.6 Avslutande reflektioner

I enlighet med ovanstående resonemang råder det visserligen delade meningar om huruvida förenklingar har skett med införandet av K1 och K2, men det är trots allt många som anser att regelverken innebär förenklingar. De nya regelverkens egenskaper är att likställas med vad teorin presenterar som fördelar med regelbaserade regelverk, och enkätundersökningen visar att det mest ändamålsenliga för upprättandet av mindre företags redovisning anses vara regelbaserade regelverk. Enkäten visar dessutom, i samklang med förstudien, att K1 och K2 kan kategoriseras som regelbaserade regelverk med grundläggande principer. Då K1 och K2 innebär förenklingar för redovisningskonsulterna och kategoriseras som regelbaserade av dessa, samtidigt som de även innehar egenskaper vilka presenteras som fördelar med regelbaserade regelverk, tyder allt på att regelverken på ett rättmätigt sätt kan kategoriseras på detta vis. Dessutom tyder även resonemanget på att regelbaserade regelverk torde vara den mest optimala typen av regelverk att använda vid upprättandet av mindre företags redovisning.

Vidare visar analysen att respondenterna inte var helt nöjda med den tidigare normgivningen, men att de samtidigt ändå inte var säkra på huruvida en helt ny normgivning behövdes. Med grund i detta lite motsägande förhållande, samt att respondenterna anser att regelbaserade regelverk är det mest ändamålsenliga för mindre företags redovisning, torde BFN ändå ha tagit rätt beslut om att införa en helt ny normgivning i Sverige. Detta resonemang kan också grundas i det faktum att den tidigare normgivningen ofta beskrivs som principbaserad, vilket enligt vår undersökning inte är önskvärt för upprättandet av mindre företags redovisning. Slutsatsen är att även om det fanns en osäkerhet om huruvida en helt ny normgivning behövdes, så borde införandet av K1 och K2 medföra en enklare redovisning för användaren.

I de diskussioner som förs om regelverk talas det ofta om att principbaserade regelverk är den mest optimala typen, men diskussionen förs dock på en internationell nivå av de största normgivarna i världen. Som vi uppmärksammade i problemdiskussionen torde inte detta resonemang kunna appliceras rakt av på normgivning för mindre företag. Genom vår undersökning har vi fått stöd för

vårt resonemang, då det har visat sig att det inte anses vara ändamålsenligt med principbaserade regelverk för mindre företag. Bara det att den tidigare normgivningen i Sverige beskrevs som principbaserad, och enligt vår analys anses vara sämre, samt att den har ersatts av regelbaserade regelverk, som anses vara mer ändamålsenliga, visar på att det inte alls behöver vara principbaserade regelverk som är det mest optimala. Vad som är mest optimalt verkar således bero på hur stora de företag är som ska använda regelverken i redovisningsarbetet.

Vidare tyder uttalanden från BFN på att K3 och K4 kommer att vara principbaserade regelverk. Sett till att K1 och K2 torde vara regelbaserade med grundläggande principer, kommer således Sveriges totala normgivning att vara "blandad". Om så blir fallet utnyttjas de fördelar som respektive regelverk erbjuder, eftersom mindre företag då tar del av regelbaserade regelverks fördelar, medan större företag då tar del av principbaserade regelverks fördelar. Teorin indikerar att större företag har ett behov av de egenskaper som principbaserade regelverk innehar, samtidigt som större företag även torde ha de resurser som krävs för att tillämpa den typen av regelverk. Genom införandet av K-projektet kommer Sverige således att ha hela spektrumet av regelverk.

Avslutningsvis visar undersökningen att regelbaserade regelverk, med grundläggande principer, anses vara det mest ändamålsenliga för upprättandet av mindre företags redovisning. Vi kom fram till det trots att världens största normgivare och många olika teoretiker anser att principbaserade regelverk leder till den mest optimala redovisningen. Tanken på att Sverige väljer att införa regelverk som är så pass regelbaserade i denna tid, när till och med FASB ser över om inte US GAAP bör bli mer principbaserat, kan tyckas vara mycket märkligt. Samtidigt ter det sig ganska logiskt, då regelverk som baseras på principer ofta kräver en hög grad av professionella bedömningar, vilket innebär att denna typ av regelverk också ställer stora krav på företagen vad gäller redovisningskompetens. Denna redovisningskompetens är något som mindre företagare oftast inte torde besitta. Vidare kan vi tycka att det är förvånande att inte fler undersökningar har gjorts för att utreda vilken typ av regelverk som är mest lämplig för upprättandet av mindre företags redovisning, speciellt med tanke på att de faktiskt utgör över 90 procent av Europas samtliga företag.

7 Sammanfattning

I detta kapitel sammanfattas de viktigaste aspekterna av uppsatsens analys och slutsatser. Dessutom förs en diskussion om den kunskap som uppsatsen kan bidra med. Slutligen presenteras även förslag till fortsatt forskning.

7.1 Sammanfattning av resultat samt uppsatsens kunskapsbidrag

Alltsedan år 2007 har den svenska regeringen arbetat med regelförenklingsarbetet, med syftet att minska den tid och de resurser företagare behöver lägga på att följa och förstå regelverk. Då majoriteten av Sveriges företag är små eller medelstora, och därmed i stor utsträckning bidrar till landets välfärd och tillväxt, ansåg regeringen att det var av stor vikt att utreda vilka behov företagen hade vad gällde redovisning. Med grund i detta fick BFN i uppdrag att förenkla mindre företags redovisning, vilket gjordes genom att beslutet togs att införa en helt ny normgivning; K-projektet. På grund av normgivningsskiftet blev debatten om princip- och regelbaserade regelverk aktuell, i vilken diskussioner fördes om för- och nackdelar med de olika typerna av regelverk. Denna uppsats har undersökt om ett skifte från ett principbaserat till ett regelbaserat regelverk har skett för mindre företag i Sverige. Givet att den tidigare normgivningen faktiskt var principbaserad tyder denna undersökning på att ett sådant skifte har skett. Undersökningen visar även att detta skifte är fördelaktigt för upprättandet av mindre företags redovisning, eftersom regelbaserade regelverk med grundläggande principer anses vara det mest ändamålsenliga i detta avseende.

Uppsatsen syftar till att fånga den diskussion som förs om princip- och regelbaserade regelverk, vilken konkretiseras genom en utvärdering av svensk normgivning. Med denna uppsats ämnar vi bidra med kunskap på ett teoretiskt, såväl som ett empiriskt, plan. Vi menar att studien bidrar med kunskap om vilken typ av regelverk som är mest ändamålsenlig för upprättandet av mindre företags redovisning. Studien påvisar att regelbaserade regelverk med grundläggande principer anses vara det mest ändamålsenliga. Genom resultatet tydliggör vi även den debatt som pågår om regelverks "spektrum", nämligen att regelverk inte torde kunna beskrivas som antingen fullständigt princip- eller regelbaserade. Med grund i denna undersökning ifrågasätter vi således den typen av resonemang. Vidare anser vi även att denna uppsats applicerar de diskussioner som förs internationellt, på en nationell nivå. Det görs genom att de teoretiska diskussionerna konkretiseras med en kritisk utvärdering av Sveriges normgivning.

Genom att uppsatsen konkretiseras genom en utvärdering av svensk normgivning bidrar vi även med kunskap om huruvida BFN:s normgivningsarbete kan anses vara positivt eller negativt. Vi gör anspråk på att bidra med kunskap om huruvida det fanns ett behov av en helt ny normgivning, om vem som är den främsta användaren av mindre företags normgivning, samt om huruvida K1 och K2 har medfört förenklningar eller inte. Uppsatsen visar att det visserligen rådde delade meningar om huruvida det fanns ett behov av en helt ny normgivning, men då resultatet även visar att den tidigare normgivningen inte var ändamålsenlig, samt att den nya normgivningen faktiskt har inneburit vissa förenklningar, torde det optimala regelverket för upprättandet av mindre företags redovisning trots allt vara ett regelbaserat regelverk, med grundläggande principer. I det avseendet torde regeringen

och BFN ha tagit ett riktigt beslut om att ändra inriktningen på Sveriges normgivning. Något som kan tyckas vara uppseendeväckande i det resultat som framkom är att de som främst använder K1 och K2 anses vara redovisningskonsulter och inte företagen själva. Det kan således ifrågasättas om BFN, på uppdrag av regeringen, verkligen har uppnått målet att förenkla just mindre företags vardag. Uppsatsens resultat indikerar att så inte är fallet, men dock att regelverken i vissa avseenden torde förenkla för redovisningskonsulter. Frågan är emellertid om det verkligen är önskvärt?

7.2 Förslag till fortsatt forskning

Under examensarbetets gång, och främst under arbetet med uppsatsens analys och slutsats, har nya frågeställningar genererats. Till att börja med anser vi att det hade varit intressant att utreda om den undersökning vi genomfört hade medfört samma resultat i något annat nordiskt eller europeiskt land. Om så är fallet skulle bland annat det faktum att regelbaserade regelverk, med grundläggande principer, anses vara mest ändamålsenligt för mindre företag ytterligare stärkas. Ett sådant resultat skulle både kunna vara av intresse för IASB och det Europeiska Rådet. Vidare anser vi även att det skulle vara intressant att göra en liknande undersökning som denna, fast med syftet att finna vilket regelverk som är mest ändamålsenligt för större företag. En sådan undersökning skulle kunna konkretiseras genom de kommande regelverken K3 och/eller K4. Vi har även funnit att det skulle vara intressant att mer ingående undersöka vad det faktiskt innebär att K1 och K2 anses vara regelbaserade med grundläggande principer. Det skulle exempelvis vara intressant att undersöka hur den rättvisande bilden i de finansiella rapporterna påverkas av att regelverket anses vara regelbaserat, samt vad det innebär för mindre företag. Ytterligare en aspekt som kan undersökas mer ingående, är hur införandet av regelbaserade regelverk med grundläggande principer faktiskt påverkar Sveriges redovisningskonsulter. Det är av intresse då vår undersökning tyder på att konsulterna är de främsta användarna av regelverken. Slutligen anser vi även att det skulle vara av intresse att undersöka hur den finansiella rapporteringen påverkas av att regelverk baseras på antingen principer eller regler. Inspiration skulle kunna hämtas från den artikel av Bennet et al. som vi hänvisar till i den teoretiska referensramen, vilken jämför standarder som grundar sig på antingen principer eller regler.

Litteraturförteckning

- AAA FASC. (2003). Evaluating Concepts-Based vs. Rules-Based Approaches to Standard Setting. *Accounting Horizons*, 17(1), ss. 73-89.
- Agoglia, C. P., Douppnik, T. S., & Tsakumis, G. T. (2011). Principles-Based versus Rules-Based Accounting Standards: The Influence of Standard Precision and Audit Committee Strength on Financial Reporting Decisions. *The Accounting Review*, 86(3), ss. 747-767.
- Alexander, D. (1999). A Benchmark for the Adequacy of Published Financial Statements. *Accounting and Business Research*, 29(3), ss. 239-253.
- Alexander, D., & Jermakowicz, E. (2006). A True and Fair View of the Principles/Rules Debate. *Abacus*, 42(2), ss. 132-164.
- Barth, M. E. (2006). Research Standard Setting, and Global Financial Reporting. *Foundations and Trends in Accounting*, 1(2), ss. 71-165.
- Bennett, B., Bradbury, M., & Prangnell, H. (2006). Rules, Principles and Judgments in Accounting Standards. *Abacus*, 42(2), ss. 189-204.
- Benston, G. J., Bromwich, M., & Wagenhofer, A. (2006). Principles- Versus Rules-Based Accounting Standards: The FASB's Standard Setting Strategy. *Abacus*, 42(2), ss. 165-188.
- BFN. (2004). *Ändrad inriktning på normgivningsarbetet*. Bokföringsnämnden.
- BFN. (2008). *Information om Bokföringsnämndens normgivningsprojekt för årsredovisning och årsbokslut för icke-noterade företag*. Bokföringsnämnden.
- BFN. (2009a). *Information om K-projektet*. Bokföringsnämnden.
- BFN. (2009b). *Årsredovisning*. Bokföringsnämnden.
- BFN. (2010a). *Remissbilaga K3: Konsekvensutredning avseende nytt allmänt råd för upprättande av årsredovisning*. Bokföringsnämnden.
- BFN. (2010b). *Remiss K3: Förslag till nytt allmänt råd med tillhörande vägledning*. Bokföringsnämnden.
- BFN. (2011). *Årsredovisning*. Bokföringsnämnden.
- BFN. (2012a). *K-projektet*. Hämtat från Bokföringsnämnden:
<http://www.bfn.se/aktuellt/infokprojekt.aspx> den 21 februari 2012
- BFN. (2012b). *Årsredovisning i mindre aktieföretag*. Hämtat från Bokföringsnämnden:
<http://www.bfn.se/aktuellt/infok2mindre.aspx> den 27 januari 2012
- BFNAR. (2000:2). *Uttalande om tillämpning av Redovisningsrådets rekommendationer och uttalanden*. Stockholm: Gunvor Pautsch, Bokföringsnämnden.

- BFNAR. (2006:1). *Bokföringsnämndens allmänna råd om enskilda näringsidkare som upprättar förenklat årsbokslut*. Stockholm: Gunvor Pautsch, Bokföringsnämnden.
- BFNAR. (2008:1). *Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning i mindre aktiebolag*. Stockholm: Gunvor Pautsch, Bokföringsnämnden.
- BFNAR. (2009:1). *Bokföringsnämndens allmänna råd om årsredovisning i mindre ekonomiska föreningar*. Stockholm: Gunvor Pautsch, Bokföringsnämnden.
- BFNAR. (2010:1). *Bokföringsnämndens allmänna råd för ideella föreningar och registrerade trossamfund som upprättar förenklar årsbokslut*. Stockholm: Gunvor Pautsch, Bokföringsnämnden.
- Bokföringslag. (1999:1078).
- Broberg, A. (2007). *Förslag till nya redovisningsregler för aktiebolag, K2*. Näsviken: Björn Lundén Information.
- Bryman, A., & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber.
- Cederlund, Gabre & Hell AB. (2007). *Remissvar K2: Synpunkter på BFN:s utkast, Vägledning, Årsredovisning mindre aktiebolag*. Borås: Cederlund, Gabre & Hell AB.
- Cobanoglu, C., & Cobanoglu, N. (2003). The Effect of Incentives in Web Surveys: Application and Ethical Considerations. *International Journal of Market Research*, 45, ss. 475-488.
- Danielsson, S.-I. (2007). *Remissvar K2: utkast till vägledning om årsredovisning i mindre aktiebolag, K2*. Huddinge: Tirfing R.A.S AB.
- Dickey, J. C., & Scanlon, M. J. (2006). "Principles-Based" Accounting Standards - An Accident Waiting to Happen. *Securities Accounting*, 20(2), ss. 13-18.
- Dworkin, R. M. (1967). The Model of Rules. *The University of Chicago Law Review*, 35(1), ss. 14-46.
- EC. (2011). *Small and Medium-sized Enterprises (SMEs)*. Hämtat från European Commission: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/index_en.htm den 27 januari 2012
- Eljertsson, G. (2005). *Enkäten i praktiken - En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Faktapromemoria. (2009/10:FPM35). *Meddelande om åtgärdsprogram för att minska företagens administrativa bördor*. Stockholm: Regeringskansliet, Sveriges Riksdag.
- FAR. (2011). *Årsredovisning*. Stockholm: Föreningen Auktoriserade Revisorer.
- FAR. (2012). *Start*. Hämtat från Föreningen Auktoriserade Revisorer: www.far.se den 13 mars 2012
- FASB. (2002). *Principles-based Approach to U.S. Standard Setting*. Financial Accounting Standards Board.
- IASB. (2011). *Who We Are and What We Do*. London: IFRS Foundation and IASB.

- Ingblad, S.-E., & Lundqvist, P. (2007). *Remissvar K2: Synpunkter på remiss av utkast till Bokföringsnämndens vägledning Årsredovisning i mindre aktiebolag*. Stockholm och Göteborg: Ingblad och Lundqvist.
- Jacobsen, D. I. (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.
- Marcussen, C. H. (2001). *Response Rates in Internet Surveys – Experiences from an Online Expert Survey into WAP for Business Travellers*. Bornholm: Bornholms forskningscenter.
- Månsson, J., & Ohlson, H. (2008). *Årsredovisning enligt K2-reglerna, introduktion till och diskussion kring det nya regelverket*. Lund: Studentlitteratur AB.
- NE. (2012a). *Källkritik*. Hämtat från Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se/källkritik> den 15 april 2012
- NE. (2012b). *Princip*. Hämtat från Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/sve/princip> den 3 februari 2012
- NE. (2012c). *Regel*. Hämtat från Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/sve/regel/O294542> den 3 februari 2012
- Nelson, M. W. (2003). Behavioral Evidence on the Effects of Principles- and Rules-Based Standards. *Accounting Horizons*, 17(1), ss. 91-104.
- Nobes, C. W. (2005). Rules-Based Standards and the Lack of Principles in Accounting. *Accounting Horizons*, 19(1), ss. 25-34.
- Penno, M. C. (2008). Rules and Accounting: Vagueness in Conceptual Frameworks. *Accounting Horizons*, 22(3), ss. 339-351.
- Pensionsmyndigheten. (2012). *Start*. Hämtat från Pensionsmyndigheten: www.pensionsmyndigheten.se den 2 april 2012
- Phillips Jr, T. J., Drake, A., & Luehlfig, M. S. (2010). Transparency in Financial Reporting: A Look at Rules-Based versus Principles-Based Standards. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 14(4), ss. 11-28.
- Regeringens skrivelse. (2007/08:131). *Regelförenklingsarbetet*. Stockholm: Regeringen.
- Regeringens skrivelse. (2009/10:226). *Regelförenklingsarbetet 2006–2010*. Stockholm: Regeringen.
- SCB. (2011). *Aktuell statistik ur företagsregistret*. Hämtat från Statistiska Centralbyrån: http://www.scb.se/Pages/List____259330.aspx
- Schipper, K. (2003). Principles-Based Accounting Standards. *Accounting Horizons*, 17(1), ss. 61-72.
- SEC. (2003). *Study Pursuant to Section 108(d) of the Sarbanes-Oxley Act of 2002 on the Adoption by the United States Financial Reporting System of a Principles-Based Accounting System*. Securities and Exchange Commission.

- SRF. (2011). *Årsredovisning*. Falun: Sveriges Redovisningskonsulters Förbund.
- SRF. (2012). *Start*. Hämtat från Sveriges Redovisningskonsulters Förbund: www.srfkonsult.se den 13 mars 2012
- Strömholm, S. (1996). *Rätt, rättskällor och rättstillämpning - En lärobok i allmän rättslära*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.
- Textalk Websurvey. (2012). Hämtat från Textalk Websurvey: <https://websurvey.textalk.se/se/> den 23 april 2012
- Thomasson, J. (2008). *Extern redovisning och finansiell analys*. Malmö: Liber.
- Trost, J. (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Tweedie, S. D. (2007). Can Global Standards Be Principle Based? *The Journal of Applied Research in Accounting and Finance*, 2(1), ss. 1-8.
- Walker, R. G. (2007). Reporting Entity Concept: A Case Study of the Failure of Principles-Based Regulation. *Abacus*, 43(1), ss. 49-75.
- Wüstemann, J., & Wüstemann, S. (2010). Why Consistency of Accounting Standards Matters: A Contribution to the Rules-Versus-Principles Debate in Financial Reporting. *Abacus*, 46(1), ss. 1-27.
- Årsredovisningslag. (1995:1554).

Bilaga 1 – Positionering

Titel	Typ av uppsats & år	Syfte	Metod	Resultat
K2 – en studie om användarnas syn på regelverket	C- uppsats 2009.	Undersöka användarnas inställning till K2.	Kvalitativa intervjuer. 4 respondenter: redovisnings- och revisionsbyråer.	Respondenterna tycker att K2-idén är bra. Delade åsikter om förenkling har skett.
I väntan på K3 – en studie gällande K2-regelverket	D- uppsats 2010.	Finna anledningar till varför företag inte tillämpar K2 i väntan på K3.	Kvalitativa intervjuer. 8 respondenter: redovisnings- och revisionsbyråer.	Det finns en tveksamhet till regelverket. Väntar på K3.
K2 – varför inte?	D- uppsats 2010.	Vilka är de bakomliggande orsakerna till att välja K2?	Kvalitativa intervjuer. 9 respondenter: mindre företag.	Väljer ej K2 pga. okunskap, låg prioritet, inga väsentliga förenklingar.
Vilka företag väljer att tillämpa K2-reglerna.	D- uppsats 2009.	Ta reda på vilka företag som använder K2.	Kvantitativ studie. 646 årsredovisningar: mindre företag.	Endast 2,17 % av mindre företag använder regelverket.
Förenklade redovisningsregler i K2-regelverket.	C- uppsats 2009.	Stämmer K2 överrens med god redovisningssed, rättvisande bild m.m.?	Kvalitativa intervjuer. 6 respondenter: beskattnings- och redovisnings-specialister.	Förenklingsreglerna reducerar informationsvärdet, de minskar inte den administrativa bördan.
Ideala regelverk – princip eller regelbaserat?	D- uppsats 2007.	Vill skapa en uppfattning om hur svenska aktörer vill att ett regelverk ska vara utformat och varför.	Kvalitativa intervjuer: 8 respondenter: stora bolag, revisorer & myndigheter.	Principbaserade regelverk med detaljerade standarder är det optimala.
Förenklade redovisningsregler, K1	C- uppsats 2008.	Undersöka om företag använder K1 och varför.	Kvalitativa intervjuer: 4 respondenter: redovisningskonsulter.	Konsulterna tyckte inte att K1 gav större förändringar i deras arbete.
K1-regelverket – ett komplicerat förenklingsprojekt	C- uppsats 2008.	Hur K1 borde ha utformats för att få mer genomslagskraft bland mindre företag och redovisningskonsulter.	Kvalitativa intervjuer. 4 respondenter: redovisningskonsulter och en revisor.	För svårt för de mindre företagen att sköta redovisningen själva ändå.
Redovisning i K1 – hur upplevs de förenklade redovisningsreglerna?	D- uppsats 2008.	Att undersöka om enskilda näringsidkare tycker att reglerna är förenklade.	Kvalitativa intervjuer: 13 respondenter: enskilda näringsidkare, redovisningskonsulter, skatteverket.	Inga av bolagen använder K1. Redovisningskonsulterna och revisorer talar inte för regelverket för klienterna.

Bilaga 2 – Följebrev

Detta mail är skickat i samarbete med Lunds Universitet.

Hej \$LASTNAME \$FIRSTNAME,

År 2004 beslutade Bokföringsnämnden att ändra inriktning på normgivningen genom att påbörja arbetet med K-projektet. Från och med den 1 januari 2014 kommer K-regelverken att vara tvingande. K1 och K2 har redan kunnat användas några år och infördes för att förenkla för mindre företag. Frågan är dock vem regelverken egentligen förenklar för, samt hur de påverkar Ditt arbete som auktoriserad redovisningskonsult? För att få svar på dessa frågor har vi skapat enkäten "K1 och K2 - förenklingar eller förändringar?", som skickas ut med stöd av SRF. Enkäten ingår i en studie av auktoriserade redovisningskonsulters syn på regelverken K1 och K2.

Du som respondent är anonym och svaren behandlas konfidentiellt. Ingen av oss som arbetar med studien kommer att få reda på vem som har svarat vad. Enkäten skickas ut till samtliga auktoriserade redovisningskonsulter som är medlemmar i SRF.

[Klicka här för att avge Ditt svar](#)

Vid eventuella frågor om studien är Du välkommen att höra av Dig till:

Anna Olsson: 0762 32 58 15

Astrid Rosdahl: 0708 14 14 64

Mail: undersokningK1ochK2@gmail.com

Ett stort tack till SRF som möjliggjorde denna undersökning och på förhand tack för Din medverkan!

Med vänliga hälsningar,
Anna Olsson och Astrid Rosdahl
Lunds Universitet

Bilaga 3 – Enkät

K1 och K2 - förenklingar eller förändringar?

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

1. Är Du
 Kvinna Man

2. Hur gammal är Du?
 20-29 30-39 40-49 50-59 60-69

3. Hur många år har Du arbetat inom redovisningsbranschen?
 0-5 6-10 11-15 16-20 21-25 26 eller mer

Enkäten innehåller ytterligare 13 frågor av totalt 16. [Nästa fråga](#)

4. Har Du som redovisningskonsult någon gång tillämpat K1 och/eller K2?
Vänligen klicka i ett eller flera alternativ.

Ja, K1 Ja, K2 Ja, både K1 och K2 Nej, inget

[Föregående fråga](#) Enkäten innehåller ytterligare 12 frågor av totalt 16. [Nästa fråga](#)

5. Här följer ett antal påståenden om den normgivning som gäller fram till dess att K-regelverket blir tvingande, denna benämns "nuvarande normgivning".
Vänligen klicka i det alternativ för varje påstående som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Vet ej/ingen åsikt	Instämmer inte	Instämmer inte alls
Innan K-projektet kom på tal tyckte jag att det behövdes en helt ny normgivning.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att det är förvirrande att den nuvarande normgivningen innehåller rekommendationer och råd från olika organisationer, såsom BFN, RR och FAR.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att den nuvarande normgivningens uppbyggnad per ämnesområde är dålig.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att reglerna i den nuvarande normgivningen är alltför komplicerade.	☐	☐	☐	☐	☐

[Föregående fråga](#) Enkäten innehåller ytterligare 11 frågor av totalt 16. [Nästa fråga](#)

6. Vilken av följande grupper använder främst regelverket K1 i redovisningsarbetet?

Vänligen klicka i ett alternativ.

- Redovisningskonsulterna Företagarna Annan Vet ej/ingen åsikt

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 10 frågor av totalt 16.

Nästa fråga

7. Här följer ett antal påståenden om användandet av regelverket K1.

Vänligen klicka i det alternativ för varje påstående som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Vet ej/ingen åsikt	Instämmer inte	Instämmer inte alls
Mina klienter använder manualer och enklare broschyrer istället för regelverket.	☐	☐	☐	☐	☐
Mina klienter rådfrågar mig som konsult vid redovisningsproblem istället för att läsa i regelverket.	☐	☐	☐	☐	☐
Mindre företag rådfrågar en revisor vid redovisningsproblem istället för att läsa i regelverket.	☐	☐	☐	☐	☐

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 9 frågor av totalt 16.

Nästa fråga

8. Vilken av följande grupper använder främst regelverket K2 i redovisningsarbetet?

Vänligen klicka i ett alternativ.

- Redovisningskonsulterna Företagarna Annan Vet ej/ingen åsikt

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 8 frågor av totalt 16.

Nästa fråga

9. Här följer ett antal påståenden om användandet av regelverket K2.

Vänligen klicka i det alternativ för varje påstående som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Vet ej/ingen åsikt	Instämmer inte	Instämmer inte alls
Mina klienter använder manualer och enklare broschyrer istället för regelverket.	☐	☐	☐	☐	☐
Mina klienter rådfrågar mig som konsult vid redovisningsproblem istället för att läsa i regelverket.	☐	☐	☐	☐	☐
Mindre företag rådfrågar en revisor vid redovisningsproblem istället för att läsa i regelverket.	☐	☐	☐	☐	☐

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 7 frågor av totalt 16.

Nästa fråga

10. Här följer ett antal påståenden om huruvida K1 och K2 innebär förenklingar för Dig som redovisningskonsult.

Vänligen klicka i det alternativ för varje påstående som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Vet ej/ingen åsikt	Instämmer inte	Instämmer inte alls
Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 innehåller mallar.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 enbart medför få valmöjligheter.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 innehåller schablonregler.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 kräver att få bedömningar görs.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag anser att det förenklar för mig att K1 och K2 är samlade regelverk.	☐	☐	☐	☐	☐
Jag anser att K1 och K2 generellt förenklar mitt arbete som redovisningskonsult.	☐	☐	☐	☐	☐

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 6 frågor av totalt 16.

Nästa fråga

11. I vilken utsträckning instämmer Du med att reglerna i K1 och K2 har utformats utefter redovisningspraxis?

Vänligen klicka i ett alternativ.

- Instämmer helt Instämmer delvis Vet ej/ingen åsikt Instämmer inte Instämmer inte alls

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 5 frågor av totalt 16.

Nästa fråga

12. Hur tycker Du att K1 och K2 kan definieras?

Vänligen läs definitionerna av ett principbaserat och regelbaserat regelverk, och klicka därefter i det alternativ som stämmer bäst överrens med Din uppfattning.

Ett principbaserat regelverk består av redovisningsprinciper samt breda och generellt utformade riktlinjer som ger vägledning i redovisningsfrågor. På grund av regelverkets karaktär krävs det att professionella bedömningar görs av användarna.

Ett regelbaserat regelverk består av detaljerade och precisa regler som beskriver vad användarna ska göra i olika redovisningsfrågor. Ett sådant regelverk innehåller även schablonregler, begränsningar och exempel.

	Fullständigt principbaserat	Principbaserat med regler och guidning	Vet ej/ingen åsikt	Regelbaserat med grundläggande principer	Fullständigt regelbaserat
K1	☐	☐	☐	☐	☐
K2	☐	☐	☐	☐	☐

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 4 frågor av totalt 16.

Nästa fråga

13. Här följer två motsatta påståenden om vilka egenskaper som olika typer av regelverk kan ha.

Vänligen välj vilket av påståendena som Du tycker är mest ändamålsenligt för K1-bolag respektive K2-bolag.

	Regelverket ska kräva att många bedömningar görs.	Regelverket ska endast tillåta ett fåtal bedömningar.
K1-bolag	☐	☐
K2-bolag	☐	☐

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 3 frågor av totalt 16.

Nästa fråga

14. Här följer två motsatta påståenden om vilka egenskaper som olika typer av regelverk kan ha.

Vänligen välj vilket av påståendena som Du tycker är mest ändamålsenligt för K1-bolag respektive K2-bolag.

	Regelverket ska medföra en flexibel rapportering.	Regelverket ska innehålla klara och tydliga redovisningsregler.
K1-bolag	☐	☐
K2-bolag	☐	☐

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 2 frågor av totalt 16.

Nästa fråga

15. Här följer två motsatta påståenden om vilka egenskaper som olika typer av regelverk kan ha.

Vänligen välj vilket av påståendena som Du tycker är mest ändamålsenligt för K1-bolag respektive K2-bolag.

	Regelverket ska kräva att många värderingar görs.	Regelverket ska endast tillåta ett fåtal värderingar.
K1-bolag	☐	☐
K2-bolag	☐	☐

Föregående fråga

Enkäten innehåller ytterligare 1 fråga av totalt 16.

Nästa fråga

16. Här följer två motsatta påståenden om vilka egenskaper som olika typer av regelverk kan ha.

Vänligen välj vilket av påståendena som Du tycker är mest ändamålsenligt för K1-bolag respektive K2-bolag.

	Regelverket ska medföra att de finansiella rapporterna ger en mycket rättvisande bild.	Regelverket ska medföra jämförbarhet och enkelhet, vilket kompromissar med en rättvisande bild.
K1-bolag	☐	☐
K2-bolag	☐	☐

Föregående fråga

Svara

Tack för Din medverkan. Du är nu med i utlottningen av två biobiljetter!

websurvey.textalk.se

Bilaga 4 – Påminnelsebrev 1

Detta mail är skickat i samarbete med Lunds Universitet.

Hej \$LASTNAME \$FIRSTNAME,

Här kommer en liten påminnelse om vår undersökning. Vi hoppas att du vill ge oss ett par minuter och besvara enkäten: "K1 och K2 - förenklingar eller förändringar?". Ditt svar är mycket viktigt för oss och du som deltar i undersökningen är med i utlottningen av två stycken biobiljetter! Du som respondent är självklart anonym.

[Klicka här för att svara på enkäten](#)

Ett stort tack till SRF som möjliggjorde denna undersökning och på förhand tack för din medverkan!

Vid eventuella frågor om studien är du välkommen att höra av dig till:

Mail: undersokningK1ochK2@gmail.com

Anna Olsson: 0762 32 58 15

Astrid Rosdahl: 0708 14 14 64

Med vänliga hälsningar,
Anna Olsson och Astrid Rosdahl
Lunds Universitet

Bilaga 5 – Påminnelsebrev 2

Detta mail är skickat i samarbete med Lunds Universitet.

Hej \$LASTNAME \$FIRSTNAME,

Här kommer en sista påminnelse om vår undersökning! Vi hoppas att du vill ge oss ett par minuter och besvara vår enkät om K1 och K2. Ditt svar är mycket viktigt för oss och du som deltar i undersökningen är med i utlottningen av två stycken biobiljetter! Observera att du kan svara även om du inte har så stor insikt i regelverken. Du som respondent är självklart anonym.

[Klicka här för att svara på enkäten](#)

Ett stort tack till SRF som möjliggjorde denna undersökning och på förhand tack för din medverkan!

Vid eventuella frågor om studien är du välkommen att höra av dig till:

Mail: undersokningK1ochK2@gmail.com

Anna Olsson: 0762 32 58 15

Astrid Rosdahl: 0708 14 14 64

Med vänliga hälsningar,
Anna Olsson och Astrid Rosdahl
Lunds Universitet

Bilaga 6 – Påminnelse Facebook

The screenshot shows the Facebook profile page for Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF. The profile picture is a yellow circle with a white hourglass icon. The name is "Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF" with 460 likes and 5 comments. The bio describes it as the leading industry organization for authorized accountants. Below the bio are tabs for "Om", "Foton", "Gillar", and "Evenemang". The "Gillar" tab shows 460 likes. A post from the page is visible, dated Wednesday, with the text: "Nu kan vi stolt presentera Lyckas, ett helt nytt och inspirerande utbildningsmagasin fullproppat med avkopplande och intressant läsning. Läs, lockas, inspireras! <http://www.srfkonsult.se/portal/pls/portal/docs/1/13540>". The post is titled "Enkätundersökning Om K-regelverk" and asks for feedback on K1 and K2 rules. The post has a "Gilla - Kommentera" button.

Bilaga 7 – Artikel

Tanken med artikeln är att den ska publiceras i SRF:s facktidskrift "Konsulten", vilken utges 8 gånger per år och riktar sig mot auktoriserade redovisningskonsulter. Tidskriften behandlar bland annat frågor om ekonomi samt småföretagande. Anledningen till att vi valde denna tidning är att vår enkätundersökning genomfördes i samarbete med SRF, vilka således torde ha intresse av vårt resultat. I artikeln har vi valt att framhäva att den främsta användaren av K1 och K2, enligt vårt resultat, är redovisningskonsulter. Artikeln behandlar även vad införandet av regelverken kan innebära för konsulterna. Artikeln presenteras på nästa sida.

Vad innebär K1 och K2 för dig som konsult?

En nyligen genomförd undersökning visar att redovisningskonsulter är de främsta användarna av K1 och K2, vilket kan tyckas anmärkningsvärt eftersom Bokföringsnämnden införde regelverken för att förenkla för mindre företag. Har Bokföringsnämnden misslyckats med den nya normgivningen och vad innebär detta för dig som konsult?

TEXT: ANNA OLSSON OCH ASTRID ROSDAHL

- I april 2012 genomfördes den omfattande enkätundersökningen "K1 och K2 – förenklingar eller förändringar" på SRF:s samtliga auktoriserade redovisningskonsulter. Enkäten besvarades av 1174 personer, vilket motsvarar 30,2 % av de medlemmar som är auktoriserade redovisningskonsulter.

Användaren

Trots att Bokföringsnämnden införde de två regelverken med syftet att förenkla för mindre företag, pekar undersökningen på att den som främst använder regelverken är redovisningskonsulten. Det kan tyckas vara logiskt då redovisningskonsulterna måste använda regelverken i det dagliga arbetet, medan företagarna i stor utsträckning vänder sig till konsulterna för att få rådgivning. I enlighet med den undersökning som gjordes, verkar således företagarna inte själva använda regelverken i särskilt stor utsträckning. Frågan är då vad införandet av K1 och K2 innebär för redovisningskonsulternas arbete?

Förenklingar

Enkätundersökningen visar att redovisningskonsulterna i många avseenden faktiskt tycker att regelverken förenklar deras arbete. Anledningen till detta är bland annat att regelverken innehåller mallar, schablonregler och enbart kräver att användaren gör få bedömningar. Redovisningskonsulterna hade dock delade meningar om huruvida regelverken i det stora hela förenklar arbetet. Med konsulten som främsta användare av regelverken kan det dock ifrågasättas om arbetet verkligen blir enklare genom att möjligheten att göra bedömningar minskas. I en förstudie till enkätundersökningen framhöll en redovisningskonsult att redovisningen visserligen har förenklats, men att risken är att dessa förenklingar gör konsultens arbete tråkigt.

Regelbaserade regelverk

Behöver verkligen auktoriserade redovisningskonsulter förenklade regelverk? Det är en intressant fråga med tanke på att det krävs både utbildning och flerårig arbetslivserfarenhet för att bli auktoriserad. Sveriges tidigare normgivning var

principbaserad, vilket innebär att rapporteringen var relativt flexibel, samt att professionella bedömningar var nödvändiga. Genom införandet av K1 och K2 har Sverige fått regelbaserade regelverk, för upprättandet av mindre företags redovisning, om än med grundläggande principer. Enkätundersökningen visar att redovisningskonsulter anser att de egenskaper som regelbaserade regelverk innehar är de mest ändamålsenliga för denna typ av redovisning. Med grund i detta skulle Bokföringsnämndens beslut att införa regelverken trots allt kunna vara riktigt. Frågan är dock om det var önskvärt med tanke på att den främsta användaren är professionella konsulter?

BFN skjuter bredvid målet

Regeringen gav Bokföringsnämnden i uppdrag att förenkla redovisningsarbetet för mindre företag, vilket gjordes som en del av regeringens regelförenklaringsarbete. Den undersökning som har genomförts, som en utvärdering av de nya regelverken, visar dock att syftet att förenkla för just mindre företag inte verkar ha uppnåtts med införandet av K1 och K2. Bokföringsnämnden torde i detta avseende skjuta bredvid målet.

Definitioner av regelverk

Principbaserade regelverk: Består av redovisningsprinciper samt breda och generellt utformade riktlinjer, vilka ger vägledning i redovisningsfrågor. På grund av regelverkets karaktär är det nödvändigt att professionella bedömningar görs av användarna.

Regelbaserade regelverk: Består av detaljerade och precisa regler, vilka beskriver vad användarna ska göra i olika redovisningsfrågor. Ett sådant regelverk innehåller även schablonregler, begränsningar och exempel.

Källa: Princip- och regelbaserade regelverk, en studie av regelverksproblematiken genom en utvärdering av svensk normgivning

